

UNIVERZITA PALACKÉHO V OLOMOUCI

Přírodovědecká fakulta

Katedra geografie

Bc. Simona Přikrylová

Zahraniční návštěvníci ve vybraných lázních v ČR

Diplomová práce

Vedoucí práce: doc. RNDr. Irena Smolová, PhD.

Olomouc 2022

Bibliografický záznam

- Autor:** Bc. Simona Přikrylová
- Studijní obor:** Učitelství geografie pro SŠ (kombinace BI-Z)
- Název práce:** Zahraniční návštěvníci ve vybraných lázních v ČR
- Title of thesis:** Foreign visitors in selected spas in the Czech Republic
- Vedoucí práce:** doc. RNDr. Irena Smolová, PhD.
- Rozsah práce:** 103 stran
- Abstrakt:** Diplomová práce se zabývá charakteristikou struktury zahraniční návštěvnosti lázní na území ČR. Práce pojednává o vývoji lázeňství, historii a postavení lázeňství v ekonomice. Na příkladu 5 lázeňských míst v ČR byla provedena detailní analýza návštěvnosti ze strany zahraničních návštěvníků. Informace o návštěvnosti byly doplněny vlastním dotazníkovým šetřením.
- Klíčová slova:** lázně, cestovní ruch, Česká republika, zahraniční návštěvníci, návštěvnost
- Abstract:** The diploma thesis deals with the characteristics of the structure of foreign visitors to spas in the Czech Republic. The thesis deals with the development of spas, the history and position of spas in the economy. A detailed analysis of attendance by foreign visitors was performed on the example of 5 spas in the Czech Republic. Information on attendance was supplemented by our own questionnaire survey.
- Keywords:** spa, tourism, Czech Republic, foreignvisitors, attendance

Prohlašuji, že jsem zadanou diplomovou práci vypracovala samostatně pod odborným vedením doc. RNDr. Ireny Smolové, PhD. a v seznamu použité literatury jsem uvedla veškerou použitou literaturu a jiné zdroje.

V Olomouci dne:

Podpis

Děkuji své vedoucí diplomové práce doc. RNDR. Ireně Smolové, Ph.D. za odbornou pomoc, cenné rady a připomínky. Dále děkuji své rodině, která po celou dobu mého studia i psaní této práce stála při mně, podporovala mě a poskytla mi cenné materiály. Chtěla bych poděkovat také vedení všech lázní v České republice, za poskytnutí informací a rozhovorů. Děkuji i svému manželovi, který semnou měl trpělivost a byl mi oporou.

UNIVERZITA PALACKÉHO V OLMOUCI

Přírodovědecká fakulta

Akademický rok: 2019/2020

ZADÁNÍ DIPLOMOVÉ PRÁCE

(projektu, uměleckého díla, uměleckého výkonu)

Jméno a příjmení: **Simona SMÉKALOVÁ**
Osobní číslo: **R190154**
Studijní program: **N0114A330001 Učitelství geografie pro střední školy**
Studijní obor: **Učitelství geografie pro střední školy maior
Učitelství biologie pro střední školy minor**
Téma práce: **Zahraníční návštěvníci ve vybraných lázních v ČR**
Zadávající katedra: **Katedra geografie**

Zásady pro vypracování

Cílem diplomové práce je charakteristika struktury zahraniční návštěvnosti lázní na území ČR. Autorka bude na základě analýz výročních zpráv, dat Ministerstva zdravotnictví ČR a vlastního dotazníkového šetření analyzovat strukturu návštěvníků lázní. Za všechny lokality se statutem lázní provede srovnávací analýzu struktury zahraničních návštěvníků včetně vývoje za posledních 5 let. Na příkladu 5-6 lázeňských míst v ČR provede formou případových studií detailní analýzy.

Doporučená osnova diplomové práce:

1. Úvod
2. Cíle práce
3. Metodika.
4. Rešerše literatury a zdroje dat.
5. Legislativa, typologie lázní a jejich kategorizace.
6. Zhodnocení vývoje počtu a struktury zahraničních návštěvníků v lázních v ČR.
7. Případové studie
8. Závěr

Termín odevzdání: duben 2021

Rozsah grafických prací: grafy, tematické mapy

Rozsah průvodní zprávy: 20 000 až 24 000 slov základního textu + práce včetně všech příloh v elektronické podobě

Rozsah pracovní zprávy: **20 000 – 24 000 slov**

Rozsah grafických prací: **Podle potřeb zadání**

Forma zpracování diplomové práce: **tištěná**

Seznam doporučené literatury:

Dub, O.: Hydrológiá, Hydrografia, Hydrometria. 409-441, Bratislava: Slovenské vydavateľstvo technickej literatúry, 1957.

Janoška, M.: Minerální prameny v Čechách, na Moravě a ve Slezsku. Praha: Academia, 2011

Just, T. a kol.: Revitalizace vodního prostředí. Praha: Agentura ochrany přírody a krajiny České republiky, 2003.

KNOP, K. a kol.: Lázeňství: ekonomika a management. Praha: GradaPublishing, 1. vyd., 1999.

Krásný, J. et al.: Podzemní vody České republiky. Praha: Česká geologická služba, 2012.

Kříž, H.: Hydrologie podzemních vod. Praha: Academia, 1983.
Kříž, H.: Groundwater regimes and resources forecasting. Brno: PC-DIR Publishers, 1996.
Němec, J., Hladný, J.: Voda v České republice. Praha: Ministerstvo zemědělství České republiky, 2006.
STYNES, D., SMITH, M., PUCZKÓ, L.: Health and Wellness Tourism. Amsterdam: Elsevier Butterwoth-Heinemann, 2009.
SUDÍKOVÁ, L.: Lázeňský cestovní ruch v České republice a Evropě. Brno: Přírodovědecká fakulta MU, Brno, 2009. (diplomová práce)
ŠAUER, M.: Podpora cestovního ruchu z veřejných financí. ESF MU. Brno: 2008. (disertační práce)
ŠTEFEK, P.: Ekonomický význam cestovního ruchu (Případová studie regionu Šumpersko). Brno: ESF MU, 2014. (diplomová práce)
TRESSIDER, R.: Health and Medical Tourism Research Themes for Tourism. Wallingford, CABI, 2011.
Valentová, J.: Hydraulika podzemní vody. Praha: České vysoké učení technické v Praze, 2010.
VYSTOUPIL, J., ŠAUER, M.: Geografie cestovního ruchu České republiky. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Ales Čeněk, 2011.
Zákon č. 164/2001 Sb., o přírodních léčivých zdrojích, zdrojích přírodních minerálních vod, přírodních léčebných lázních a lázeňských místech a o změně některých souvisejících zákonů (lázeňský zákon)
Zákon č. 372/2011 Sb., o zdravotních službách a podmínkách jejich poskytování
Hydrogeologické mapy zájmového regionu.
Sborníky příspěvků z mezinárodních hydrogeologických kongresů.
Rebilance zásob podzemních vod ? výsledky projektu (dostupné na <http://www.geology.cz/rebilance>)
Zprávy o geologických výzkumech.
Databáze geologických lokalit.
Mapy ze souboru geologických a ekologických účelových map přírodních zdrojů (1 : 50 000). ČGÚ, Praha.

Vedoucí diplomové práce: **doc. RNDr. Irena Smolová, Ph.D.**
Katedra geografie

Datum zadání diplomové práce: **30. ledna 2020**
Termín odevzdání diplomové práce: **10. dubna 2021**

L.S.

doc. RNDr. Martin Kubala, Ph.D.
děkan

prof. RNDr. Marián Halás, Ph.D.
vedoucí katedry

V Olomouci dne 30. ledna 2020

OBSAH

Úvod.....	9
1 Cíle.....	11
2 Metodika.....	12
3 Rešerše literatury.....	16
4 Historie lázeňství se zaměřením na území České republiky.....	18
5 Typy lázeňské péče.....	25
6 Ústavní péče.....	27
6.1 Indikace.....	27
6.2 Vývoj lázeňských pacientů podle indikačních skupin.....	28
7 Obsah lázeňské péče.....	32
8 Lázně na území ČR a jejich návštěvnost.....	34
9 Návštěvnost lázní.....	38
10 Regionální diferenciacie tuzemské a zahraniční návštěvnosti v lázních ČR.....	42
11 Struktura a vývoj počtu zahraničních návštěvníků v lázních ČR.....	47
12 Tuzemská a zahraniční návštěvnost vybraných lázní v ČR.....	53
12.1 Lázně Luhačovice a.s.	53
12.1.1 Návštěvnost Lázní Luhačovice.....	55
12.1.2 Hodnocení informací a propagace pro zahraniční návštěvníky.....	57
12.2 Lázně Karlovy Vary.....	57
12.2.1 Návštěvnost lázní Karlovy Vary.....	60
12.2.2 Hodnocení informací a propagace pro zahraniční návštěvníky.....	64
12.3 Jánské lázně.....	65
12.3.1 Návštěvnost v Jánských lázních.....	66
12.3.2 Hodnocení informací a propagace pro zahraniční návštěvníky.....	69
12.4 Lázně Lednice.....	70
12.4.1 Návštěvnost Lázní Lednice.....	71
12.4.2 Hodnocení informací a propagace pro zahraniční návštěvníky.....	72
12.5 Lázně Libverda.....	73
12.5.1 Návštěvnost Lázní Libverda.....	74
12.5.2 Hodnocení informací a propagace pro zahraniční návštěvníky.....	77
13 Dotazníkové šetření.....	79
13 Diskuse.....	91
14 Závěr.....	93

15	Summary	96
16	Použité zdroje.....	99
16.1	Knižní literatura	99
16.2	Elektronické zdroje.....	101

Úvod

Lázeňství má v České republice dlouholetou tradici. Na našem území můžeme najít opravdu velké množství léčivých zdrojů, které jsou využívány k léčebným i preventivním účelům. První velké lázně vznikaly kolem minerálních pramenů v krásné krajině a staly se vyhledávanými nejen pro své léčebné účinky, ale také pro lázeňskou kulturu a společnost. S rozvojem lázní a využíváním minerálních vod muselo zároveň dojít k ochraně těchto přírodních zdrojů a začalo se dbát i na kvalitu těchto vod.

Ve 20. století došlo k největšímu rozmachu lázeňství u nás, kdy docházelo k modernizaci a rozvoji lázeňství. Mezi nejvybranější místa patřily Karlovy Vary nebo Teplice v Čechách, která byla navštěvována vzácnými hosty. Do našich lázní přijíždělo více a více zahraničních klientů a rozvojem léčebných metod se jejich zájem neustále zvyšoval. Lázně se od těchto dob začaly sloužit nejen k léčebným pobytům, ale také k relaxačním a regeneračním, což přilákalo ještě větší množství klientů z celého světa.

Zájemce o lázeňský pobyt si může lázeňské místo vybrat dle jeho zaměření, případně je mu místo doporučeno jeho ošetřujícím lékařem. Ten doporučí i vhodnou dobu léčebného pobytu a metody léčby. Pobyt pacientovi může uhradit zdravotní pojišťovna a to v podobě komplexní lázeňské péče, kdy jsou pacientovi uhrazeny všechny náklady na pobyt nebo v podobě příspěvkové lázeňské péče, kdy jsou pacientovi uhrazeny pouze náklady na léčení (stravování a ubytování si pacient hradí sám). Klienti mají i možnost využít svůj volný čas relaxací v lázních a uhradit si pobyt jako samoplátci. Svůj pobyt si vyberou sami a vše mohou konzultovat přímo s daným lázeňským domem, který svým hostům nastaví pobyt dle jejich představ.

V dnešní době je lázeňství nedílnou součástí cestovního ruchu v České republice a je vyhlášeno po celém světě. V posledních letech zaznamenává naše lázeňství zvyšující se zájem klientů, ale v roce 2020, který přinesl pandemii onemocnění COVID-19, nastal největší pokles pacientů za posledních několik let. Největší problémy nastaly v lázních, které byly závislé na zahraničních klientech, kterým bylo znemožněno do České republiky přicestovat.

Diplomová práce se zabývá zahraničními návštěvníky ve vybraných lázních České republiky. Dále také pojednává o historii lázeňství, lázeňské péči a v závěru byla

zpracována případová studie v pěti konkrétních lázních ČR – Luhačovice, Karlovy Vary, Jánské lázně, Lednice a Libverda.

1 Cíle

Cílem diplomové práce je zhodnotit zahraniční návštěvnost ve vybraných lázních na území ČR. Samotné analýze bude předcházet v úvodu diplomové práce teoretická část, která bude obsahovat rešerši literatury, kde budou rozebrány zdroje dat, využité při tvorbě této práce. Dále bude v této části vypracována charakteristika struktury zahraniční návštěvnosti lázní na území ČR. Na základě analýz výročních zpráv, dat Ministerstva zdravotnictví ČR a vlastního dotazníkového šetření bude provedena analýza struktury návštěvníků lázní. Dílčím cílem diplomové práce bude nejen zhodnotit vývoj lázeňství a postavení lázeňství v ekonomice, ale také posoudit postavení lázeňství v sektoru cestovního ruchu. Na příkladu pěti lázeňských míst v ČR bude provedena formou případových studií detailní analýza. Součástí této analýzy proběhne také hodnocení informací a propagace pro zahraniční návštěvníky.

2 Metodika

Diplomová práce obsahuje teoretickou i praktickou část. První část diplomové práce je teoretická a obsahuje rešerši literatury, kde jsou popsány základní knižní publikace, odborné články a zdroje dat, které byly využity pro tvorbu práce. V teoretické části se práce dále zabývá vývojem lázeňství a postavením lázeňství v ekonomice včetně postavení v rámci sektoru cestovního ruchu v ČR.

Hlavním cílem diplomové práce je provedení geografické analýzy návštěvnosti lázní na území ČR se zaměřením na zhodnocení typologii zahraniční návštěvnosti lázní na území ČR.

V rámci zpracování základního konceptu diplomové práce byly řešeny následující **výzkumné otázky**:

Jak významný je podíl zahraničních návštěvníků v jednotlivých lázních?

Existují lázně s úzkou specializací na zahraniční klientelu?

Mají lázně zájem o zahraniční návštěvníky?

Odráží se vyšší podíl zahraničních návštěvníků v nabídce služeb a propagaci lázní?

Základem pro zjištění byla realizace vlastního dotazníkového šetření a analýzy dat z dostupných statistických zdrojů. Vlastní dotazníkové šetření bylo realizováno v období od července 2021 do listopadu 2021. Dotazník byl rozeslán na vedení všech lázní v České republice, celkem tedy 33 lázeňských míst (Lázně Běloves neslouží k léčbě pacientů). Samotný dotazník byl sestaven z 8 otázek, pouze otázka č. 2 byla otevřená a na zbytek odpovědí bylo nutné vybrat jednu z možností. Z důvodu pandemie onemocnění COVID-19, nemohly být dotazníky řešeny osobně, ale byly zodpovězeny přes email nebo telefonicky.

Na dotazník neodpověděli ve Františkových lázních, v lázních Jáchymov a v lázních Teplice v Čechách. Důvodem byla pracovní vytíženost vedení lázní a tím pádem nedostatek času pro věnování se studentským pracím. Všechny mapy byly vytvořeny v programu Qgis.

Použitý dotazník vypadal takto:

Dobrý den, moje jméno je Simona Smékalová a studuji na Přírodovědecké fakultě Univerzity Palackého v Olomouci. V rámci diplomové práce se zabývám problematikou lázní a lázeňských míst, pro potřeby zpracování diplomové práce se na Vás obracím s prosbou o zodpovězení několika otázek, které se vztahují k Vaším lázním. Součástí práce bude souhrnné vyhodnocení, doklad o využití pro potřeby diplomové práce Vám mohu naskenovaný zaslat. Vedoucí práce je doc. Irena Smolová (katedra geografie, Přírodovědecká fakulta UP v Olomouci, irena.smolova@upol.cz).

Mockrát Vám děkuji za pomoc.

1. Jak hodnotíte současnou podporu lázní ze strany vlády, národních strategií a propagace na národní úrovni?

1.1 mimo opatření v rámci nouzového stavu

- nadstandardní
- standardní/průměrná
- podprůměrná
- zcela nedostačující

1.2 opatření v rámci nouzového stavu

- dostatečná a dobře diskutovaná před jejich vyhlášením
- dostatečná, ale špatně diskutovaná před jejich vyhlášením
- na minimální možné úrovni podpory (v komparaci s ostatními oblastmi podpory)
- nedostatečná

2. Jaký podíl tvořili v roce 2019 zahraniční návštěvníci a jaká je současná situace (za rok 2020)?

Podíl zahraničních návštěvníků

- v roce 2018:
- v roce 2019:
- v roce 2020:

3. Nejvíce zahraničních klientů ve vašich lázních je ze státu?

- Německo
- Polsko
- Slovensko
- Rakousko
- Jiné (prosím uveďte, o jaký stát se jedná)

4. V posledních letech vnímáte pokles nebo spíše zvyšující se zájem hostů?

- V posledních letech návštěvnost klesá

- Nevnímáme pokles ani nárůst
 - V posledních letech návštěvnost roste
5. Tvoří většinu hostů pacienti s komplexní péčí nebo samoplátci?
- Pacienti s komplexní péčí
 - Samoplátci
6. Vnímáte větší návštěvnost pravidelných hostů?
- Ano, mnoho hostů jezdí opakovaně
 - Nevnímáme rozdíl
 - Ne, větší část hostů je zde poprvé
7. Jak byste celkově zhodnotil/a kvalitu českého lázeňství?
- Vynikající
 - Dobrá
 - Průměrná
 - Podprůměrná
 - Nevyhovující
8. Považujete současný počet lázní a lázeňských míst na území ČR za dostačující?
- Ano
 - Ne
 - Nemohu posoudit

Autor dotazníku: Simona Přikrylová

Zpracování diplomové práce bylo zásadním způsobem ovlivněno nouzovým stavem v důsledku pandemie COVID-19, kdy došlo ve vztahu k tématu práce k omezení možnosti osobní návštěvy lokalit a nutné bylo využívat data, která komparaci umožňují, tj. před nouzovým stavem. Data za období let 2020 – 2021 z výše uvedeného důvodu nejsou předmětem analýz a nebyla do práce uvedena. Důvodem bylo významné omezení provozu lázní a cestování za nouzového stavu, které se odrazilo v celkové návštěvnosti lázní, zejména pak právě v podílu zahraničních návštěvníků, kteří v posledních dvou letech měli pouze minimální možnost lázně navštěvovat. Pro geografické analýzy byly využívány základní statistické metody. Pro vybrané charakteristiky byly stanoveny pracovní hypotézy, které se podle zjištěných výsledků zamítají či nezamítají.

Stanovené pracovní hypotézy:

- Mezi jednotlivými lázněmi neexistuje statisticky významný rozdíl v podílu zahraničních návštěvníků.

- Mezi lázněmi v blízkosti státní hranice jsou lázně, kde je významnější podíl zahraničních návštěvníků z druhé strany státní hranice.
- Lázně s významnějším podílem zahraničních návštěvníků mají webové stránky v jiném než českém a anglickém jazyce.

3 Rešerše literatury

Veškeré informace o historii lázeňství, návštěvnosti lázní a lázeňských místech byly čerpány z knižních a internetových zdrojů. Opěrným bodem pro detailnější analýzu návštěvnosti se stalo vlastní dotazníkové šetření.

Úvod do historie lázeňství popisuje článek na stránkách *National Center for Biotechnology Information* (2017). Základní informace o historii a rozvoji lázeňství ve světě pojednává publikace *Lázeňství: Ekonomika a management*, kterou napsal Knop (1999). Z této publikace byly čerpány i důležité informace o ústavní péči a obsahu lázeňské péče (o jednotlivých procedurách a metodách léčby). Historie lázeňství byla doplněna fakty z knihy *Obrazy z dějin lázeňství*, vypracovanou Křížkem (1987). Podrobnější historické události byly čerpány z knihy, vydané regionálním muzeem v Teplicích, *Kapitoly z dějin lázeňství* od Budinské a Zertaje z roku 2006. O rozvoji železnice v lázních Velké Losiny pojednává internetová stránka SART- stavby a rekonstrukce a.s. *Historie* (2021) a o rozvoji železnice v lázních Karlovy vary stránka Karlovy Vary - *Regionální den železnice 2020 Karlovy Vary* (2021). Internetová stránka Speleoterapie - *Sanatorium EDEL- Informace o Sanatoriu EDEL* informuje o situaci po 2. světové válce. O metodách využívaných v dávných dobách v lázeňství pojednává publikace *Hospice, špitály a nemocnice v Karlových Varech* od Boříkové a Boříka (2004).

Knižní zdroj *České lázeňství*, napsané Fialovou (2003 – 2004), pojednává o modernizaci a rozvoji lázní v České republice. O rozvoji lázeňství ve 20. století byly informace získané z publikace od Kuklíka (1998) *Dějiny 20. století: Učebnice pro střední školy*. Podrobnější fakta o vývoji lázeňství u nás ve 20. století až po současnost byly čerpány z knihy *Encyklopedie lázní a léčivých pramenů v Čechách, na Moravě a ve Slezsku* z roku 2001 od Bucharoviče a Wiesera. O vlivu cestovního ruchu na lázeňství se píše na webových stránkách *World Tourism Organization, International Labour Organization* (2014). Přehled typů lázeňské péče udává *Management, organizování a ekonomika lázeňství - vybrané kapitoly* (2004) od Dědiny vydané v Praze: Vysokou školou cestovního ruchu, hotelnictví a lázeňství. Doslovná citace o tom, co je to lázeňská péče, byla použita z výtisku *Balneologie* napsané Jandovou (2009). Podrobnější informace o nástupu pacienta do lázní byly zjištěny z publikace *Almanach lázní České republiky 1999*, sepsané Svazem léčebných lázní České

republiky (1999). To, že se lázeňství stalo samostatnou částí cestovního ruchu, bylo použito z knižního zdroje *Cestovní ruch (základy)* od Indrové z roku 2007.

Veškeré statistické informace o lázeňství, návštěvnosti lázní a celkové lázeňské péči jsou poskytovány na stránkách *Ústav zdravotnických informací a statistiky ČR*. O aktuálním počtu lázeňských lokalit a o lokalitách s ochranným pásmem přírodních minerálních vod je webová stránka *Ministerstva zdravotnictví ČR*, kde najdeme i aktuální lázeňský zákon.

Historická fakta a informace o Lázních Luhačovice byly zpracovány podle *Luhačovice: lázně z nejkrásnějších* od Cmírala a Krůžely (2003). Tyto informace byly doplněny z knihy *Morava a Slezsko: Česká republika* od Voštové vydané roku 2001. Údaje o společnostech nabízejících léčebnou péči v Lázních Luhačovice jsou k dispozici na internetových stránkách Royalspa, Lázeňský dům Praha a Lázně Luhačovice. Úvod a historie Karlových Varů byl vypracován podle díla *Karlovy Vary* (2007) napsaného Novotným. O léčivých pramenech a léčebných metodách v lázních Karlovy Vary jsou webové stránky Karlovy Vary. Rozvoj a historii Jánských Lázní udává *Velká turistická encyklopedie* (2009) od Davida a Soukupa. Metody a formy léčby jsou vypsány na webu Jánské lázně. Souhrnné informace o Lázních Lednice jsou poskytnuty na jejich webových stránkách Lázně Lednice.

Historie Lázní Libverda se nachází v knize *Lázně Libverda: historie a současnost perly Jizerských hor* z roku 2006, kterou napsala Havránková. Doplnující informace byly použity z webu Lázně Libverda.

4 Historie lázeňství se zaměřením na území České republiky

Již od nepaměti lidé věřili v sílu vody a v její léčivé účinky. Termálním pramenům se začala věnovat čím dál větší pozornost. V Řecku se léčivým silám minerálních vod věnoval Hippokrates, který jako první položil základy pro balneoterapii (ncbi.gov, 2017).

Vodu lidé považovali za zázračnou a proto v její blízkosti, případně blízkosti pramenů stavěli kaple či oltáře. Lázně jako takové ještě neexistovaly, ale při léčení nemocných využívali lidé hlavně vodu, která měla jinou (zázračnou) barvu a teplotu. Za zázračné byly považovány i bahna nebo jiné tůně díky svému aroma (Knop, 1999).

Tyto bahnité koupele byly k dispozici pouze ve venkovním prostředí, ale na žádost zákazníků a také zvyšujícím se hygienickým nárokům se postupně tato místa stala privátní. Například ve starověkém Římě zažilo lázeňství velký rozvoj a stalo oblíbenou součástí životního stylu u většiny obyvatel. Celá města se proměnila v lázeňská a vše dotovala státní pokladna. Pro náročnější pacienty existovaly i soukromé koupele, které si již museli hradit sami. Návštěvníci museli používat speciální obuv a lehké bílé prostěradlo sloužilo k zahalení těla.

Řím nebyl jediný, kde se lázeňství stalo součástí kultury, například v některých státech v Arábii měli podobná místa, která byla striktně dělená na mužskou a ženskou část. I zde bylo povinné vhodné oblečení a pacientům se zde kromě léčebných metod podávalo i občerstvení (Knop, 1999).

I když jsou kořeny lázeňství v České republice podstatně mladší než ty v jiných částech Evropy, patří naše lázně mezi ty nejlepší. I naši odborníci a lékaři se dostali do povědomí široké evropské veřejnosti a získali si jejich obdiv. Podle zachovaných spisů o našem lázeňství, vznikaly první lázně již v roce 762. V tomto roce byl objeven pramen, ze kterého vyvěrala horká voda. V dnešních dnech jsou na tomto místě postaveny lázně Teplice (v Čechách) (Knop, 1999).

Jiné zdroje uvádí, že v roce 1580 žil jistý muž, Jordán z Klausenburku, který sepsal jednu velmi zvláštní událost. V okolí moravských Losin prý existovala velká teplá louže plná bláta, ve které se uzdravil kůň místního kováře, který měl prašivinu. Na tento popud zde údajně vybudovali lázně.

V této době se nevytvářela žádná ohraničená území pro ochranu přírody, protože pokud někomu dané území patřilo, bylo i se všemi zdroji a živými tvory. Prvním místem, kde došlo k ochraně přírody ve spojitosti s lázeňstvím, bylo Sasko (lázně Wolkenstein), kde chtěli chránit místní léčivou vodu a tak na tomto místě zrušili těžební průmysl. V České republice tomu bylo podobně až koncem 18. století, kdy na území dnešních Karlových Varů zastavili těžbu místního uhlí. Další výraznější opatření přišla až ve 20. století, kdy se plány na ochranu přírody stávají propracovanější. Vznikají první ochranné zóny v souvislosti s lázeňstvím (Křížek, 1987).

V tomto **období středověku** začalo lázeňství upadat vlivem náboženství, které neuznávalo veřejné mytí těl a považovalo lázně za místa hříchu (Knop, 1999). Dalším důvodem bylo rychlé šíření infekčních a kožních onemocnění. Pacienti museli v rámci léčby trávit ve vodě i několik desítek hodin a voda měla na pokožku škodlivý vliv. Docházelo k odlupování a svraštění svrchní části kůže a některým pacientům se začaly na těle objevovat různé boláky, hnisavé vyrážky apod. K podpoření léčby bylo doporučováno časté popíjení minerální vody, která ve větším množství mnohdy způsobovala průjem a zažívací potíže.

I když byla snaha věřících omezit veřejné lázeňství obrovská, zájem o vodoléčbu dále rostl. Zájem o tyto procedury byl hlavně v teplejších měsících a mimo ně o teplé prameny. Lázebníci se ve svém oboru neustále zdokonalovali, a pokud si pacient připlatil, bylo mu k dispozici luxusnější prostředí a služebnictvo. Mezi muži a ženami byly veškeré intimnosti zakázané a přestupky byly trestány. Postupně došlo k úplnému oddělení mužských a ženských lázní (Knop, 1999).

Ve 13. století se společnost potýkala s různými infekčními chorobami a lidé začali více dbát o svoji hygienu a dodržovali zpřísněná opatření. V návaznosti na tuto situaci docházelo k celoplošnému uzavření lázní a lázebních prostor. Vzrostl zájem studovat lékařské obory a pomalu se rozvíjel výzkum nových pramenů, vřidel, bahnitých tůní a minerálních pramenů. Lázebníci v rámci léčby doporučovali pití většího množství speciálně upravených minerálních vod. V těle se začalo tvořit více močoviny a lidé věřili, že spolu s ní odchází z těla všechny nemoci a škůdci. Vzdělaní a studování medicí zamezili přehnaného pití těchto tekutin, mnohdy se jednalo až o několik litrů denně, na únosné množství a kyselky se tak staly velmi oblíbeným nápojem. **Od 16. století** se začalo lázeňství pomalu vracet do života obyvatel a začaly vznikat úplně nové

prostory. Ty se nově využívaly spíše k relaxaci a zábavě než k léčebným procedurám. Studium tohoto oboru ukázalo, že by lidé měli v lázních pobývat několik dní až týdnů a místo celých dnů by se měli koupelím poddávat zhruba jednou až dvakrát denně v kratších intervalech.

V **17. století** probíhala třicetiletá válka, která otřásla nejen našim územím, ale celou Evropou. Pro provoz lázní i jiných služeb to nebylo období hojnosti, a proto bylo mnoho z nich uzavřeno nebo byl alespoň pozastaven provoz. I když válka po letech skončila, lázně již nebyly tím místem, jako dříve. Mezi hosty nepatřili už jen bohatí a vznešení lidé, ale i chudí a prostí. Příznivějším obdobím se stala **první polovina 18. století**, kdy se lázeňská města snažila přilákat co nejvíce hostů (Budinská, Zerjatke, 2006).

Pro zpestření léčebného pobytu byly do procedur přidávány i jiné metody, jako například masáže nebo jámy s teplým bahnem. Jámy byly často vykopávány ručně a bylo nutné v nich topit, aby udržely bahno v dostatečné teplotě. Podražení dřeva a nedostatek kvalitního bahna nedovolil tomuto oboru dlouhodobý vývoj, kterého se dočkal až v 19. století (Boříková, 2004).

Významný rozvoj lázeňství nastal v **období 19. století**, důvodem bylo jednak zvýšení bohatství obyvatelstva, ale také nárůst podnikatelů a lidí pracujících v průmyslu, kteří si mohli dovolit bydlet ve městech a užívat si svůj volný čas. Toto období je typické pro svůj rozvoj. Ve všech směrech došlo k vývoji (věda, technika, medicína, doprava). S průmyslovou revolucí přišla i železniční doprava, která zajistila lázním větší množství návštěvníků a lázně se také staly dostupnější i pro širší veřejnost. Například do lázní Velké Losiny bylo možné přicestovat vlakem od 1. října 1871, kdy byla dokončena výstavba trati Zábřeh na Moravě – Sobotín (Sart.cz, 2021). Dalšími lázněmi prosperujících z rozvoje železnice byly Karlovy Vary, kde vznikla trať Karlovy Vary – Cheb 19. 9. 1870 (karlovyvary.cz, 2021). Bylo nutné udržet krok s dobou a splnit pacientům všechny jejich touhy a potřeby. Na to lázně reagovaly výstavbou kolonád, lázeňských domů pro náročnější pacienty a samozřejmě domy, které sloužily jako ubytování. V blízkém okolí se začaly stavět sochy, divadla, kavárny, cukrárny, parky a kolonády. Do měst přijíždělo velké množství obchodníků a podnikatelů, kteří stavěli nové domy a nabízeli nové služby. Lázně se takto snažily vyhovět všem sezónním návštěvníkům. V zimě se pořádaly plesy v krásných lázeňských domech

a v létě se zábava přesunula do parků a na kolonády (Fialová, 2003). Nebylo tajemstvím, že tyto města navštěvovala „lepší“ vrstva společnosti, která zde utrácela nemalé peníze. Mezi hosty, kteří rádi navštěvovali tato města a využívali jejich služeb, se začali objevovat známé osobnosti a politici (Kuklík, 1998).

Toto období nebylo hojné jen pro lázeňství, ale také pro průmysl. Po vzniku obcí, které o sobě mohly rozhodovat samy, nastalo období dohadů, protože některé obce nechtěly být zaměřeny pouze na lázeňství, ale chtěly dát přednost průmyslu. Rok 1868 tedy obcím přinesl moc, aby mohly o lázeňských záležitostech rozhodovat samy a lázeňské úřady zanikly. Na ochranu lázní vznikli alespoň poradci, kteří měli za úkol informovat obecní samosprávu o stavu lázní.

Velká změna nastala v roce 1848, kdy vznikla státní správa a správa obcí. V našich zemích vznikly první okresy a každý okres si zvolil zástupce – hejtmana. Nadřazenými pro okresy se staly kraje, kde sídlila krajská vláda.

Vlivem těchto událostí došlo na několika místech vlivem průmyslu k poškození podzemních vod a také minerálních vod využívaných v lázeňství. Například v Karlových Varech muselo být v roce 1859 vybudováno ochranné pásmo, aby těžba dál nenarušovala přírodní zdroje. Od tohoto okamžiku si obce uvědomily, že byla chyba dát přednost průmyslu a snažily se lázně chránit. Vznikla například speciální inspekce skládající se z rakouských i českých odborníků, která jednala s majiteli těžebních společností (Budinská, Zerjatke, 2006).

K rozvoji lázeňství přispělo i to, že v lázních začali působit odborníci, kteří rozšířili medicínské metody o rehabilitace a služby podobné dnešní fyzioterapii. Při svém pobytu museli pacienti dodržovat doporučenou stravu, která zde pro ně byla připravována a do denního programu byla zařazena i jiná pohybová aktivita, například tělocvik. Fungování celého lázeňského města a všech služeb přineslo velké množství nových pracovních možností, což způsobilo pokles nezaměstnanosti v blízkém okolí.

Lázně nevlastnili pouze soukromníci nebo stát, ale také celé obce nebo zdravotní pojišťovny. Jelikož se lázeňství stalo oborem využívaným hlavně bohatší sortou obyvatelstva, rozhodly se zdravotní pojišťovny připravit program, který zajistil proplacenou lázeňskou péči klientům, kteří měli zdravotní problémy, ale nemohli si dovolit plnohodnotnou léčbu (Dědina, 2004).

I po první světové válce se našim lázním dařilo a vznikl dokonce lázeňský podnik Československé státní lázně, pod který spadalo celkem 8 lázeňských míst a to je zhruba desetina naší kapacity (Dědina, 2004).

S příchodem druhé světové války došlo k pozastavení lázeňské péče, protože Německo při své okupaci použilo lázně jako centra pro léčbu raněných. V případě některých lázeňských míst po skončení války již nedošlo k obnovení lázní a lázně zanikly. V některých případech byly přeměněny na zdravotnická zařízení, sociální ústavy nebo našly zcela jiné využití. Příkladem je Sanatorium Edel s. r. o., které dnes slouží jako dětská léčebna, ale vzniklo v roce 1882 jako léčebné lázně. Takto fungovalo až do roku 1939, kdy bylo předáno německé branné moci a po válce ho spravovalo Ministerstvo zdravotnictví, které prostory využívalo k léčbě dětí s tuberkulózou a podvyživených dětí. Jako soukromá léčebna funguje od roku 1996 (Speleoterapie.cz, 2021).

Po válce, konkrétně v roce 1948, došlo ke vzniku zákona, na jehož základě byly všechny lázně a léčivé přírodní zdroje zestátněny. Od této doby se tedy jediným vlastníkem stává stát.

Národní pojišťovna začala hradit léčebné pobyty v lázních a v tomto období se lázně stávají primárně místem léčby, ne podnikání. V prostorách lázeňských domů jsou vyhrazeny specializované ordinace a každé lázně se zaměřovaly na konkrétní druh nemoci. Hlavním cílem bylo léčit nemocné včas a zařadit do jejich životního stylu lázeňský pobyt preventivně v několikaleté pravidelnosti (Dědina, 2004).

Důležitou změnu přinesl nový zákon, který vznikl v roce 1955 a pojednával o československých lázních a zřídlech, mezi nimiž vznikl vzájemný vztah. Lázně se díky tomuto zákonu staly místem pro preventivní léčbu. Tentýž rok vznikl i nový zákon vztahující se ke zdravotnímu pojištění a národní pojišťovny tak vybíraly pacienty, kterým bude lázeňská péče poskytnuta.

Rok 1957 nebyl nejlepší pro lázně v Československu, protože se všechna zdejší lázeňská místa dostala na úroveň, kde se v té době nacházely ostatní zdravotnická zařízení. O všem rozhodovala organizace „Československé státní lázně a zřídla“, která

ale zanedbávala ekonomickou situaci a do řad zaměstnanců přijímala lékaře, kteří neměli žádné zkušenosti s lázeňskou péčí.

Zákon z roku 1955 byl zrušen vznikem nového zákona v roce 1966, který se zabýval péčí a zdravím lidu. I během let 1968 nebo 1969 vznikaly nové spisy a zákony, ale většina se stala neplatnými vlivem nepříznivé politické situace.

Již v roce 1972 se začaly projevovat první problémy v ekonomické sféře lázní. Veškeré lázeňské výdaje hradil stát, ale ten měl vlastní problémy na svoji existenci. Proto došlo k tomu, že v mnohých lázních chyběl personál, klesala kvalita služeb a léčebný pobyt nemohl být poskytnut všem pacientům. Přednost dostávali nemocní pacienti a většina z nich dostala možnost lázně navštívit pouze jednou.

Lázně již neměl kdo financovat a tak se stát rozhodl ušetřit. Vývoj lázeňství byl úplně zastaven, nedocházelo k opravám budov ani modernizacím a nevyužívané budovy byly zbourány. Naše lázně úplně ztratily prestiž, kterou kdysi celosvětově měly.

Záchranou se stala až privatizace v roce 1989. Soukromníci opět dostali možnost vlastnit lázeňské komplexy a státem řízené zůstalo pouze nepatrné množství z nich. Zdroje, které byly v lázních využívány jako léčebné, zůstaly i po privatizaci státu.

Na některých místech je proces navrácení do původního stavu velmi složitý a časově náročný. I tak se jim vlastními silami podařilo získat zpět svoji pověst. Lázně se opět zaměřují hlavně na rozvoj kvalitní lázeňské péče, ubytovacích zařízení a stravování. Dále dbají na vysokou kulturní úroveň a díky tomu se lázně opět stávají vyhledávaným místem nejen českých, ale i zahraničních klientů (Bucharovič, 2001).

V roce 1993 došlo k rozdělení tehdejšího Československa. Vzniká samostatná Slovenská republika, na jejímž území vznikají další lázeňská místa a my tak přicházíme o některé pacienty. Většina lázní si chtěla udržet svoji kvalitu a začala investovat do modernizace a výstavby nových komplexů, aby přilákala nové pacienty. Okolí lázní je pravidelně upravováno, vznikají nové komunikace, které usnadňují dojíždění pacientů a ve městech roste kultura a služby. Každé město (obec) chce svým klientům nabídnout to nejlepší a tak se zaměřují na své přednosti, jako jsou tradice, přírodní krásy a historie (Budinská, 2006).

V současnosti jsou lázně navštěvovány hojně zahraničními klienty, ale i těmi místními. Zdravotní pojišťovny proplácejí léčebné pobyty svým pacientům, ale je možné lázně navštívit i jako samoplátce. Pobyt v lázních se staly příjemnou částí kulturního života velkého množství obyvatel a i proto je lázeňství vedeno jako samostatná část cestovního ruchu (Indrová, 2007).

Cestovní ruch se během historie stal nedílnou součástí celého hospodářství a stává se důležitým zdrojem příjmů a to jak u nás, tak ve světě. Díky cestovnímu ruchu stoupá životní úroveň obyvatel a také velmi významně přispívá k rozvoji kultury. S tím souvisí i rozvoj lázeňské kultury a lázeňství obecně. Cestovní ruch se podílí i na vzniku nových pracovních míst. Z údajů, organizace UNWTO vyplývá, že jedno pracovní místo, které je v cestovním ruchu, dává vzniknout celkem 1,5 dalších příležitostí pro práci (eunwto.org, 2014).

5 Typy lázeňské péče

„Lázeňskou péčí se rozumí soubor zdravotnických činností a postupů, včetně léčebné rehabilitace a výchovy ke zdravému způsobu života, vedoucích k prevenci onemocnění, navrácení a upevnění zdraví nebo stabilizaci nemoci s cílem maximálního zmírnění jejich důsledků, prodloužení a zlepšení kvality života. Je poskytována v přírodních léčebných lázních formou lůžkové nebo ambulantní péče. Pro lázeňskou péči je charakteristické využívání přírodních léčivých zdrojů a příznivých klimatických podmínek vhodných pro léčení.“ (Jandová, 2009).

Lázeňská péče je u nás v České republice rozdělena na několik typů. První důležitou informací je, že veškerá léčba a léčebné pobyty procházejí přes ministerstvo zdravotnictví, které zastřešuje všechny lázně. Pokud je člověk nemocný, obrátí se na svého obvodního lékaře, který podle posudku vybere délku pobytu, typ lázní a léčbu, která by měla být pacientovi poskytnuta. Pacientovi je léčba uhrazena ze sociálního zabezpečení našeho státu zdravotní pojišťovnou. Klient má nárok na stravování, ubytování a léčbu. Zdravotní pojišťovna tedy pacientovi hradí komplexní nebo příspěvkovou péči. Každý občan České republiky, který potřebuje lázeňskou péči, má na tento typ úhradu a pobytu nárok.

Jsou tu i lidé, kteří chtějí sami navštívit lázně, určit si místo pobytu i délku pobytu. Tito pacienti se nazývají samoplátci, protože si náklady musí hradit sami. V tomto případě lázně nevyžadují od těchto pacientů lékařský posudek, ale musí podstoupit vstupní prohlídku. Na základě této prohlídky se na konci pobytu pacient podrobí další kontrole (závěrečné) na základě které lékař vyhodnotí výsledky péče.

Základními typy lázeňské péče tedy jsou: **komplexní, příspěvková a samoplátci.**

Péče, kterou lázně nabízí, se rozděluje také podle toho, kde se léčba provádí. První příkladem je **léčba ústavní**, tedy přímo v místě lázní (v lázeňských domech, ambulancích) a pacient je zde ubytován na konkrétní dobu. Opakem této léčby je **léčba ambulantní**, kdy pacienti v lázních nebydlí, ale pouze do lázeňských domů přichází v určité dny. Tato forma je využívána u klientů, kteří bydlí v blízkosti lázní a zdravotní pojišťovny jsou tak osvobozeni od poplatku za bydlení a stravu.

Komplexní lázeňská péče je příkladem lázeňské léčby, kterou podstupují většinou pacienti, kteří před tím absolvovali komplikovanou operaci, úraz, těžké onemocnění a komplexní lázeňská péče jim značně urychlí léčbu. Na základě prohlídky, od obvodního lékaře, je pacientovi vystaven Návrh na lázeňskou péči. Ten přebírá zdravotní pojišťovna, kde je hlavním lékařem vybráno místo pobytu a typ léčby. Konkrétní lázně se s pacientem spojí a sdělí mu veškeré informace ohledně nástupu. Pacientovi jsou zdravotní pojišťovnou uhrazeny veškeré náklady (stravování, léčba, ubytování). Do lázní se klienti musí dopravit sami. Zdravotní pojišťovny hradí dopravu pouze v krajních případech. Žádosti na tuto léčbu mohou být hlavním lékařem samozřejmě také odmítnuty (Dědina, 2004).

Pokud pacienta lázně kontaktují o jeho nástupu, ve zprávě se objevuje datum začátku jeho léčby. Toto datum se může lišit a to podle závažnosti onemocnění a nutnosti léčby. Pacienti první kategorie dostávají datum nástupu většinou do jednoho měsíce. Ti, kteří spadají do druhé kategorie, mohou do lázní nastoupit až do třech měsíců. Odlišné jsou potom děti, kterým se termín může posunout až na šest měsíců (Svaz léčebných lázní České republiky, 1999).

U tohoto typu léčby je pacientům zpravidla doporučována 21 dní dlouhá léčba. Výjimkou jsou pacienti s obzvláště těžkým poraněním, kterým je individuálně nastavena doba léčby dle potřeby (Dědina, 2004).

Příspěvková lázeňská péče je podmíněna návrhem lékaře, který vytvoří návrh na lázeňskou péči, který je posouzen (schválen nebo zamítnut) hlavním lékařem vybrané zdravotní pojišťovny. Volba lázní je na samotném pacientovi a po dohodě je určena i délka léčby. V tomto případě již zdravotní pojišťovna svým klientům nehradí vše, ale pouze léčebné výdaje (vyšetření, procedury atd.). Pacient si tedy svoje stravování, ubytování a dopravu hradí sám. Do tohoto typu je zařazována i tzv. ambulantní příspěvková péče, kdy pacient nemusí pobývat v lázeňském ubytování, ale má možnost pouze docházet do ambulance k vybraným procedurám. Tuto formu volí pacienti, kteří chtějí ušetřit, ale při čekání na danou proceduru mají přednost ti pacienti, kteří jsou v lázních ubytováni (Dědina, 2004).

Samoplátci jsou návštěvníci lázní, kde do lázeňského pobytu vůbec nezasahuje zdravotní pojišťovna ani lékař. Pokud pacient pocítuje potřebu lázeňské péče, vybere si dle svého uvážení vhodnou lázně i délku pobytu. Pro jednání s lázněmi je lepší, když má

pacient zprávu od lékaře o jeho zdravotním stavu, ale není nezbytná. Ubytování, stravování

i veškeré výdaje si platí sám. Po nástupu do vybraného zařízení se pacient podrobí povinné vstupní prohlídce a vše konzultuje s lázeňskými lékaři. I u tohoto typu je možnost ambulantní péče (Dědina, 2004).

6 Ústavní péče

Spočívá v kombinaci stravovacích, ubytovacích a hlavně léčebných metod a procedur, které nabízí dané lázeňské místo. Pacient, který nastupuje na ústavní péči, je při příjmu prohlédnut lázeňským doktorem, který stanoví metody a procedury, které jsou naplánovány na každý den a aby pacientovi co nejvíce vyhovovaly. Pacient tedy po celou dobu pobytu dodržuje přesný léčebný i stravovací plán a na základě toho je na konci léčby sepsána výstupní lékařská zpráva o výsledcích, kterých pacient dosáhl. Většinou je v této zprávě navržen i následný postup léčby a podrobné informace pro ošetřujícího lékaře pacienta.

V současnosti se lázeňský léčebný pobyt skládá z několika složek:

- základní léčba
- komplex složený z psychologických, fyzikálních, stravovacích a relaxačních postupů
- edukace

Na léčbu pacienta nemá vliv jen samotná základní léčba a lázeňská péče, ale také sociální prostředí, které má bezprostřední vliv na psychiku pacienta, která v mnohých případech souvisí se zdravotním stavem pacientů. Z tohoto důvodu je tedy velmi důležité udržovat lázeňské prostředí a lázeňskou kulturu.

Lázeňský pobyt umožňuje mnohým pacientům déle pracovat, zlepšuje jejich kondici a mnozí z nich si zajistili lepší pracovní možnosti (Knop, 1999).

6.1 Indikace

Pro lázeňskou péči je důležitý indikační seznam, který se skládá z onemocnění, které jsou možné léčit ve vybraných lázních a také délku péče, která je nutná ke zlepšení zdravotního stavu pacienta.

Tyto seznamy se odlišují u dospělých pacientů, dětí a také dorostenců.

Seznam indikačních skupin pro dospělé

I	Nemoci onkologické
II	Nemoci oběhového ústrojí
III	Nemoci trávicího ústrojí
IV	Nemoci z poruch výměny látkové a žláz s vnitřní sekrecí
V	Nemoci dýchacího ústrojí
VI	Nemoci nervové
VII	Nemoci pohybového ústrojí
VIII	Nemoci močového ústrojí
IX	Duševní poruchy
X	Nemoci kožní
XI	Nemoci gynekologické

Seznam indikačních skupin pro děti a dorost

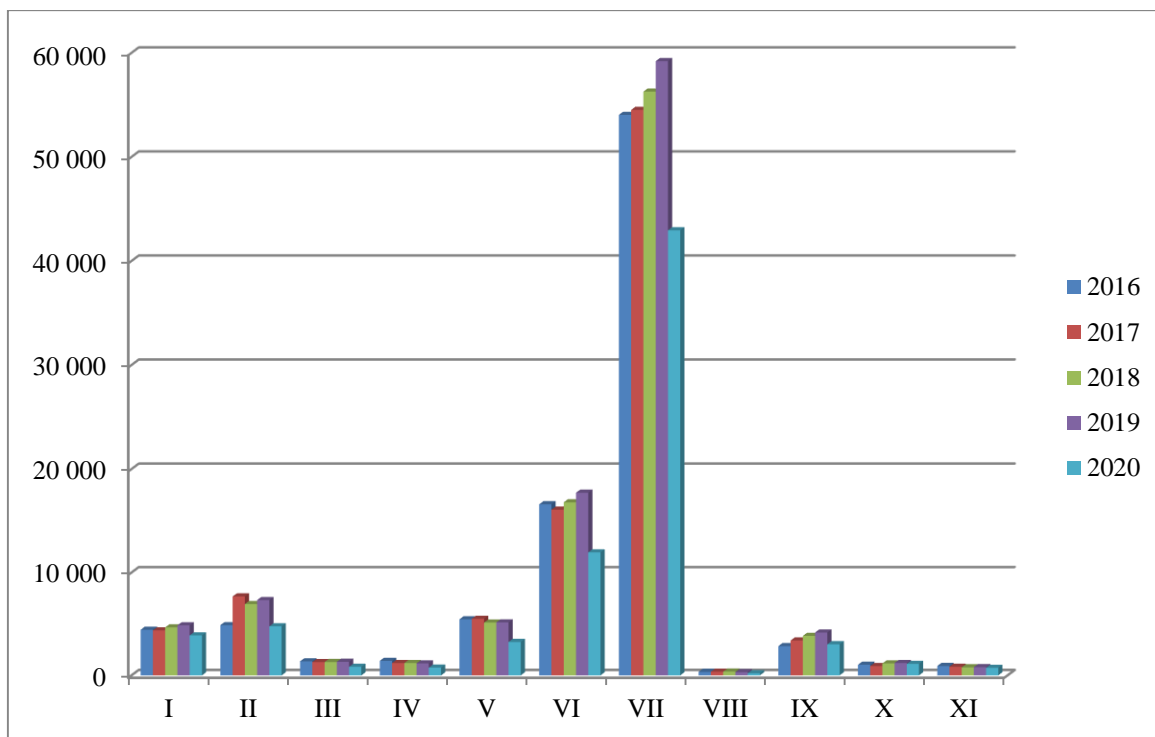
XXI	Nemoci onkologické
XXII	Nemoci oběhového ústrojí
XXIII	Nemoci trávicího ústrojí
XXIV	Nemoci z poruch výměny látkové a žláz s vnitřní sekrecí a obezita
XXV	Nemoci dýchacího ústrojí
XXVI	Nemoci nervové
XXVII	Nemoci pohybového ústrojí
XXVIII	Nemoci močového ústrojí
XXIX	Duševní poruchy
XXX	Nemoci kožní
XXXI	Nemoci gynekologické

Obr. č. 1: Indikační seznam u dospělých a dětí

zdroj: <https://www.mzcr.cz/>

6.2 Vývoj lázeňských pacientů podle indikačních skupin

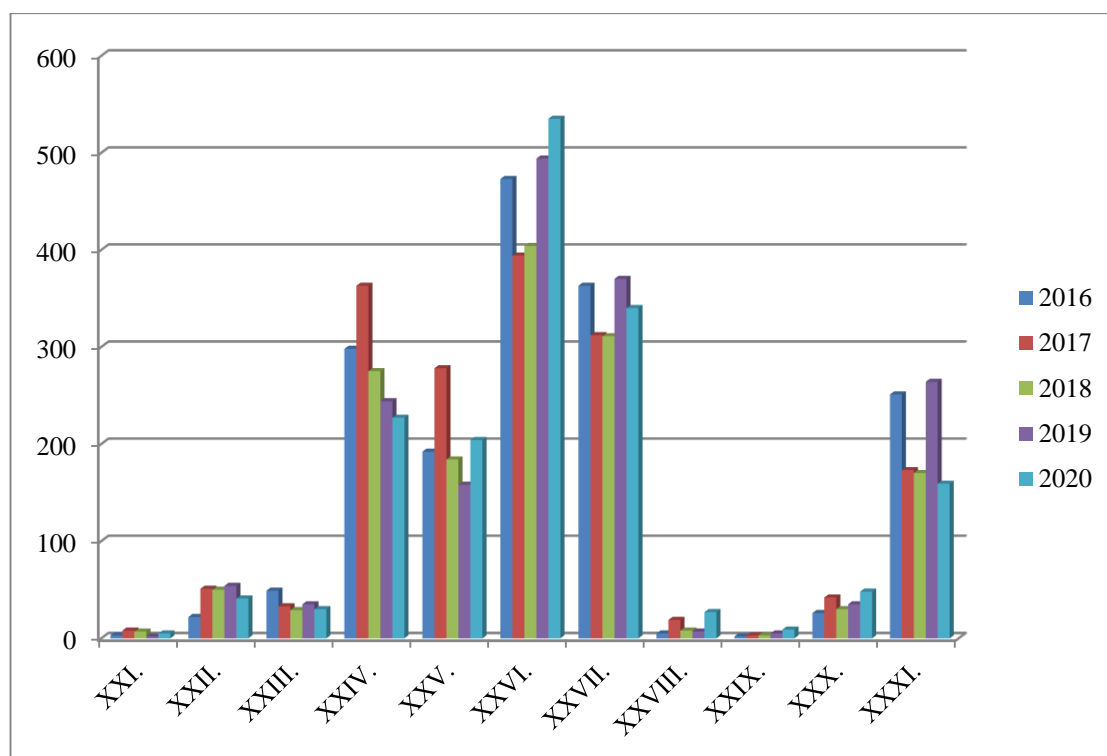
Již od roku 2016 jsou dospělí pacienti nejpočetnější skupinou s onemocněním souvisejícím s pohybovým aparátem a jejich počet se meziročně neustále zvyšuje. Na dalším místě jsou nemoci nervové, které v roce 2017 lehce poklesly, ale v roce 2018 se počet pacientů opět zvýšil. Třetí skupinou jsou onemocnění související s oběhovým ústrojím, se kterými se nejvíce pacientů léčilo v roce 2017, ale od té doby se počty snižují. Počet pacientů, kteří se v lázních léčí s problémy dýchacího ústrojí, se v posledních letech nijak výrazně neměnil, kdežto onkologických pacientů a pacientů s duševními poruchami, neustále přibývá.

Obr. č. 2: Počet obyvatel podle indikačních skupin v letech 2016–2020
zdroj: vlastní zpracování z dat ÚZIS (2021)

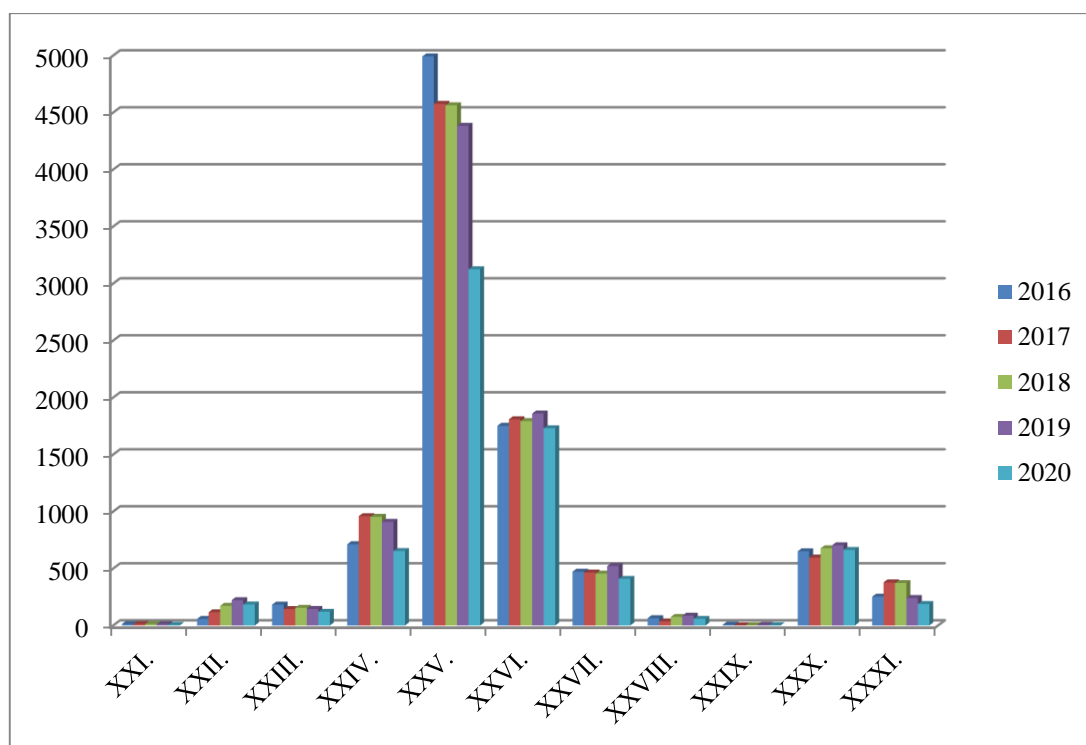
Během posledních pěti let dochází u dospělých k nárůstu celkového počtu pacientů, kdy v roce 2016 navštívilo lázně v České republice celkem 84 537 dospělých pacientů na komplexní lázeňskou péči a v roce 2018 to bylo už 98 971 dospělých pacientů.

K nejčastěji léčeným problémům patří nemoci kloubů, artróza a rehabilitace po ortopedických operacích. Z nemocí oběhového ústrojí jsou to hlavně vady srdce, rekonvalescence po infarktech či jiná onemocnění žil, tepen nebo srdce. Mezi velmi početné skupiny pacientů patří i ti, kteří se léčí s problémy dýchacího ústrojí, jako je astma, alergie, zápal plic a jiné. K nejrychleji narůstajícím patří nemoci nervové či duševní, u kterých se léčí hlavně poruchy psychologického rázu. K problémům dnešní doby (nedostatek pohybu, nekvalitní strava a špatný životní styl) patří i nárůst pacientů s problémy související s látkovou výměnou a žlázami s vnitřní sekrecí nebo obezitou. V lázních se tedy nachází stále více pacientů léčících se s diabetem, obezitou, vysokým krevním tlakem atd.

Obr. č. 3: Počet dorosteneckých pacientů podle indikačních skupin v letech 2016–2020
zdroj: vlastní zpracování z dat ÚZIS (2021)

U dorostu je důvod lázeňské péče různorodý. V roce 2016 byla nejpočetnější skupina s nervovými nemocemi. Hned po této skupině jsou nemoci pohybového ústrojí a na třetí pozici nemoci poruch výměny látkové a žláz s vnitřní sekrecí. V roce 2017 se na prvním místě udržely nemoci nervové, a onemocnění související s poruchami výměny látkové a žláz s vnitřní sekrecí byly hned na druhém místě. Třetí nejčastější skupinou jsou onemocnění s pohybovým aparátem a nemoci dýchacího ústrojí byly až na čtvrtém místě. Během roku 2018 se v lázních léčilo nejvíce dorostenců s nervovým onemocněním a za ním následovaly nemoci pohybového aparátu, obezita a gynekologické nemoci. Poslední dva roky (2019/2020) se na prvním místě opět objevily nemoci nervové a poté se střídaly pohybové, gynekologické nebo dýchací nemoci.

Obr. č. 4: Počet dětských pacientů podle indikačních skupin v letech 2016–2020
zdroj: vlastní zpracování z dat ÚZIS (2021)

U dětí už k tak velkým změnám během posledních 5 let nedocházelo, již od roku 2016 si první místo drží nemoci dýchacího ústrojí. Na druhém místě se nachází onemocnění nervová, na třetím místě nemoci poruchy látkové výměny, žláz s vnitřní sekrecí a obezita. Větší počet pacientů je i ve skupině kožních onemocnění nebo pohybového aparátu.

U dětí došlo za posledních pět let k mírnému nárůstu pacientů, kdy v roce 2016 bylo 9 157 dětských pacientů na komplexní péči a v roce 2018 již 9 230. Nejvíce dětí se léčí právě s alergiemi, astmatem nebo jinými dýchacími problémy. Asi největším problémem za posledních pár let je rozvoj mobilních zařízení a sociálních sítí, kde velké množství dětí tráví svůj čas a rapidně klesá počet dětí, které by se pravidelně věnovaly nějakému sportu nebo trávily čas v přírodě. S tím souvisí i zvýšený počet pacientů s obezitou. U dětí se také mnohem častěji vyskytují nemoci duševní nebo nervové, což nás opět vede k informačním technologiím a jejich negativním vlivům.

7 Obsah lázeňské péče

Lázeňská péče nespočívá jen v samotných procedurách a metodách léčby, jedná se o kombinaci všech služeb poskytovaných na daném místě (ubytování, stravování, příroda, sužby). Na co nejkvalitnější léčbu má vliv i psychika pacienta, proto je velmi důležitý sociální a kulturní kontakt. Co se týká České republiky, její lázeňství je řazeno na velmi vysokou úroveň a nabízí širokou škálu kvalitních a pestrých léčebných metod. V celém lázeňství je známo hned několik nejtradičnějších procedur, mezi které patří vodoléčba, která souvisí s využíváním místních termálních a vysoce mineralizovaných vod a díky nim jsou prováděny léčebné koupele, masážní koupele, ostříky a mnohé další. K lázeňské vodě bezpochyby patří i kůra, která se zakládá na pití této vody v určitém množství a v daných intervalech. Lázeňská voda se v rámci léčby může používat i při zábalech, masážích a mnohých dalších léčbách.

V lázeňství je voda samozřejmě nejpoužívanější léčebnou složkou, ale například k léčbě dýchacích onemocnění je často využívána sůl bohatá na minerální látky, světelné ozařování nebo elektroterapie.

Výše uvedené metody léčby se využívají na základě sestaveného léčebného plánu, který stanoví lázeňský doktor a to v pravidelných intervalech, v konkrétním časovém rozpětí a k léčbě určitých onemocnění (Knopp, 1999).

Mezi zdravotnické služby patří balneologie, kterou tvoří souhrn hned několika přírodních a léčivých zdrojů spolu s metodami, které tyto zdroje využívají, a které mají pozitivní vliv na zdravotní stav lidí. V České republice jsou léčebné metody neustále modernizovány a na postupy léčby dohlíží kvalifikovaní pracovníci a zdravotníci. Podobně, jako v po celém světě, i u nás je rozšířeno několik léčebných metod (Knopp, 1999).

Léčebné metody

- 1) **Standardní** – jsou to procedury využívající primárně dostupné zdroje (minerální voda, termální prameny, klimatické podmínky nebo půdní zdroje)
- 2) **Standardní (ale s moderním nádechem)** – elektroterapie a magnetická léčba
- 3) **Nestandardní** – procedury vzniklé díky vlivu východních kultur
- 4) **Nelékařské metody** – služby, které metody doplňují (procházky, kultura)

S lázeňským pobytem úzce souvisí i **ubytování** a prostředí, ve kterém se pacient nachází. Kvalita a spokojenost s ubytováním patří k jednomu z nejdůležitějších faktorů, které návštěvníci hodnotí. Podle toho se dále odvíjí recenze a návštěvnost daných lázní. Pacienti si v rámci lázní mohou vybrat hned několik typů ubytování.

- **Sanatoria** (tento typ je využíván nejčastěji a svým hostům nabízí stravování, zdravotnický dohled a volnočasové aktivity)
- **Lázeňské hotely** (i zde mají hosté možnost stravování, rozdíl od sanatorií je ubytování na vyšší úrovni)
- **Lázeňské penziony** (nejčastěji nabízí pouze snídane, ostatní služby musí host využívat mimo toto ubytování)
- **Soukromé ubytování** (apartmány, bungalovy)

Nedílnou součástí lázeňské péče je i **stravování**, kdy lázeňský doktor při přijetí pacienta stanoví i typ stravování (diety), kterou pacient v rámci svého pobytu musí dodržovat. Stravování je hostům nabízeno podle typu ubytování a je celodenní (snídane, oběd, večeře). Spolu se stravou je celý den přístupné neomezené množství nápojů. V České republice se napříč lázněmi používá celkem 11 diet, které úzce souvisí s typem onemocnění a léčbou tak, aby pacient dosáhl co nejlepších výsledků. Hosté, kteří lázeňský pobyt využívají spíše k relaxaci a hradí si ho z vlastních nákladů, mohou navštívit mnoho jiných stravovacích zařízení. V lázeňských městech se nachází restaurace, kavárny, cukrárny a další služby zvyšující kvalitu a různorodost města.

Pokud pacient nemá v denním programu léčebné procedury nebo jiné aktivity, může využít **volnočasových aktivit**, které mu jeho lázeňské město a okolí nabízí. Tyto služby jsou nejvíce využívány hlavně hosty, kteří pobyt pojali spíše jako relaxaci nebo dovolenou. Množství a pestrost služeb souvisí s kvalitou a samozřejmě velikostí lázeňského města. Mezi nejčastější patří sportovní aktivity (golf, minigolf, turistika, cvičení – jóga, posilovny, plavání), kulturní aktivity (společenské večery, kina, divadla, koncerty, galerie). Z řad dámských pacientů patří mezi nejoblíbenější i kadeřnictví, salony krásy a masáže (Knopp, 1999).

8 Lázně na území ČR a jejich návštěvnost

Podle zákona¹ jsou v ČR lázně se statutem lázní území sloužící k lázeňskému provozu a zároveň chrání léčebný režim. Tímto statutem jsou místu určeny podmínky, které musí dodržovat pro naplnění komplexní péče, pro splnění hygienických zásad a ostatní služby v lázeňství.

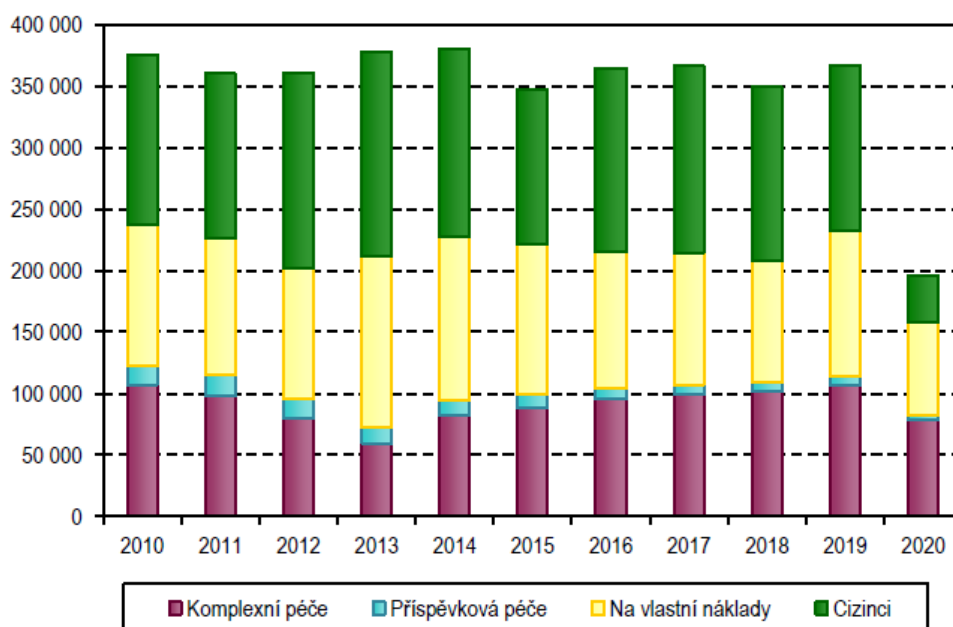
Podmínky pro stanovení statutu lázní jsou:

- (1) *„Za lázeňské místo lze stanovit území obce nebo jeho část anebo území více obcí, popřípadě jejich částí, v němž se nacházejí přírodní léčebné lázně. Režim ochrany lázeňského místa stanoví statut lázeňského místa.*
- (2) *Lázeňské místo a statut lázeňského místa stanoví vláda nařízením. Lázeňské místo a statut lázeňského místa vláda nařízením zruší, pokud důvody pro stanovení lázeňského místa podle tohoto zákona zanikly.*
- (3) *Lázeňský statut zejména vymezí vnitřní a vnější území lázeňského místa a v zájmu ochrany léčebného režimu a zachování, popřípadě vytvoření lázeňského prostředí stanoví
 - a) omezení související s výstavbou a rozvojem lázeňského místa,
 - b) činnosti, které se v lázeňském místě omezují nebo zakazují,
 - c) zařízení, která se v něm nesmí zřizovat.*
- (4) *Obce, na jejichž území bylo stanoveno lázeňské místo, jsou povinny dbát na dodržování opatření uložených v lázeňském místě lázeňským statutem; za tím účelem zřizují podle zvláštního právního předpisu lázeňskou komisi.“ (Zákon č. 164/2001 Sb. Lázeňský zákon)*

¹ Zákon č. 164/2001 Sb., Zákon o přírodních léčivých zdrojích, zdrojích přírodních minerálních vod, přírodních léčebných lázních a lázeňských místech a o změně některých souvisejících zákonů (lázeňský zákon).

Na území ČR je v současné době 34 (stav k 1. 1. 2021) lokalit lázní, tj. míst, která mají ze zákona² státu lázní. Jsou to tyto lokality: *Bechyně, Běloves, Bílina, Bludov, Dubí, Františkovy Lázně, Jáchymov, Jánské Lázně, Jeseník, Karlova Studánka, Karlovy Vary, Konstantinovy Lázně, Kostelec u Zlína, Lázně Bělohrad, Lázně Bohdaneč, Lázně Kynžvart, Lázně Kundratice, Lázně Libverda, Lázně Lednice, Lipová – lázně, Luhačovice, Mariánské Lázně, Mšené Lázně, Nový Dákov – Klimkovice, Ostrožná Nová Ves, Poděbrady, Slatinice, Teplice nad Bečvou, Teplice v Čechách, Toušeň, Třeboň, Velichovky, Velké Losiny, Vráž.*

V České republice se nachází také 65 lokalit, které mají stanovená ochranná pásma přírodních minerálních vod (mzcr.cz, 2021).

Obr. č. 5: Vývoj celkového počtu pacientů v lázních v období let 2010–2020

zdroj: vlastní zpracování z dat ÚZIS (2021)

Z přiloženého grafu lze posoudit, že pokud hodnotíme období let 2010 až 2020, tj. posledních 10 let, tak nejvyšší podíl cizinců v lázních byl v roce 2013, kdy dosáhl v absolutní hodnotě 164 214 (44,7 % z celkového počtu návštěvníků, kterých v tomto roce bylo 367 371). Také v tomto roce zvolilo nejvíce pacientů pobyt na vlastní náklady

² Zákon č. 164/2001 Sb., Zákon o přírodních léčivých zdrojích, zdrojích přírodních minerálních vod, přírodních léčebných lázních a lázeňských místech a o změně některých souvisejících zákonů (lázeňský zákon).

a to celkem 139 233, což souvisí hlavně s cizinci, kteří si takto pobyty u nás hradí. Zároveň došlo k největšímu poklesu v kategorii komplexní péče, což může souviset s faktem, že je v dnešní době čím dál obtížnější dosáhnout na plně hrazenou péči. Komplexní péči využilo v tomto roce pouhých 51 064 návštěvníků. V návaznosti na to musí lázně snižovat své ceny, aby nalákaly i ty pacienty, kteří si musí pobyt uhradit alespoň z části sami. Bohužel to dost často vede ke snížení kvality lázní.

Od tohoto roku, se začala komplexní péče opět navyšovat a po několika krizových letech můžeme vidět, že se rok 2017 - 2018 stal opět nejnavštěvovanějším z řad cizinců a i komplexní péče se opět dorovnává prosperujícím rokům. V roce 2017 navštívilo naše lázně celkem 151 663 cizinců a v roce 2018 to bylo 162 311. Nejhorším rokem se stal rok 2020, ve kterém Česká republika začala bojovat proti pandemii onemocnění COVID-19 a bylo zamezeno příjezdu zahraniční klientely. Do lázní přijelo v tomto roce pouhých 39 261 zahraničních návštěvníků. Stát se snažil podpořit domácí lázeňství, a proto vydal vouchery v hodnotě 4 000,-Kč, které mohli využít pojištěnci českých zdravotních pojišťoven na komplexní lázeňskou péči.

Tab. č. 1: Celkový počet pacientů v lázních v období let 2016–2020

	2016	2017	2018	2019	2020
Dospělí	353 145	352 547	336 184	353 670	187 230
Děti	9 715	10 890	10 987	10 020	7 386
Dorost	1 788	2 827	2 135	2 822	1 691
Celkem	364 648	366 264	349 306	366 512	196 307

zdroj: vlastní zpracování z dat ÚZIS (2021)

Podle výše uvedené tabulky navštívilo v roce 2016 české lázně celkem 364 648 pacientů (včetně dětí a dorostu). Z celkového počtu pacientů tvořilo 148 805 cizinců. Děti v českých lázních bylo v roce 2016 celkem 9 715 a dorostenců 1 788. Z celkového počtu pacientů využilo v tomto roce úhradu pobytu zdravotní pojišťovnou 26,43 % pacientů a na vlastní náklady si pobyt uhradilo 73,57 %.

V roce 2017 se počet dospělých pacientů snížil zhruba o tisíc, ale k navýšení došlo u dětských a dorosteneckých pacientů. Zdravotní pojišťovny uhradili celý nebo částečný pobyt celkem 27,28 % pacientů, což je o 1% více, než v předchozím roce. Z vlastních zdrojů si pobyt hradilo 72 % návštěvníků a to je naopak o 1 % méně než v roce 2016.

Následující rok (2018) došlo k poklesu lázeňských pacientů o 16 958 oproti předchozímu roku na celých 349 306 návštěvníků. K poklesu došlo pouze u dospělých (tento rok přijelo o 16 363 méně), počet dětských návštěvníků se také snížil, ale u dorostu vzrostl o 97 pacientů. Zdravotní pojišťovna tento rok uhradila pobyt 27,55 % což je srovnatelné s rokem předchozím. Ani u úhrady na vlastní náklady nedošlo k větším změnám, protože tuto formu zvolilo 72,45 % pacientů, z toho bylo 138 743 cizinců.

Rok 2019 navštívilo české lázně celkem 366 512 pacientů (353 670 dospělých, 10 020 dětí a 2 822 dorostenců). Zahraničních návštěvníků přijelo tento rok 132 724. Na vlastní náklady si pobyt v tomto roce uhradilo 70,80 % pacientů a zdravotní pojišťovna zaplatila z části nebo celý pobyt 29,20 % návštěvníkům.

Pandemie onemocnění COVID-19 v roce 2020 způsobila rapidní pokles návštěvnosti lázní a to hlavně ze strany zahraniční klientely. V tomto roce navštívilo české lázně pouhých 196 307 pacientů (187 230 dospělých, 7 386 dětí a 1 691 dorostenců). Pokles nastal hlavně u dospělých, kde návštěvnost upadla na zhruba 50 %. Z celkového počtu dospělých přijelo v tomto roce 75 078 tuzemských a jenom 38 649 zahraničních návštěvníků. Zdravotní pojišťovny uhradily pobyt 39,30 % a na vlastní náklady si pobyt hradilo 60,70 % klientů.

9 Návštěvnost lázní

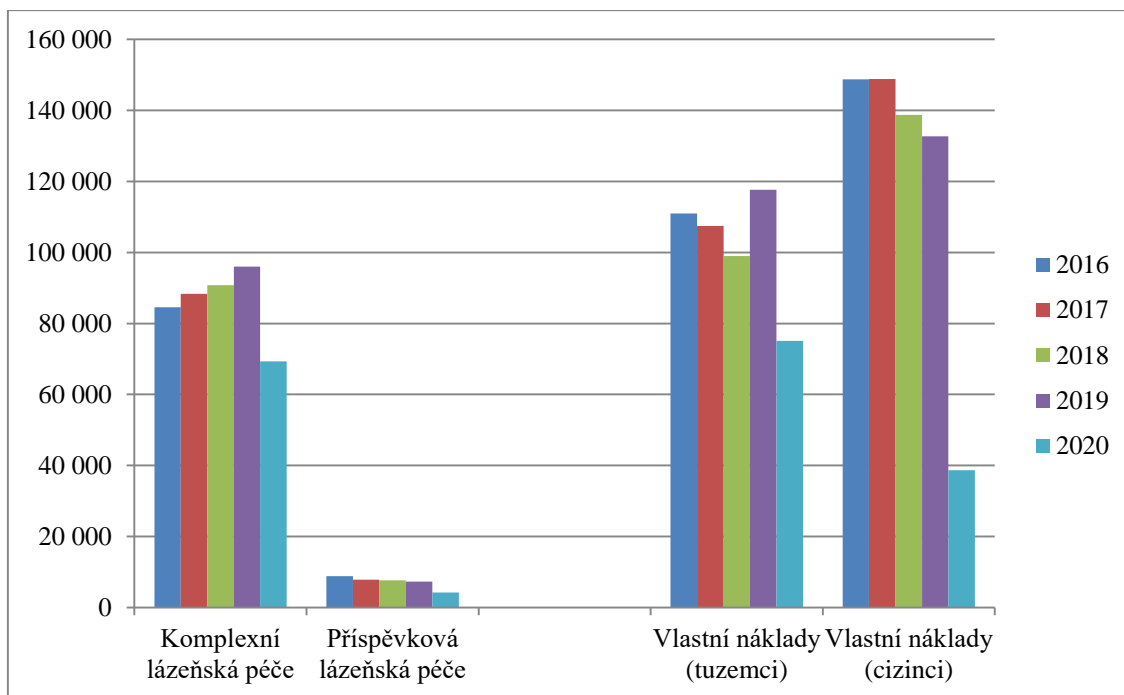
Hodnotíme-li návštěvnost lázní v posledních 5 letech (2016 – 2020), tak trend zvyšování návštěvnosti byl v roce 2020 zastaven a zásadně ovlivněn pandemií COVID-19, což dokumentuje tab. č. 2.

Tab. č. 2.: Vývoj počtu pacientů v letech 2016–2020

	2016	2017	2018	2019	2020
	Dospělí				
Zdravotní pojišťovna					
KLP	84 537	88 331	90 808	96 021	69 294
PLP	8 810	7 844	7 662	7 228	4 209
Na vlastní náklady					
Tuzemci	110 993	107 483	96 971	117 697	75 075
Cizinci	148 805	148 889	138 743	132 724	38 649
Celkem dospělí	353 145	352 547	336 184	353 670	187 230
	Děti a dorost				
Zdravotní pojišťovna					
KLP	10 831	10 768	10 701	10 755	8 764
PLP	/	/	/	/	/
Na vlastní náklady					
Tuzemci	131	175	294	204	126
Cizinci	541	2 774	2 127	1 881	186
Celkem děti a dorost	11 503	13 717	13 122	12 842	9 077
	Celkem pacienti				
Zdravotní pojišťovna					
KLP	95 368	99 099	101 509	106 776	78 058
PLP	8 810	7 844	7 662	7 230	4 210
Na vlastní náklady					
Tuzemci	111 124	107 658	99 265	117 901	75 204
Cizinci	149 346	151 663	140 870	134 605	38 835
Celkem počet pacientů	364 648	366 264	349 306	366 512	196 307

Poznámka: KLP = komplexní lázeňská péče (plně hrazená zdravotní pojišťovnou), PLP = příspěvková lázeňská péče (částečně hrazená zdravotní pojišťovnou)

zdroj: vlastní zpracování z dat ÚZIS (2021)

Obr. č. 6: Počty pacientů v letech 2016–2020, podle způsobu financování lázeňské péče
zdroj: vlastní zpracování z dat ÚZIS (2021)

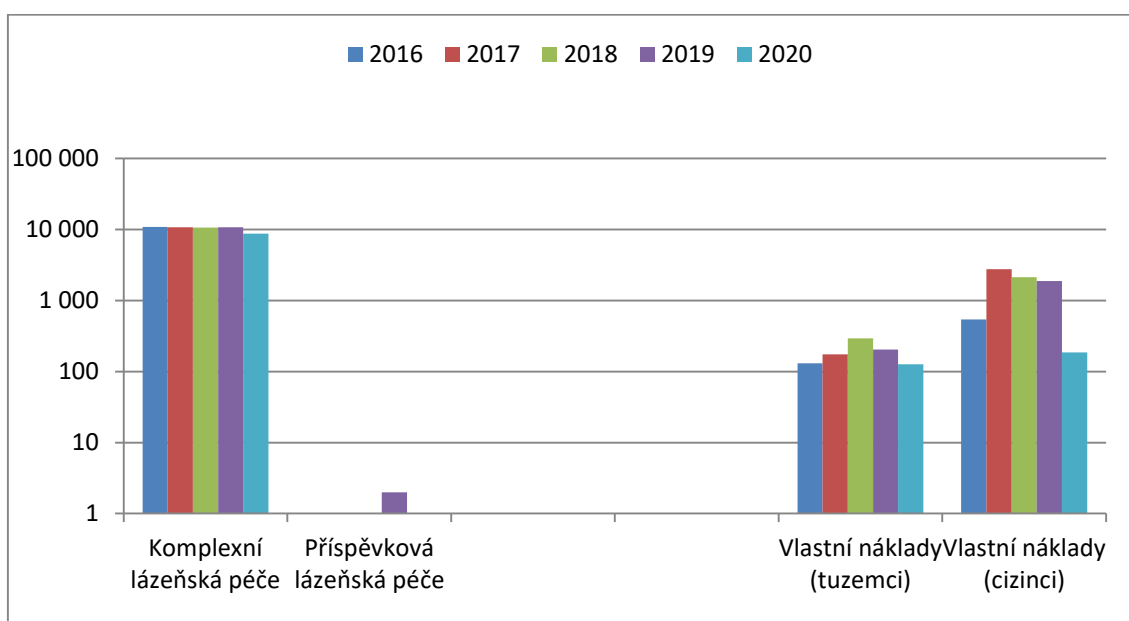
Z předchozího grafu je patrné, že největší počet dospělých pacientů si lázeňskou péči hradí na vlastní náklady. Tímto způsobem si péči platí tuzemští návštěvníci, ale také zahraniční pacienti. U tuzemců, je za posledních pět let patrný viditelný pokles v počtu pacientů, kteří tuto formu úhrady zvolí. V roce 2016 si péči na vlastní náklady uhradilo celkem 110 993 tuzemců, ale v roce 2018 už to bylo jen 98 971. I u zahraničních pacientů je viditelný pokles, kdy nejvíce si na vlastní náklady uhradilo pobyt 148 889 pacientů v roce 2017, ale v roce 2019 to bylo pouhých 132 724.

Opačným typem platby je úhrada lázeňské péče zdravotní pojišťovnou. Komplexní lázeňskou péči využívá v posledních pěti letech čím dál více pacientů, v roce 2018 to bylo celkem 90 808. O příspěvkovou lázeňskou péči už takový zájem není a v roce 2018 to bylo nejméně, pouhých 2,3 % z 336 184 pacientů. U dospělých můžeme vidět, že v roce 2018 došlo k poklesu na 336 184, ale v roce 2019 to bylo už o 17 486 více a to celkem 353 670 návštěvníků.

Tab. č. 3: Počet dospělých pacientů z hlediska financování lázeňské péče v letech 2016–2020

	2016	2017	2018	2019	2020
Komplexní lázeňská péče	84 537	88 331	90 808	96 021	69 294
Příspěvková lázeňská péče	8 810	7 844	7 662	7 228	4 209
Vlastní náklady (tuzemci)	110 993	107 483	98 971	117 697	75 078
Vlastní náklady (cizinci)	148 805	148 889	138 743	132 724	38 649
Celkem	353 145	352 547	336 184	353 670	187 230

zdroj: vlastní zpracování z dat ÚZIS (2021)

Obr. č. 7: Porovnání počtu dětí a dorostu z hlediska financování lázeňské péče v letech 2016–2020

zdroj: vlastní zpracování z dat ÚZIS (2021)

V porovnání s dospělými pacienty, je situace u dětí a dorostu odlišná. Nejvíce pacientům hradí jejich lázeňskou péči zdravotní pojišťovna. Touto formou je poté nejčastěji hrazen typ komplexní lázeňské péče, kterou využilo nejvíce pacientů v roce 2016, celkem 10 831. Od té doby se nijak výrazně počet pacientů využívající tento typ léčby nezměnil, až na rok 2020, který způsobil pokles na pouhých 8 764. Příspěvkovou lázeňskou péči využily pouze tři děti a dorostenci, dva v roce 2019 a jeden v roce 2020.

Tab. č. 4: Počet dětí a dorostu z hlediska financování lázeňské péče v letech 2014–2018

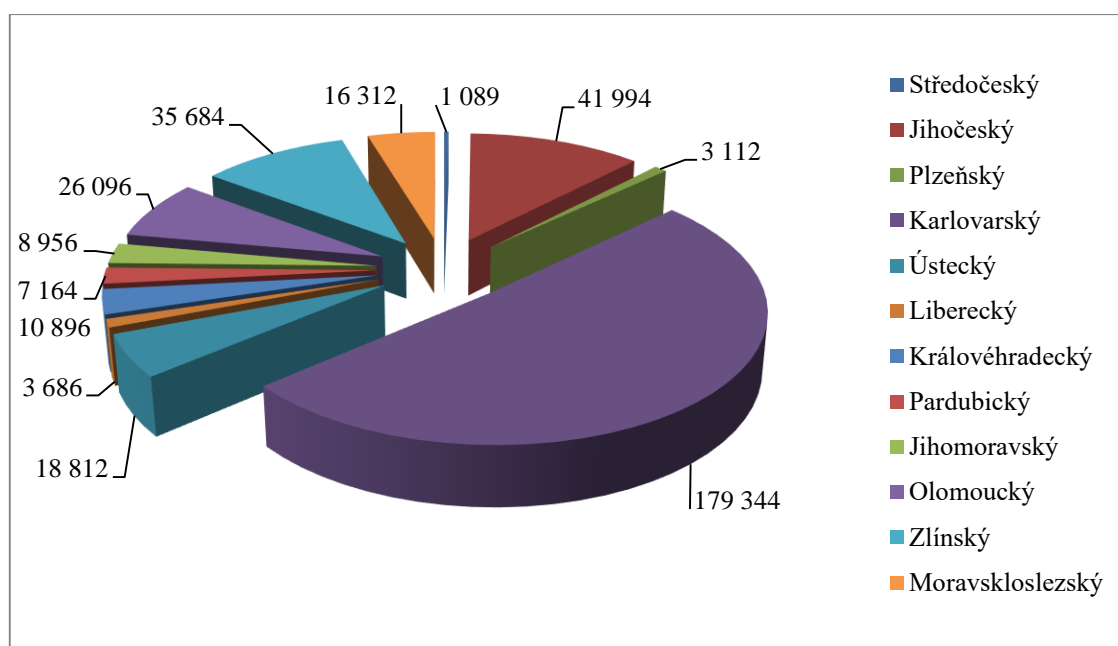
	2016	2017	2018	2019	2020
Komplexní lázeňská péče	10 831	10 768	10 701	10 755	8 764
Příspěvková lázeňská péče	/	/	/	2	1
Vlastní náklady (tuzemci)	131	175	294	204	126
Vlastní náklady (cizinci)	541	2 774	2 127	1 881	186
Celkem	11 503	13 717	13 122	12 842	9 077

zdroj: vlastní zpracování z dat ÚZIS (2021)

Z vlastních nákladů má lázeňský pobyt uhrazeno nejvíce dětí a dorostu ze zahraničí. I když došlo v roce 2016 k poklesu, od téhož roku počet opět stoupá a v roce 2018 tuto formu úhrady zvolilo 16,21 % z celkových 13 122 pacientů. U tuzemských dětí a dorostu si péči uhradilo v roce 2018 nejvíce pacientů za poslední tři roky. Z grafu a tabulky je patrné, že o příspěvkovou péči u dětí v posledních letech neměl zájem nikdo, až v roce 2019 dvě a v roce 2020 jedno dítě.

10 Regionální diference tuzemské a zahraniční návštěvnosti v lázních ČR

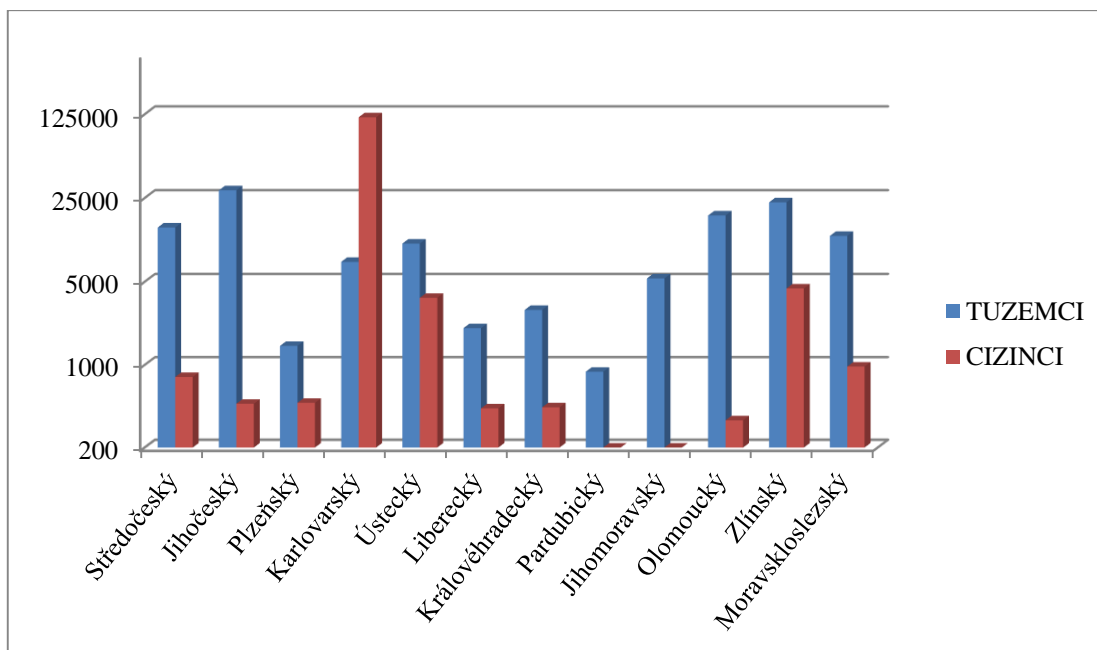
Počet lázeňských pacientů je v každém kraji jiný. Nejvíce navštěvovaným krajem je Karlovarský. V roce 2016 tento kraj navštívilo celkem 179 344 pacientů a jedná se tak o polovinu návštěvníků, kteří v tomto roce do České republiky přijeli. Karlovarský kraj má výhodnou polohu při hranicích s Německem, odkud přijíždí ročně několik tisíc lidí. V tomto kraji se nachází pět nejvýznamnějších lázeňských míst z celé České republiky – Františkovy Lázně, Karlovy Vary, Mariánské Lázně, Lázně Kynžvart a Jáchymov. Druhé místo v počtu návštěvníků zaujímá kraj Jihočeský, s celkovým počtem 41 994 návštěvníků. Na třetím místě se nachází Zlínský kraj se svými 35 684 návštěvníky. Nejméně návštěvníků přijelo v roce 2016 do Středočeského kraje, pouhých 1 089.

Obr. č. 8: Počet lázeňských pacientů v jednotlivých krajích ČR v roce 2016

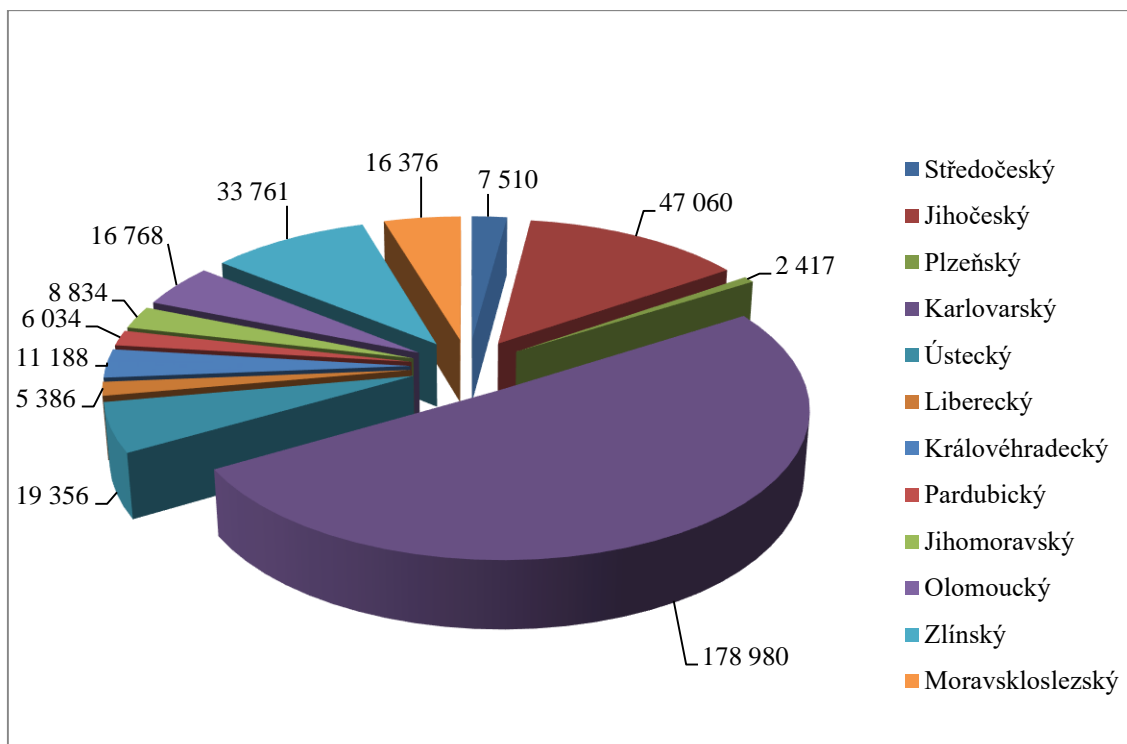
zdroj: vlastní zpracování z dat ÚZIS (2021)

V jednotlivých krajích se také liší podíl tuzemských a zahraničních návštěvníků. V nejnavštěvovanějším Karlovarském kraji tvoří většinou klientelu právě zahraniční pacienti, kterých do tohoto kraje přijíždí nejvíce. V roce 2016 byl počet těchto návštěvníků 140 947. Nejmenší podíl zahraničních lázeňských pacientů měl v roce 2016 Středočeský a Pardubický kraj. V kraji Libereckém nezaznamenali žádného zahraničního návštěvníka.

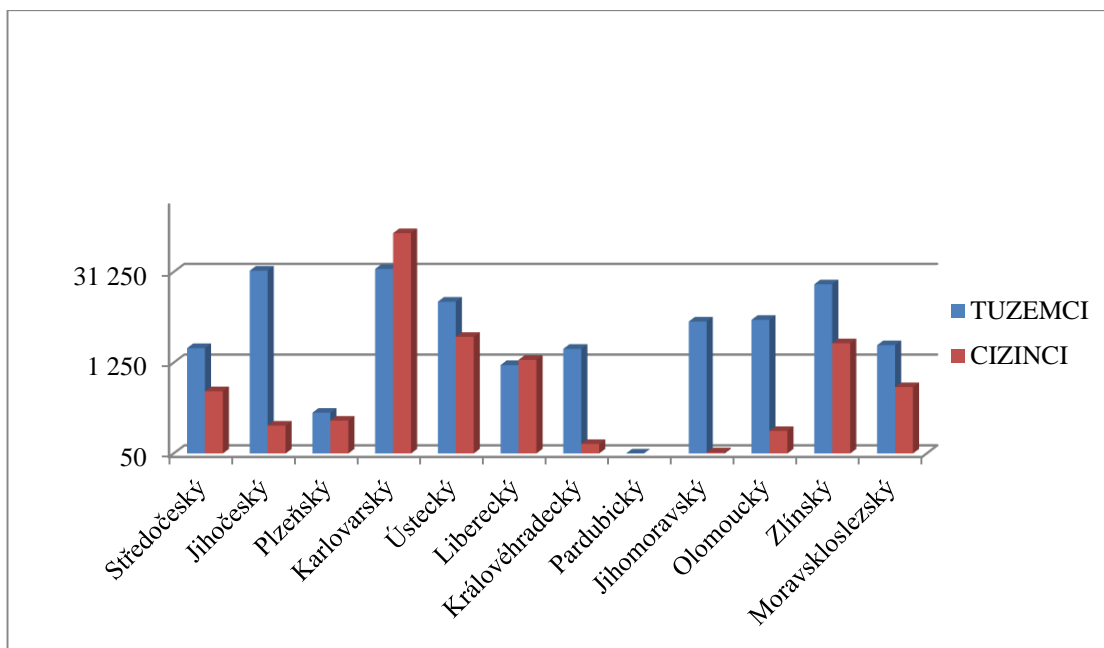
Obr. č. 9: Počet tuzemských a zahraničních pacientů v jednotlivých krajích ČR v roce 2014
zdroj: vlastní zpracování z dat ÚZIS (2021)

Od roku 2016 došlo k největšímu nárůstu lázeňských pacientů ve Středočeském kraji a to o celých 6 421. Nárůst zaznamenal i Jihočeský kraj, který oproti roku 2016 navštívilo v roce 2019 o 5 066 pacientů více. V některých krajích došlo naopak i k poklesu návštěvníků, konkrétně nejvíce v kraji Olomouckém, kde došlo oproti roku 2016 k úbytku o 9 328 pacientů. Nejednalo se o úbytek v řádech stovek pacientů, ale dokonce v tisících, což se na daném kraji podepisuje i z ekonomického hlediska.

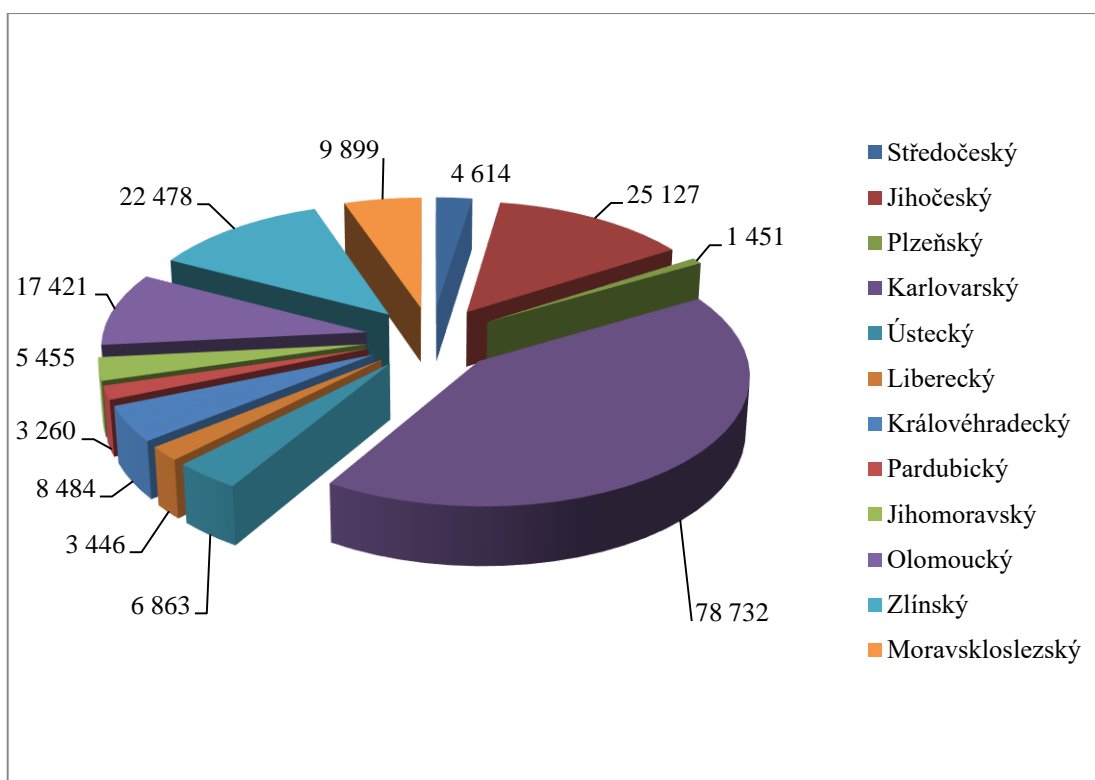
Obr. č. 10: Počet lázeňských pacientů v jednotlivých krajích ČR v roce 2019
zdroj: vlastní zpracování z dat ÚZIS (2021)

Největší počet zahraničních návštěvníků zůstal opět nejvyšší v Karlovarském kraji, kam jich v roce 2019 přijelo celkem 124 231. Nejméně jich přijelo do Jihomoravského kraje, celkem 52 a v Pardubickém kraji nezaznamenali žádného zahraničního pacienta. Ve většině krajů došlo v tomto roce k poklesu zahraničních klientů, pouze v krajích Středočeském, Ústeckém a Jihomoravském došlo k nárůstu.

Obr. č. 11: Počet tuzemských a zahraničních návštěvníků v jednotlivých krajích ČR v roce 2018

zdroj: vlastní zpracování z dat ÚZIS (2021)

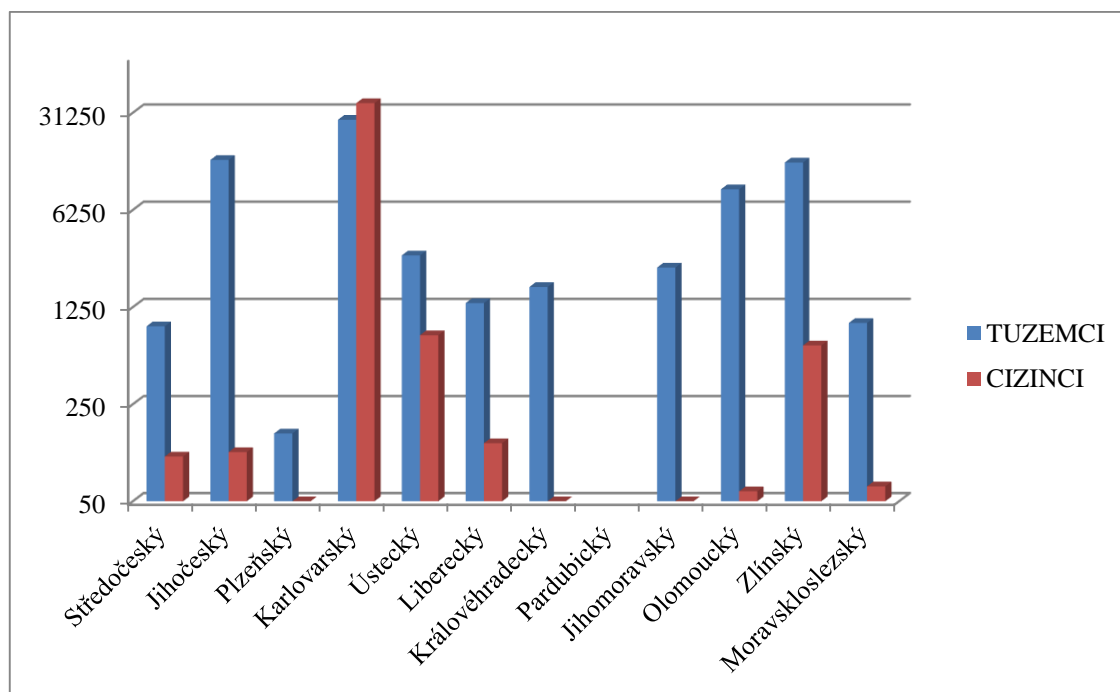
Obr. č. 12: Počet lázeňských pacientů v jednotlivých krajích ČR v roce 2020

zdroj: vlastní zpracování z dat ÚZIS (2021)

Pro srovnání byl vytvořen graf pro rok 2020, kde můžeme vidět počet lázeňských pacientů a porovnat je s předchozími lety a udělat si tak představu o tom, jak moc se pandemie COVID-19 podepsala na lázeňském cestovním ruchu. Mezi lety 2016 a 2019 nedošlo k velkému rozdílu mezi celkovým počtem návštěvníků lázní, došlo pouze k poklesu zahraniční klientely, ze 148 805 v roce 2016 na 132 724 v roce 2019 a nárůstu tuzemské klientely ze 110 993 v roce 2016 na 117 697 v roce 2019.

V roce 2020 přijelo lázeňských návštěvníků pouze 187 230, to je o 166 440 méně, než v roce předchozím. Zahraničních klientů přijelo pouhých 38 649 a pokles byl zaznamenán i u tuzemských návštěvníků, kterých přijelo o 42 619 méně.

K největšímu poklesu došlo v Karlovarském kraji. V roce 2019 navštívilo tento kraj celkem 178 980 lázeňských hostů, ale v roce 2020 už pouhých 78 732. Méně hostů přijelo také do Jihočeského kraje, celkem o 21 933 a také do Ústeckého kraje, celkem o 12 493.

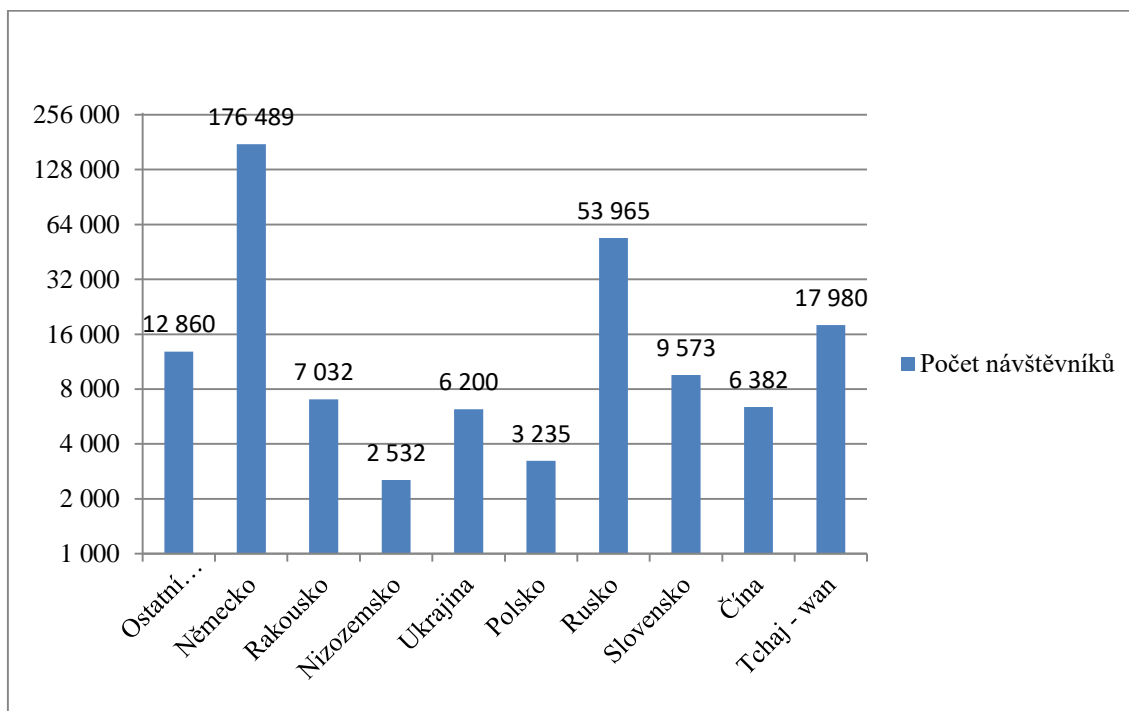

Obr. č. 13: Počet tuzemských a zahraničních návštěvníků v jednotlivých krajích ČR v roce 2020

zdroj: vlastní zpracování z dat ÚZIS (2021)

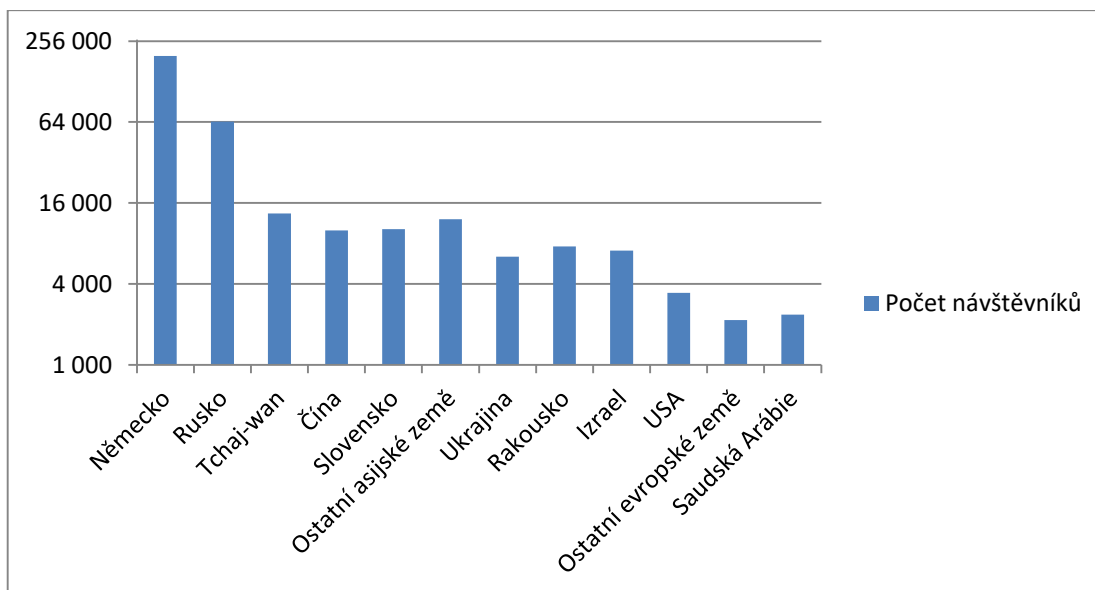
11 Struktura a vývoj počtu zahraničních návštěvníků v lázních ČR

Mezi důležité faktory zahraničních pacientů patří také země, ze které do našich lázní přijíždí. V následujících statistikách za jednotlivé roky jsou vybrány státy s počtem návštěvníků alespoň převyšující jeden tisíc v daném roce.

Obr. č. 14: Počet zahraničních návštěvníků podle zemí za rok 2016
zdroj: vlastní zpracování z dat ČSÚ (2021)

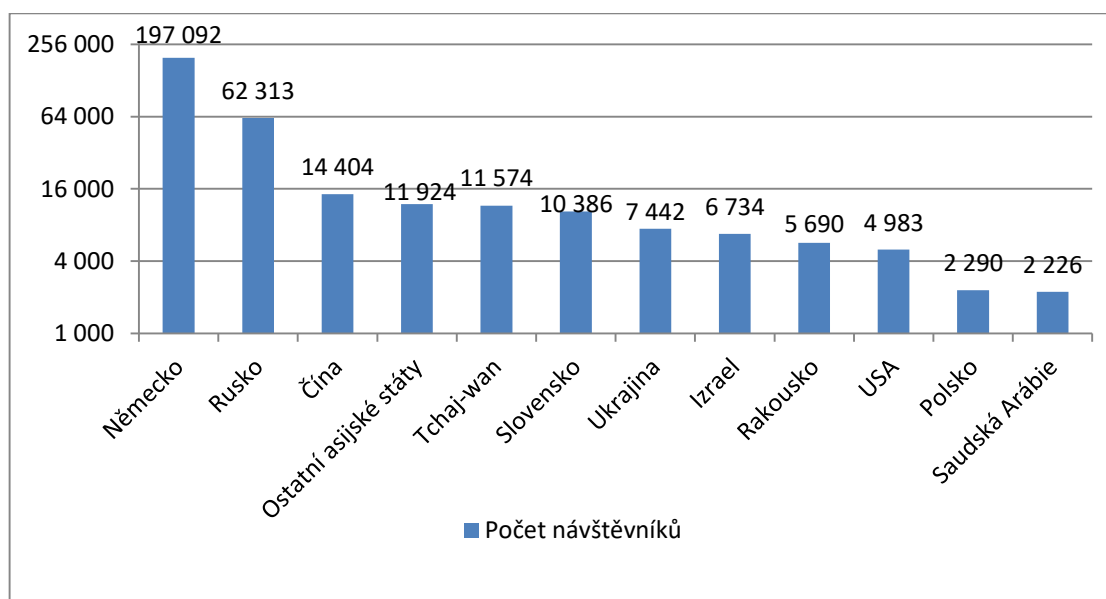
Za rok 2016 přijelo do českých lázní 341 421 zahraničních návštěvníků. Nejvíce pacientů přijelo v roce 2016 ze států: Německo, Rusko, Tchaj-wan, Slovensko, Ukrajina, Rakousko, Čína, Polsko, Nizozemsko a jiné Asijské státy. Nejvíce jich přijelo z Německa, celkem 176 489 pacientů. Na druhém místě je Rusko s celkovým počtem 53 965 návštěvníků.

Obr. č. 15: Počet zahraničních návštěvníků podle zemí v roce 2017

zdroj: vlastní zpracování z dat ČSÚ (2021)

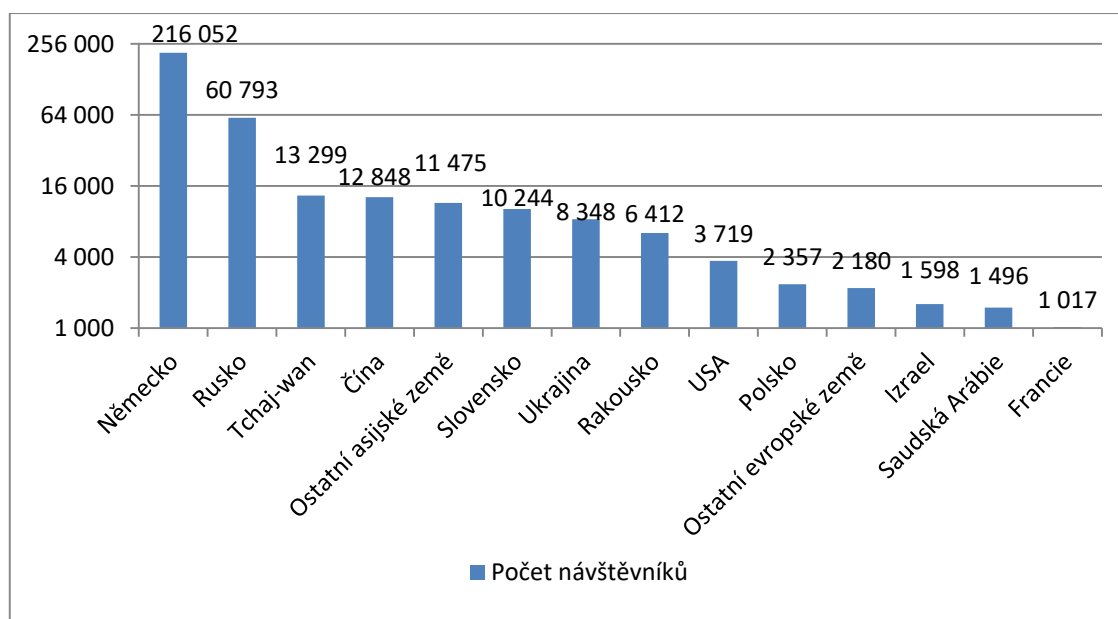
V roce 2017 přijelo více než tisíc návštěvníků hned z 12 států a ty jsou: Německo, Rusko, Tchaj-wan, Čína, Slovensko, Ukrajina, Rakousko, Izrael, USA, Saudská Arábie a ostatní státy Asie a Evropy. Celkový počet zahraničních návštěvníků byl v roce 2017 – 385 349. Nejvíce pacientů přijelo i v tomto roce z Německa, celkem 198 708, přičemž je to o 22 219 pacientů více než v roce 2016. Zvýšil se i počet návštěvníků z Ruska a to celých 10 391.

Obr. č. 16: Počet zahraničních návštěvníků podle zemí v roce 2018

zdroj: vlastní zpracování z dat ČSÚ (2021)

Za rok 2018 využilo české lázně celkem 387 396 zahraničních návštěvníků. Nejvíce jich v tomto roce přijelo z: Německa, Ruska, Číny, Tchaj-wanu, Slovenska, Ukrajiny, Izraele, Rakouska, USA, Polska, Saudské Arábie a ostatních asijských států. První místo si stále udrželo Německo, odkud v roce 2018 přijelo 197 092 pacientů. Od předchozího roku došlo k mírnému úbytku pacientů z Německa a Ruska, ale například z Číny nebo USA k nám přijelo návštěvníků více.

Obr. č. 17: Počet zahraničních návštěvníků podle zemí v roce 2019

zdroj: vlastní zpracování z dat ČSÚ (2021)

Na prvním místě se v roce 2019 drží stále Německo, druhé Rusko a na dalších místech je Čína, Tchaj-wan, Slovensko, Ukrajina, Rakousko, USA, Polsko, Izrael, Saudská Arábie, Francie a ostatní evropské a asijské státy. V tomto roce přijelo z Německa celkem 216 052 návštěvníků a to je o 18 960 více, než v roce předchozím. Pacientů z Ruska už druhým rokem ubývá, od loňského roku došlo k poklesu o 1 520. K nárůstu došlo hlavně u návštěvníků z Francie, odkud jich v tomto roce přijelo celkem 1 017.

Rok 2020 byl specifický hlavně z důvodu pandemie onemocnění COVID-19, které postihlo všechny lázeňské objekty České republiky. Důvodem bylo omezení návštěvnosti ze strany zahraničních návštěvníků, protože léčba v lázních byla umožněna pouze pacientům, kterým pobyt hradí zdravotní pojišťovna. V mnohých lázních poklesla klientela natolik, že musely pozastavit provoz.

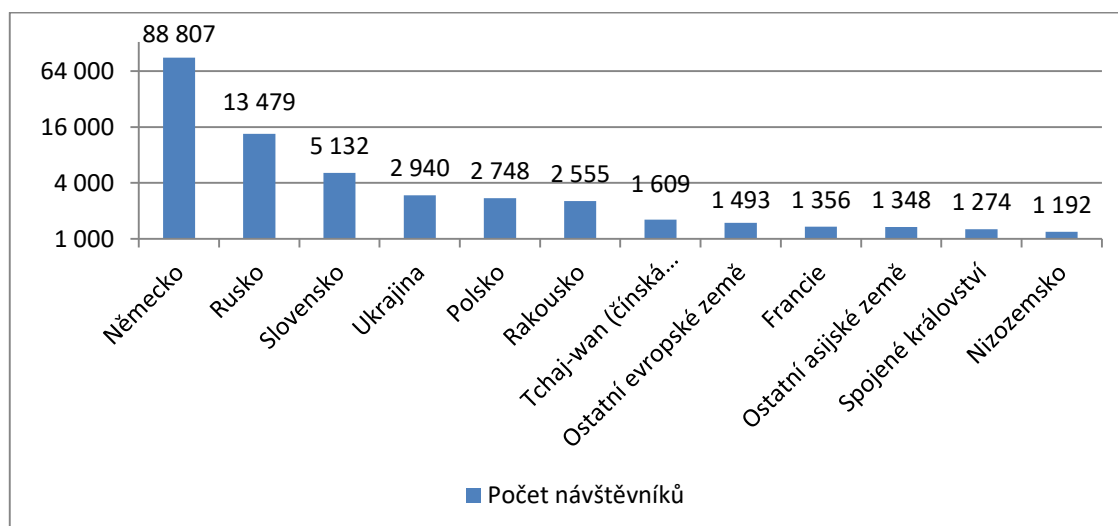
Tab. č. 5: Vývoj zahraničních návštěvníků v jednotlivých čtvrtletích roku 2020

	1. čtvrtletí	2. čtvrtletí	3. čtvrtletí	4. čtvrtletí
Hosté celkem	168 960	56 665	247 064	52 660
Cizinci	81 939	5 951	47 147	3 153

zdroj: vlastní zpracování z dat ČSÚ (2021)

Během roku 2020 můžeme podle předchozí tabulky vidět nerovnoměrnou návštěvnost lázní, kterou způsobily opatření zavedená kvůli pandemii onemocnění COVID-19. V prvním čtvrtletí ještě žádná opatření nepůsobila a počet zahraničních návštěvníků byl 81 939. V prvním čtvrtletí roku 2019 navštívilo české lázně o 5 136 zahraničních pacientů více. Během druhého čtvrtletí byla zavedena přísná opatření v boji s COVID-19 a zahraničních pacientů bylo zaevidováno pouze 5 951. Ve třetím čtvrtletí byla situace v České republice uvolněna a opatření nebyla tak přísná, proto počet zahraničních návštěvníků vzrostl na 47 147, ale i tak je to o 54 747 pacientů méně, než ve stejném čtvrtletí předchozího roku. Poslední čtvrtletí roku 2020 přijelo nejméně návštěvníků za celý rok a to celkem 3 153.

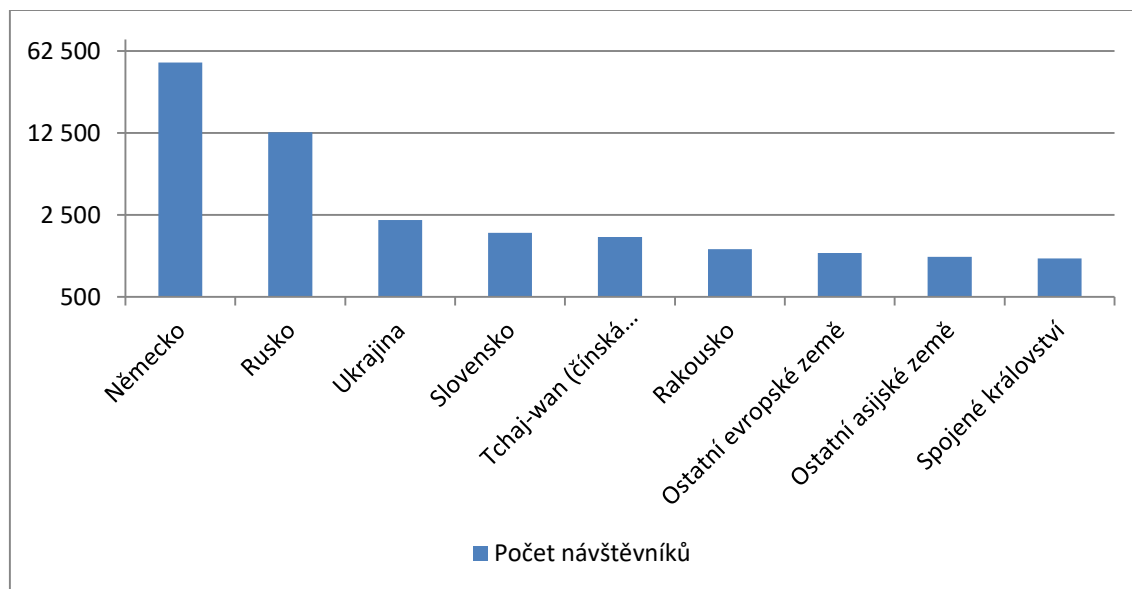
Za rok 2019 navštívilo české lázně celkem 398 251 zahraničních návštěvníků a v roce 2020 jich bylo pouze 134 724.

Obr. č. 18: Počet zahraničních návštěvníků podle zemí za rok 2020

zdroj: vlastní zpracování z dat ČSÚ (2021)

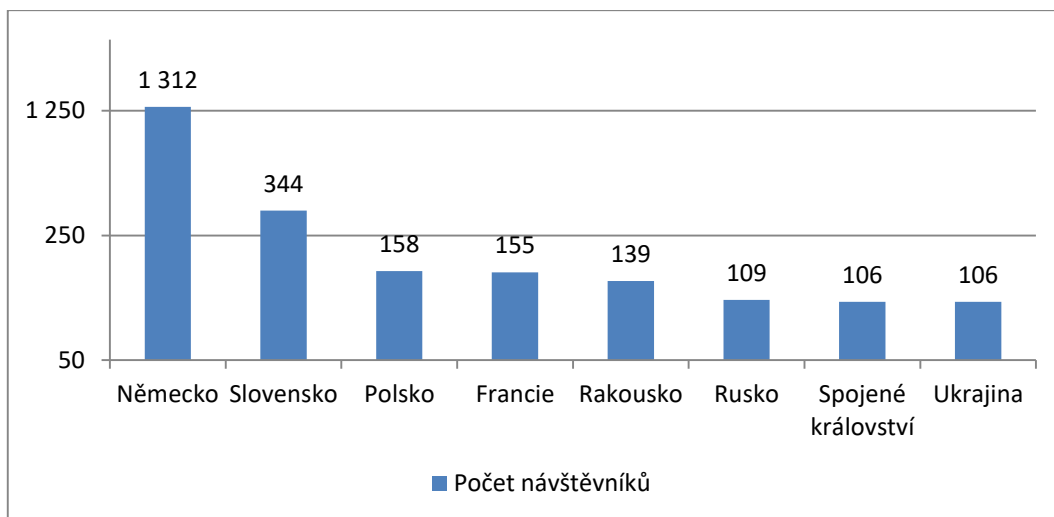
I během pandemie v roce 2020 si první místo v počtu zahraničních návštěvníků udrželo Německo, odkud přijelo celkem 88 807 návštěvníků. Od předchozího roku je to o 127 245 pacientů méně. V tomto roce přijelo i více než tisíc pacientů hlavně ze států: Rusko, Slovensko, Ukrajina, Polsko, Rakousko, Tchaj-wan, Francie, Spojené království, Nizozemsko a ostatní evropské a asijské země.

Obr. č. 19: Počet zahraničních návštěvníků za první čtvrtletí roku 2020

zdroj: vlastní zpracování z dat ČSÚ (2021)

Za první čtvrtletí, kdy přijelo nejvíce zahraničních návštěvníků, celkem 81 939, jich bylo nejvíce z Německa – 49 845. Druhý největší počet návštěvníků přijel z Ruska – 12 671, Ukrajiny, Slovenska, Rakouska, Tchaj-wanu, Spojeného království a ostatních evropských a asijských zemí.

Obr. č. 20: Počet zahraničních návštěvníků ve čtvrtém čtvrtletí roku 2020
zdroj: vlastní zpracování z dat ČSÚ (2021)

V posledním čtvrtletí přijelo nejméně zahraničních návštěvníků. Celkem jich v tomto období bylo 3 153. Na první místo se zařadilo Německo se svými 1 312 pacienty a na druhém místě Slovensko, odkud přijelo v tomto čtvrtletí 344 návštěvníků. V porovnání s prvním čtvrtletím tohoto roku došlo k poklesu pacientů u všech států a z tisíců se počty snížily na pouhé stovky návštěvníků.

12 Tuzemská a zahraniční návštěvnost vybraných lázní v ČR

12.1 Lázně Luhačovice a.s.

Luhačovice jsou největšími lázněmi na Moravě, které jsou provozovány společností **Lázně Luhačovice a.s.** a nestátní sanatorium Miramare I., II. a lázeňský dům Praha.

Léčivé prameny jsou vysoce mineralizované a obohacené o kysličník uhličitý a v dnešní době je těchto hlavních léčivých pramenů 15 – *Vincentka*, *Pramen dr. Šťastného* (dříve Gejzír), *Ottovka*, *Aloiska* (dříve Lesní pramen), *Amanda* (původně Bublavý), tyto jsou používány hlavně k pitným kúrám. Další významné prameny jsou: *Antonín*, *Jubilejní*, *U čítárny*, *Elektra I*, *Elektra II*, *Janovka*, *Johanka*, *Luisin pramen*, *Sirný pramen* (vyvěrá rychlostí 60 litrů za hodinu, je nejvydatnější) a slouží k léčivým koupelím nebo inhalacím.

Lázně tvoří několik ubytovacích zařízení, objektů a historických staveb. Mezi ty nejznámější patří *komplex sanatoria Miramare I a II*, *penziony Palác*, *Dům Bedřicha Smetany*, *Morava a Alexandria*. Součástí je i známá kolonáda s *halou Vincentky*, která byla vystavěna v letech 1949-1951 podle návrhu Oskara Poříska. Největším léčebným objektem je *Rehabilitační pavilon*, který byl postaven v roce 1986 a probíhá zde až 500 procedur denně (Bucharovič, Wieser, 2001).

První, kdo se začal zajímat o oblast Luhačovic, byli bratři Pavel a Gabriel pocházející ze starého uherského rodu Serényi de Kis. V roce 1669 se o léčivých účincích minerálních pramenů v blízkosti města Luhačovice zmínil doktor Jan Hertod z Todtenfeldu ve spisu „Tartaro – Mastix Moraviae“.

Se zvyšujícím se zájmem obyvatel rostlo i celé lázeňské město. V 18. století bylo zbudováno několik budov – Vincencův dům nebo Venkovský dům (Cmíral, Krůžela, 2003).

Zlomový se pro Luhačovice stal rok 1902, ve kterém došlo k převodu lázní na akciovou společnost, a ředitelem se stal MUDr. František Veselý. Od tohoto roku se lázním dařilo a prošly rozsáhlým rozvojem. Do města byla přivedena železnice a lázně

začaly navštěvovat i pacienti z celé České republiky. Vše pozastavila 2. světová válka, kdy došlo k obsazení lázní německými vojáky, a prostory sloužily pro vojenské účely (Voštová, 2001).

Provoz lázní byl obnoven až po konci války, v roce 1945, kdy došlo k modernizaci a zvelebování města. V roce 1992 se mění vedení na Lázně Luhačovice a. s., která lázně spravuje dodnes (Cmíral, Krůžela, 2003).

Lázně Luhačovice, a. s. jsou akciovou společností, která je největší a spravuje hotely a penziony s celkovou kapacitou 1 300 lůžek pro lázeňské pacienty a jejich doprovod. Pro léčbu využívají prameny *Vincetka, Ottovka a Aloiska*.

V Luhačovicích jsou hned 3 společnosti nabízející léčebnou péči:

a) MIRAMARE I., II

Tato společnost patří do komplexu RoyalSpa, který nabízí léčebné procedury a ubytování nejen v Luhačovicích, ale také v Mariánských Lázních, Ostrožné Nové Vsi a Velkých Losinách. Lázeňští pacienti mohou využít tři hotely této společnosti (Miramare, Vila Valaška nebo Vila Antoaneta) (Royalspa.cz, 2021).

b) Lázeňský dům Praha

Jedná se o pražskou společnost, která v Luhačovicích využívá prostor navzájem propojených tří domů, ve kterých probíhá léčba. Pro pacienty je výhodné, že vše nachází „pod jednou střechou“ a léčí se zde hlavně onemocnění dýchacích cest (luhacovicepraha.com, 2021).

Lázně Luhačovice, a.s. navštěvují jak dospělí pacienti, tak i děti a dorost. Většinu návštěvníků tvoří rezidenti a zahraniční návštěvníci se celkovém počtu pacientů podílí v rozmezí 5 % - 10 %. V roce 2018 byl podíl zahraničních návštěvníků 9,2 %, v roce 2019 podíl poklesl na 8,9 % a v roce 2020 byl pouhé 4 %. V loňském roce se na počtu zahraniční klientely podepsala hlavně pandemie onemocnění COVID-19, která zamezila využívání lázní pro samoplátce. Tento typ úhrady lázeňského pobytu využívali hlavně zahraniční pacienti, ale také mnozí tuzemští návštěvníci.

12.1.1 Návštěvnost Lázní Luhačovice

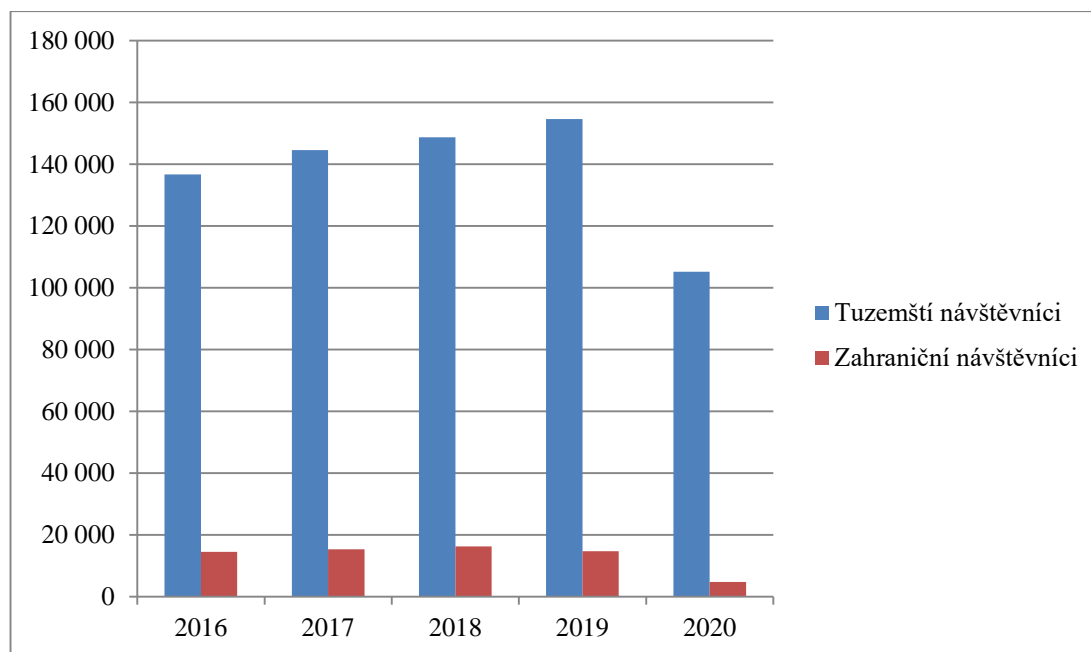
Hodnotíme-li návštěvnost v Lázních Luhačovice v posledních 5 letech (2016 – 2020), tak srovnatelně s trendem vývojem v ČR (v průměru za všechny lázně), počet hostů v období do pandemie COVID-19 meziročně roste, což potvrzuje i tab. č. 5.

Tab. č. 6: Hosté v hromadných ubytovacích zařízeních v Lázních Luhačovice v letech 2016–2020

	Hosté celkem	V tom	
		Tuzemští návštěvníci	Zahraníční návštěvníci
2016	151 189	136 668	14 521
2017	159 868	144 580	15 288
2018	164 938	148 716	16 222
2019	169 317	154 599	14 718
2020	110 018	105 198	4 820

zdroj: vlastní zpracování z dat ČSÚ (2021)

Za posledních pět let můžeme pozorovat pokles počtu návštěvníků v ubytovacích zařízeních. V roce 2016 byl počet hostů 151 189, ale v roce 2020 jejich počet klesl na 110 018. Nejvíce hostů zaznamenaly lázně Luhačovice v roce 2019, kdy byl jejich počet 169 317.

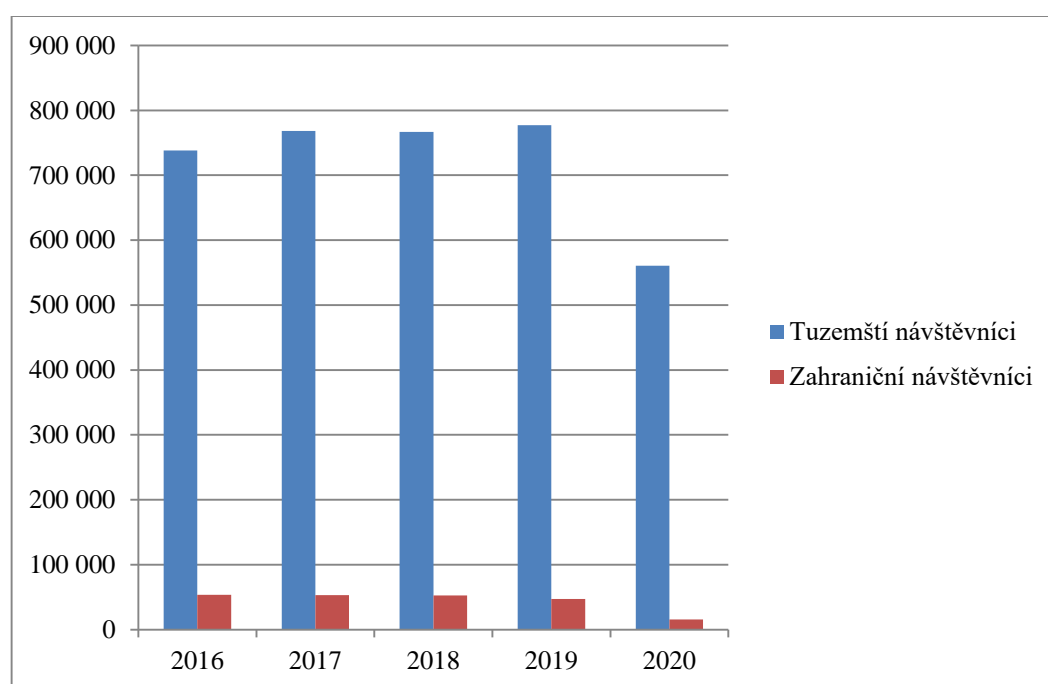

Obr. č. 21: Počet tuzemských a zahraničních návštěvníků v Lázních Luhačovice v letech 2016 – 2020

zdroj: vlastní zpracování z dat ČSÚ (2021)

Počet tuzemských návštěvníků v posledních pěti letech mírně rostl, ale počty zahraničních jsou v těchto letech nerovnoměrné. Nejvíce zahraničních návštěvníků přijelo do lázní Luhačovice v roce 2018, celkem 16 222. Od tohoto roku počet zahraničních pacientů začal pozvolna klesat a v roce 2020 se jejich počet dostal na 4 820.

Při porovnání tuzemských a zahraničních pacientů navštěvuje Lázně Luhačovice více pacientů z České republiky, než ze zahraničí.

Obr. č. 22: Počet přenocování u tuzemských a zahraničních návštěvníků v Lázních Luhačovice v letech 2016–2020

zdroj: vlastní zpracování z dat ČSÚ (2021)

Nejvíce přenocování zaznamenáváme u tuzemských návštěvníků. V roce 2016 u nich byl počet přenocování 737 960 a rostl až do roku 2019, kdy dosáhl maxima 777 156. Vlivem pandemie onemocnění COVID-19 se rok 2020 stal nejslabším a tuzemští pacienti v těchto lázních strávili pouze 560 433 nocí. Nejvíce přenocování u zahraničních pacientů bylo zaznamenáno v roce 2016, kdy byl tento počet 53 754. Od tohoto roku u nich začal počet přenocování klesat a v roce 2020 byl pouhých 15 435.

12.1.2 Hodnocení informací a propagace pro zahraniční návštěvníky

Lázně Luhačovice jsou zaměřené jak na dospělou klientelu, tak i na děti a dorost. Návštěvníci ze zahraničí tvoří 5 – 10 % z celé klientely, ale i pro ně se marketing lázní snaží vytvořit plnohodnotné a srozumitelné stránky ve vybraném jazyce. Z české klientely přijíždí hlavně pacienti, kterým je pobyt hrazen zdravotní pojišťovnou, a proto hned na úvodní stránce najdeme odkaz, kde se přehledně dozvíme vše potřebné o takovém pobytu.

Tab. č. 7: Hodnocení webových stránek lázní Luhačovice

Vzhled stránky	Vzhled stránek je jednoduchý, přehledný a hned při otevření nabízí odkazy na všechny potřebné informace. V horní části se nachází hlavní telefonní kontakty, email, odkaz přímo na rezervaci pobytu
Jazykové možnosti	Angličtina, němčina, ruština
Informace	O pobytech, ubytování, aktuality, zajímavosti a historie, kariéra
COVID - 19	Odkaz na aktuální podmínky pro návštěvu lázní hned na úvodní straně
Něco navíc	Videa, online kamery, virtuální prohlídky

zdroj: vlastní dotazníkové šetření a vlastní hodnocení webové stránky lázní Luhačovice (lázneluhacovice.cz)

12.2 Lázně Karlovy Vary

Město Karlovy Vary se rozkládá v Karlovarském kraji v západních Čechách. Nachází se 110 km od hlavního města Prahy, směrem na západ. Městem protéká i významná řeka Ohře, v jejímž údolí se nachází i další chráněná přírodní památka – Svatošské skály. Celé město leží v nadmořské výšce okolo 370 m n. m. V Karlovarském kraji se nachází ještě další 4 lázeňská města – Mariánské Lázně, Františkovy Lázně, Lázně Kynžvart a Jáchymov. Všechna zmíněná lázeňská města jsou na velmi vysoké úrovni a řadí mezi nejlepší lázně ve světě. Karlovarský kraj je proslulý hlavně kvůli špičkovým lázním, ale také pro jiná kulturní a historická města (Cheb, Locket).

První zmínka pochází již ze 14. století, kdy slovanské kmeny vybudovaly první sídlo a pojmenovaly jej Wary. Velmi významným rokem se stal 1522, kdy Václav Payer (uznávaný lékař tehdejší doby, profesor na univerzitě v Lipsku) sepsal monografii, která pojednávala o léčebných účincích minerálních vod v Karlových Varech. V tomto období se do města začala sjíždět široká veřejnost za účelem léčby různých nemocí.

Lázeňské město začalo pomalu vznikat již ve středověku v okolí Vřídla (nejteplejší termální pramen u nás, který tryská až ze 4 000 metrové hloubky). Bohužel sídlo zde vystavěné postihl v roce 1604 rozsáhlý požár a vše shořelo. Koncem 19. století začaly ve městě růst stavby hlavně ve stylu secese, podle kterých bylo město upravováno a mnohé stavby můžeme obdivovat ještě dnes.

Jako pro většinu lázní na našem území i Karlovy Vary postihla první světová válka. Vývoj a návštěvnost města poklesla a tento stav pokračoval i během druhé světové války, kdy bylo město postiženo bombardováním. Po roce 1989 spadalo město pod Ruský kapitál a i to se podepsalo na vzhledu a charakteru celého města (Novotný, 2007).

Lázně Karlovy Vary disponují celkem 79 léčebnými prameny, které slouží k pitným kúrám, zábalům, léčebným koupelím a jiným procedurám. Mezi chladnější nejznámější minerální prameny ve městě patří:

- Pramen *Hadí* (30 °C)
- Pramen *Sadový* (47, 4 °C)

Tyto prameny jsou pro svoji teplotu známé také projímavými účinky. Mezi ty teplé až horké prameny patří:

- Pramen *Tržní* (62 °C)
- Pramen *Kníže Václav I.* (65 °C)
- *Vřídlo* (72 °C – nejteplejší pramen)

Teplejší prameny z lékařského hlediska příznivě působí na žluč a funkci žaludečních žláz.

Protože jsou Karlovy Vary našimi největšími lázněmi, najdeme zde širokou škálu všech lázeňských procedur a metod. Mezi nejvyužívanější patří: lymfodrenáž, kryoterapie, rašelinové zábaly, lázeňské koupele (pivní, konopné, lávovými kameny), masáže a ultrazvuk (karlovyvary.cz, 2021).

Tak jako v Luhačovicích, tak také v Karlových Varech najdeme hned několik společností, které nabízí a zařizují léčebné pobyty pro lázeňské pacienty.

a) Alžbětiny lázně, a. s.

Jedná se akciovou společností ve vlastnictví města Karlovy Vary. Svoje vlastní ubytovací objekty nevládní, pacienti se mohou ubytovat v předem domluvených hotelech ve městě. Přes tuto společnost mohou pacienti podstoupit něco okolo 60 procedur a jiných léčebných metod (karlovyvary.cz/alzbetiny-lazne, 2021).

b) Lázně III.

Tyto lázně nabízí ubytování ve svém vlastním hotelu, kde mohou ubytovat až 70 pacientů. Ti mohou využít z široké nabídky lázeňských procedur, které mají tradici 600 let (karlovyvary.cz/lazne-iii.cz, 2021).

c) Eden Group, a. s.

Další akciová společnost vlastní CarlsbadClinic, Carlsbad Plaza a Zámecké lázně. Tato společnost je známá léčebnou metodou – balneoterapie. Lázeňští návštěvníci mohou v rámci této společnosti využít jejich ubytovací a stravovací služby (edengroup.cz, 2021).

d) Imperial Karlovy Vary, a. s.

Akciová společnost, která má ve městě dlouholetou tradici a stala se jednou z nejprestižnějších poskytovatelů ubytování, stravování a lázeňských procedur. V jejím vlastnictví se nachází známý Hotel Imperial a Spa Resort Sanssouci. Ubytování a lázeňskou péči může tato společnost poskytnout celkem 1 080 pacientům (imperial-group.cz, 2021).

e) Bohemia – lázně, a. s.

Jedna z mnoha akciových společností ve městě, která nabízí další lázeňské procedury a ubytování si pacienti mohou vybrat z: Sanatorium Křiváň, Hotel Slovan, Hotel Concordia (bohemia-lazne.cz, 2021).

f) Thermal – F, a. s.

Tato společnost vlastní hotel Thermal, kde se každý rok pořádá známý Filmový Festival. Mimo to nabízí termální koupele, masáže a jiné (thermal.cz, 2021).

g) Sanatorium Astoria a. s.

Této společnosti patří pět lázeňských domů, které se rozkládají v blízkosti centra (astoria-spa.cz, 2021).

h) Léčebna Mánes

Tato léčebna nabízí 220 lůžek a velmi kvalitní léčebné procedury. Její nevýhodou je větší vzdálenost od centra (manes-spa.cz, 2021).

12.2.1 Návštěvnost lázní Karlovy Vary

Při zhodnocení návštěvnosti lázní Karlovy Vary, je z tab. č. 8 patrné, že počet návštěvníků meziročně vzrůstal. Největší nárůst byl zaznamenán u zahraničních klientů, jejichž množství bylo ovlivněno pandemií COVID-19 v roce 2020.

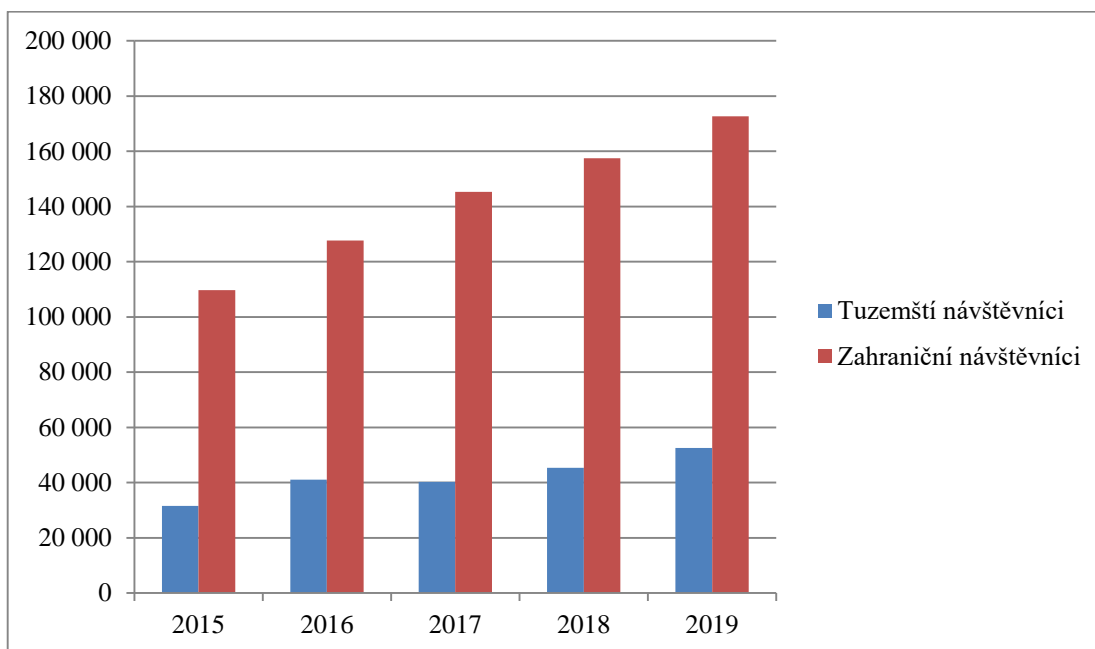
Tab. č. 8: Celkový počet tuzemských a zahraničních návštěvníků v lázních Karlovy Vary v letech 2015–2019

	Návštěvníci celkem	Tuzemští návštěvníci	Zahraníční návštěvníci
2019	225 252	52 592	172 660
2018	202 854	45 396	157 458
2017	185 660	40 285	145 375
2016	168 813	41 056	127 757
2015	141 396	31 617	109 779

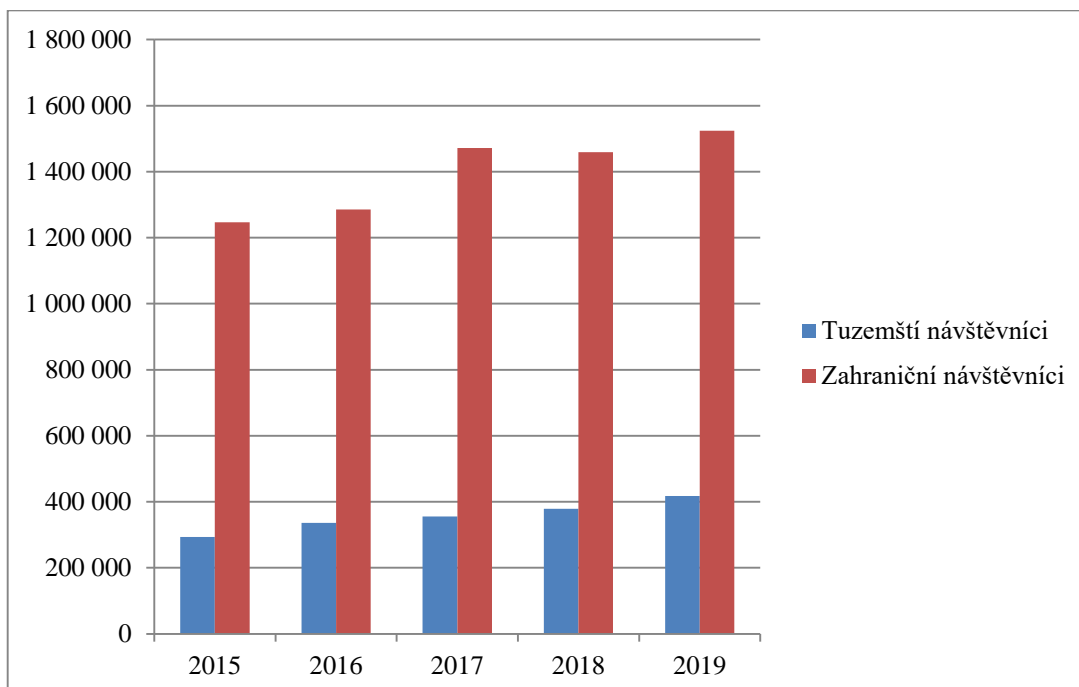
zdroj dat:vlastní dotazníkové šetření a vlastní hodnocení webové stránky lázní Karlovy Vary (karlovyvary.cz)

V roce 2015 byl celkový počet lázeňských hostů 141 396 a v posledních letech jejich počet vzrostl až na 225 252 v roce 2019. Vzestupnou tendenci mají i návštěvníci z České republiky, kterých bylo v roce 2019 o 20 975 více, než v roce 2015, kdy jich do Karlových Varů přijelo pouze 31 617. Zahraničních návštěvníků přijelo nejvíce v roce 2019, celkem 172 660 a to je o 62 881 pacientů více, než kolik jich přijelo v roce 2015. Za posledních pět let tvoří zahraniční návštěvníci více jak 70 % z celkového počtu

návštěvníků. Největší podíl byl v roce 2017, kdy zahraniční návštěvníci tvořili 78,30 % z celkové návštěvnosti.

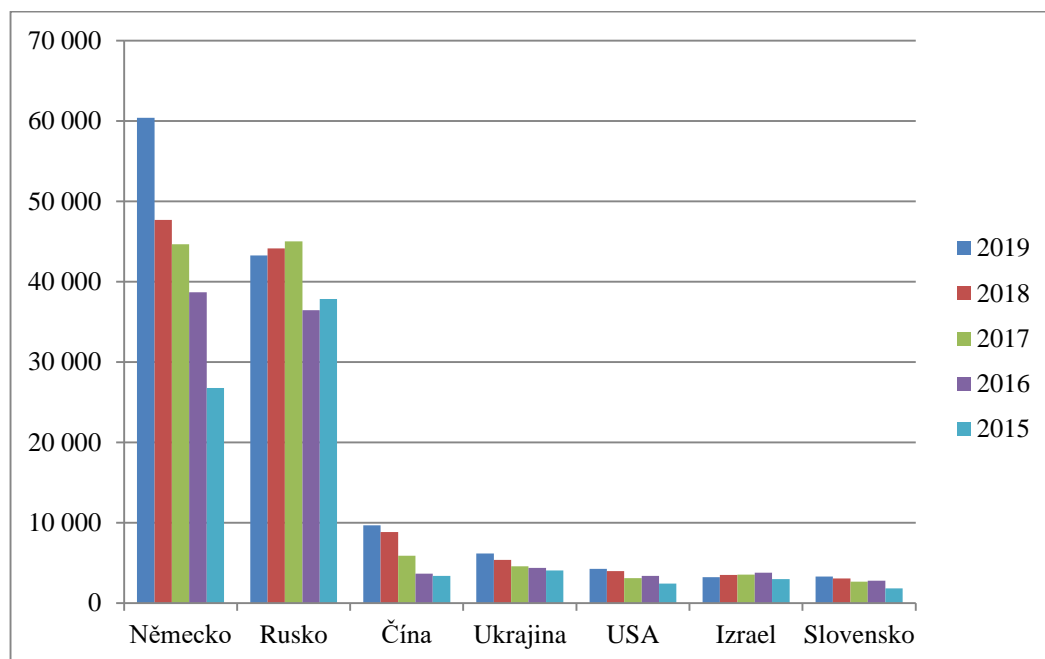
Obr. č. 23: Počet rezidentů a nerezidentů v lázních Karlovy Vary v letech 2015–2019
zdroj: vlastní dotazníkové šetření a vlastní hodnocení webové stránky lázní Karlovy Vary (karlovyvary.cz)

Obr. č. 24: Počet přnocování u tuzemských a zahraničních návštěvníků v lázních Karlovy Vary v letech 2015–2019

zdroj: vlastní dotazníkové šetření a vlastní hodnocení webové stránky lázní Karlovy Vary (karlovyvary.cz)

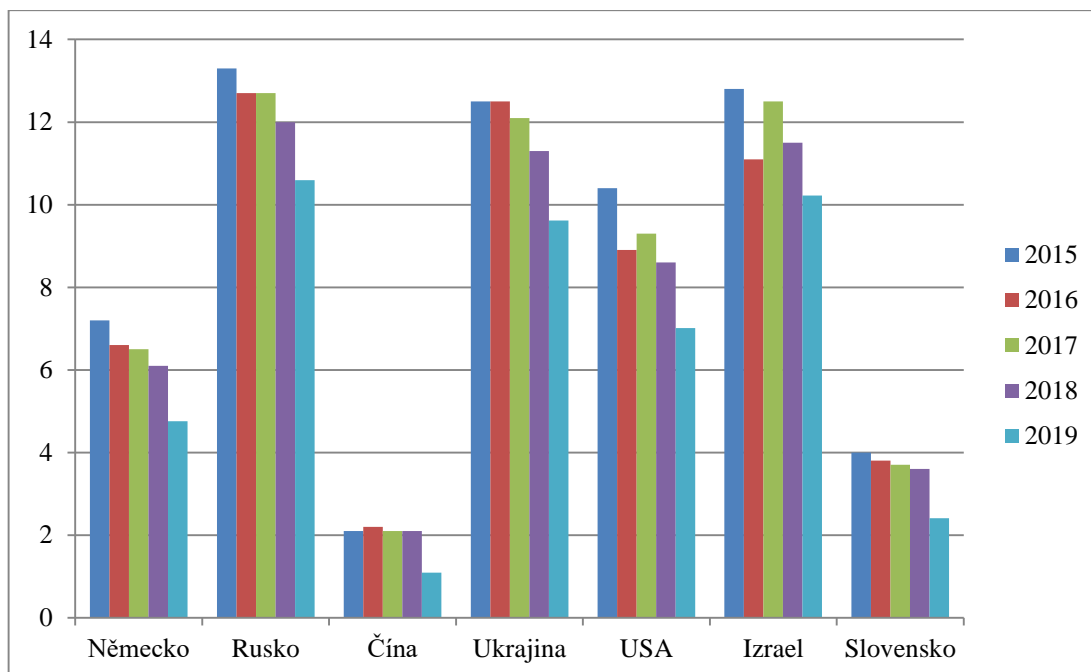
Zahraniční návštěvníci tvoří více jak 70 % klientely a tak i počet přenocování je logicky vyšší u těchto pacientů, než u těch tuzemských. Počet přenocování v roce 2015 u cizinců byl 1 246 830 nocí a postupně tento počet rostl až do roku 2019, kdy dosáhl maxima 1 524 455 nocí. Tuzemských pacientů je v Karlových Varech podstatně méně, a proto nejvyšší počet přenocování byl 417 335 v roce 2019.

Obr. č. 25: Počet zahraničních návštěvníků podle zemí v lázních Karlovy Vary v letech 2015–2020

zdroj: vlastní dotazníkové šetření a vlastní hodnocení webové stránky lázní Karlovy Vary (karlovyvary.cz)

Nejvíce návštěvníků přijíždí do Karlových Varů z Německa, kterých zde bylo nejvíce v roce 2019, celkem 60 426. Na druhém místě jsou návštěvníci z Ruska, kterých v roce 2017 přijelo 45 034 a to je nejvíce za posledních pět let. Mezi velmi početné návštěvníky patří i lidé z Číny, Ukrajiny, USA, Izraele a Slovenska, kterých každý rok přijede několik tisíc.

Obr. č. 26: Průměrná délka pobytu zahraničních návštěvníků lázní Karlovy Vary podle zemí v letech 2015–2019

zdroj: vlastní dotazníkové šetření a vlastní hodnocení webové stránky lázní Karlovy Vary (karlovyvary.cz)

Zkrácení průměrné délky pobytu můžeme pozorovat i na tomto grafu, kde je patrný pokles od roku 2015, kdy byla průměrná délka u zahraničních návštěvníků 9,8 dne. Nejdéle v lázních Karlovy Vary zůstávali v roce 2015 návštěvníci z Ruska, 13,3 dne, Izraele 12,8 dne, Ukrajiny 12,5 dne a z USA 10,4 dne. Nejkratší dobu pobytu měli v roce 2015 návštěvníci z Německa, 7,2 dne, Slovenska 4 dny a Číny 2,1 dne.

V roce 2016 došlo ke snížení průměrné délky na pobytu z 9,8 dne z předchozího roku na 8,7 dne. U návštěvníků ze všech zemí došlo ke zkrácení délky pobytu, ale návštěvníci z Číny v roce 2016 strávili v našich lázních nejvíce dní, průměrně 2,2 dne.

V roce 2017 se průměrná délka pobytu nezměnila a zůstala stejná jako v roce 2016 a to 8,7 dne. U návštěvníků z USA a Izraele se průměrná délka pobytu prodloužila. Návštěvníci z Izraele zde v tomto roce strávili průměrně 12,5 dne a to je o 1,4 dne více. Návštěvníci z USA si pobyt prodloužili průměrně jen o 0,4 dne. U návštěvníků se průměrná délka pobytu nezměnila a u ostatních zemí se snížila.

I v roce 2018 pokračovalo sníživší průměrné délky pobytu na 7,9 dne. K nejvýraznějšímu poklesu došlo u návštěvníků u Izraele, kteří zde v roce 2018 strávili průměrně 11,5 dne a to je o jeden den méně než v roce předchozím. Pacientům z USA se pobyt zkrátil průměrně na 8,6 dne a těm z Ukrajiny na 11,3 dne. Průměrná délka pobytu se nezměnila u návštěvníků přijíždějících z Číny, u nich zůstala stejná jako předchozí rok.

Posledním rokem s dostupnými daty byl rok 2019, kdy se průměrná délka pobytu zkrátila na pouhých 6,41 dne. V tomto roce měli nejdelší průměrný pobyt v lázních Karlovy Vary návštěvníci z Ruska a to 10,59 dne. Na druhém místě, v délce pobytu, jsou návštěvníci z Izraele, kteří zde tráví průměrně 10,22 dne. Na třetím místě v tomto roce skončili návštěvníci z Ukrajiny, jejichž průměrná délka byla 9,62 dne. Nejkratší průměrnou dobu u nás strávili návštěvníci z Číny (1,09 dne), Slovenska (2,41 dne) a Německa (4,76 dne).

12.2.2 Hodnocení informací a propagace pro zahraniční návštěvníky

Lázně Karlovy Vary nemají samostatnou webovou stránku, ale mají ji dohromady s celým městem. Celé město je totiž lázeňské, a proto svoje internetové stránky věnují veškerému cestovnímu a lázeňskému ruchu ve městě. Na úvodní stránce najdeme nabídku překladu do různých jazyků – angličtina, němčina a ruština. Karlovy Vary jsou největší a nejnavštěvovanější lázně v České republice, do kterých přijíždí ročně více jak 200 000 návštěvníků a z toho až 80 % zahraničních. Dále zde najdeme velmi důležitý rozcestník, který nás odkazuje přímo na lázeňství, ubytování, volnočasové aktivity ve městě, vše o městě (historie, mapa, fotografie atd.), ale také na zdravotní turistiku, kterou v Karlových Varech navštěvuje každoročně více a více lidí. Jedná se o větší či menší zdravotní zákroky u velmi prestižních soukromých lékařů a klinik. Co se týká samotného lázeňství, najdeme zde veškeré informace o ubytování, procedurách, pramenech, historii a pokud by zde někdo nenašel odpověď na své otázky, je zde soubor kontaktů, kde vám velmi rádi vyjdou vstříc.

Tab. č. 9: Hodnocení webových stránek lázní Karlovy Vary

Vzhled	Velmi přehledný, jednoduchý a rozcestník klienta dovede tam, kam potřebuje, informace jsou dostatečné a místy až vyčerpávající
Jazykové možnosti	Angličtina, němčina a ruština
Informace	Nejen o lázeňství, ale o celém městě (aktivity a pobyty v něm, zdravotní turistika), z lázeňství vše dopodrobna – historie, léčebné procedury, ubytování atd.
COVID – 19	Bohužel jsem nenašla žádné informace o aktuálních opatřeních
Něco navíc	Rozpis akcí na každý den, webkamery a virtuální prohlídky, Co dělat ve Varech

zdroj: vlastní dotazníkové šetření a vlastní hodnocení webové stránky lázní Karlovy Vary (karlovyvary.cz)

12.3 Jánské lázně

Jedná se o státní lázně, které se rozkládají na územním celku Krkonoše v nadmořské výšce 650 m n. m., konkrétně v údolí mezi Černou a Světlou horou.

Jánské lázně patří do Královehradeckého kraje, přesněji okresu Trutnov. Samotné lázeňské město leží 12 kilometrů od okresního města.

Na tomto území můžeme najít dvě katastrální území – Jánské lázně a Černou horu. Černá hora byla k městu přičleněna již v roce 1950.

První zmínky o léčivých pramenech v této oblasti jsou již z roku 1006, kdy Šimon Huttel zapsal do své kroniky objevení termálního pramene. Tento pramen, byl pojmenován Janův, protože stejně tak se jmenoval muž, který ho objevil při procházce v lese. Podle dochovaných dokumentů se v roce 1674 stávají majiteli tohoto území Schwarzenbergové. Muž jménem Jan Adolf pocházel z tohoto významného rodu a dodnes je považován za zakladatele Jánských lázní, neboť se podílel na rozsáhlém vývoji tohoto města.

Po několika dlouhých letech, kdy byl pramen pečlivě zkoumán, město rostlo a začaly vznikat první lázeňské objekty, se začalo řešit, co s lázněmi bude. Ty v roce 1902 připadly městu, které chtělo lázně převést na akciovou společnost. Ta oficiálně vznikla až v roce 1920 a díky vysokohorským aktivitám sem přijíždělo daleko více návštěvníků. Lázním se dařilo, ale s příchodem druhé světové války se lázně potýkaly s velkými problémy a nakonec akciová společnost úplně zanikla. Po skončení války byl veškerý majetek zabavený Němci znárodněn (David, Soukup, 2009).

Lázně disponují i velmi kvalitní rehabilitační péčí a jinými terapiemi. Mezi procedury zde poskytované patří hlavně vodoléčba, masáže, rašelinové zábaly nebo elektroléčba (Janskelazne.cz, 2021).

12.3.1 Návštěvnost v Jánských lázních

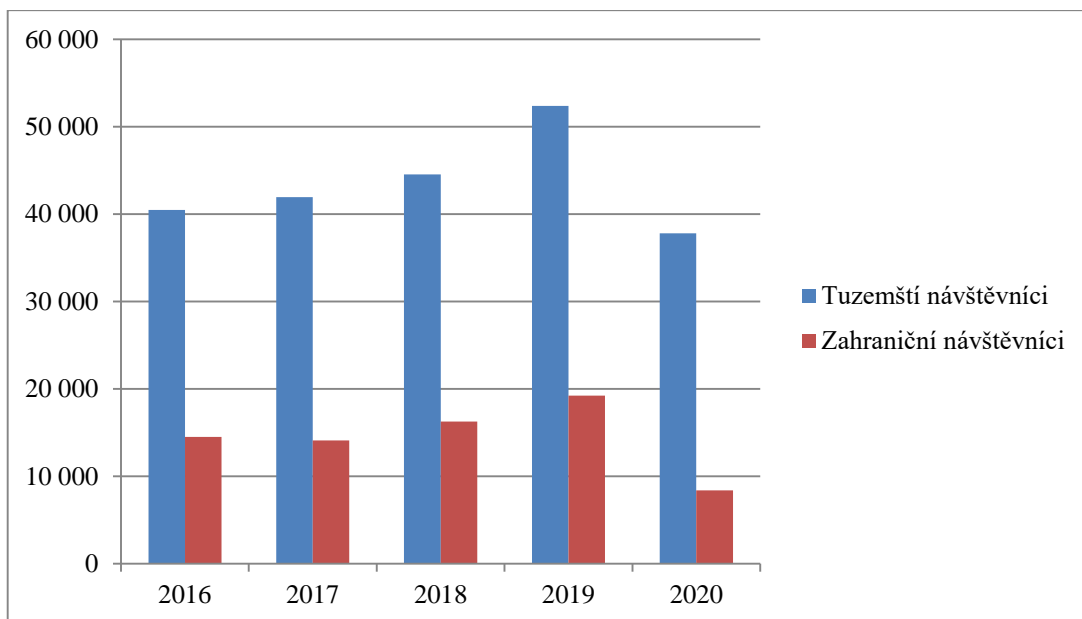
Největší podíl zahraničních návštěvníků byl v roce 2018, kdy tyto lázně navštívilo 5,3 % zahraničních návštěvníků z celkového počtu hostů. Od roku 2016 se jejich podíl postupně zvyšoval, protože v roce 2016 byl podíl pouze 4,6 %, ale v roce 2018 jejich podíl vzrostl na výše zmiňovaných 5,3 %.

Od roku 2018 se podíl zahraničních návštěvníků snižoval a v roce 2020 navštívilo Jánské lázně nejméně zahraničních pacientů za posledních 5 let. Souvisí to samozřejmě s pandemií onemocnění COVID-19, který zásadně omezil příjezd těchto pacientů.

Tab. č. 10: Celkový počet hostů v Jánských lázních v letech 2016–2020

	Hosté celkem
2016	54 997
2017	56 055
2018	60 818
2019	71 625
2020	46 207

zdroj: vlastní zpracování z dat ČSÚ (2021)

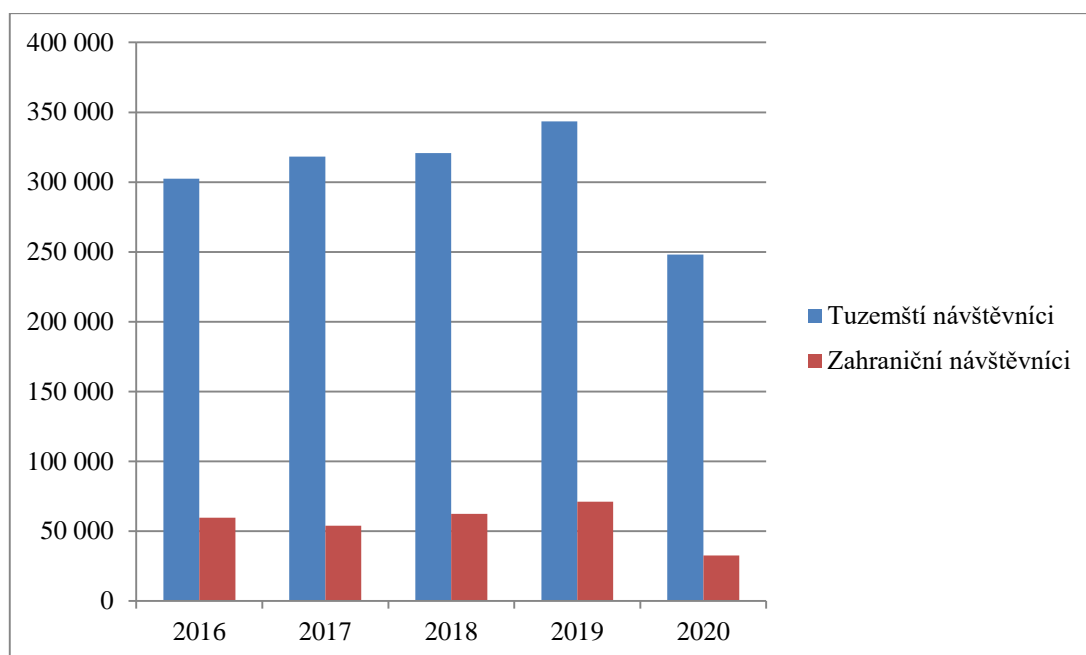

Obr. č. 27: Počet tuzemských a zahraničních návštěvníků v Janských Lázních v letech 2016–2020

zdroj: vlastní zpracování z dat ČSÚ (2021)

V Janských lázních převládá česká klientela, jejíž počet se za posledních pěti let zvyšuje. V roce 2016 navštívilo Janské lázně celkem 40 486 českých pacientů. Do roku 2019 se jejich počet zvýšil na 52 408.

Zahranických pacientů přijíždí o mnoho méně, ale i jejich počet se postupně zvyšuje. V roce 2016 jich bylo celkem 14 511 a v roce 2019 se jejich počet zvýšil na 19 217. Rok 2020 postihla i tyto lázně pandemie onemocnění COVID–19 a počet českých návštěvníků poklesl na 37 815, zahraničních návštěvníků dorazilo pouze 8 392.

Obr. č. 28: Počet přenocování rezidentů a nerezidentů v Janských lázních v letech 2015–2019

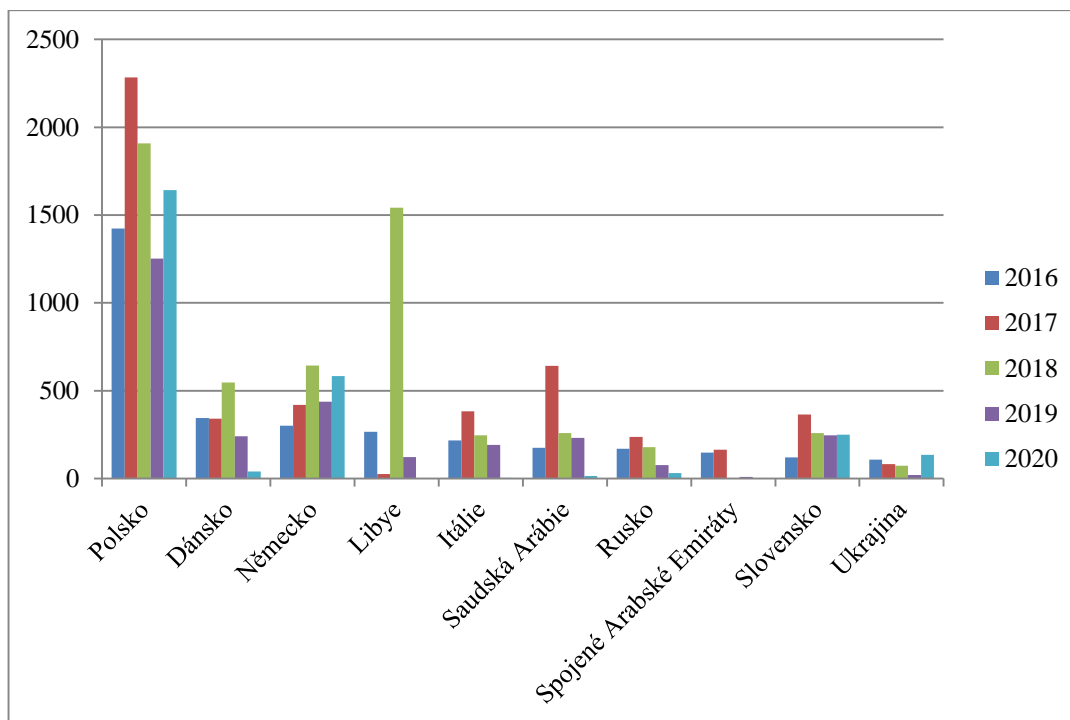
zdroj: vlastní zpracování z dat ČSÚ (2021)

V roce 2016 byl počet přenocování u tuzemských návštěvníků 302 312, u cizinců 59 496 a průměrný počet přenocování byl 6,6 dne. Rok 2017 došlo ke snížení počtu zahraničních návštěvníků na 53 792, ale u českých pacientů počet stále rostl a dosáhl celkového počtu 318 349. Průměrný počet přenocování zůstal 6,6 dne, stejně jako loňský rok.

Za rok 2018 se počet českých pacientů zvýšil o 2 470 na celkový počet 320 819. Zvýšil se i počet zahraničních pacientů na 62 203, ale průměrný počet přenocování klesl na 6,3 dne.

K největšímu nárůstu zahraničních návštěvníků došlo v roce 2019, kdy se jejich počet zvýšil o 8 896 na 71 099. V tomto roce přijelo i nejvíce místních pacientů, celkem 343 462. Průměrný počet přenocování se snížil na 5,8 dne.

Rok 2020 způsobil pokles zahraniční klientely na 32 544 a české na 247 963. Za posledních pět let se tedy počet lázeňských hostů (českých i zahraničních) zvyšuje, ale průměrný počet přenocování klesá a to znamená, že pacienti volí raději kratší lázeňské pobyty.

Obr. č. 29: Počet léčebných dnů u zahraničních pacientů v Janských Lázních v letech 2016–2020

zdroj: vlastní zpracování, vedení Janských lázní (email)

Nejvíce léčebných dnů strávili v Janských Lázních návštěvníci z Polska. V roce 2016 bylo těchto dnů 1 423 a v roce 2017 jich bylo celkem 2 284, nejvíce za celých pět let. Mezi další zahraniční návštěvníky, kteří v těchto lázních tráví mnoho léčebných dnů, patří návštěvníci z Německa, ti zde stráví v průměru 477 dní ročně. Dalšími zahraničními návštěvníky jsou pacienti z Dánska, Itálie, Ruska, Slovenska nebo Ukrajiny.

12.3.2 Hodnocení informací a propagace pro zahraniční návštěvníky

Jánské lázně jsou malé lázně, kam ročně zavítá zhruba 50 000 návštěvníků, z toho 5 % tvoří zahraniční klientela. I proto, že tyto lázně nejsou zaměřeny převážně na zahraniční klientelu, nabízí své webové stránky k překladu pouze do angličtiny. Stránky jsou jinak přehledné s rozcestníkem, který každého navede tam, kam potřebuje. Najdeme zde informace o historii lázní, o pobytech, informace pro lékaře, volnočasové aktivity, volná pracovní místa, důležité kontakty, ale v první řadě na nás hned výrazně svítí žlutý panel, který nás odkáže na aktuální informace spojené s opatřeními ohledně

onemocnění COVID-19. Využít můžete i online rezervace pobytu, dle vašich požadavků. Jediné co chybí, je rozsáhlejší fotogalerie, která by hostům přiblížila prostředí a okolí lázní.

Tab. č. 11: Hodnocení webových stránek Jánských lázní

Vzhled	Přehledné, jednoduché, doplněné o rozsáhlý rozcestník
Jazykové možnosti	Angličtina a čeština
Informace	Vše o lázních (historie, doprava), pobytech, informace pro lékaře, kontakty, volná pracovní místa, volnočasové aktivity, novinky, možnost online rezervace
COVID – 19	Viditelné ihned na úvodní stránce
Něco navíc	Novinky a aktuality z médií, rozhovory a články.

zdroj: vlastní dotazníkové šetření a vlastní hodnocení webové stránky Jánských lázní (janskelazne.cz)

12.4 Lázně Lednice

Tyto lázně leží v Jihomoravském kraji, jihovýchodně od Brna ve stejnojmenné obci Lednice. Tato oblast je známá hlavně pro svůj kraj plný vinic, vína a slunečné podnebí. Lázně Lednice jsou nejmladšími lázněmi v České republice, protože vznikly až v roce 2007. Lázně Lednice jsou vyhledávanou destinací také pro své prostředí, neboť Lednicko-valtický areál byl zapsán na seznam památek UNESCO. Okolí je proslulé hlavně svými památkami, zahradami, řekou Dyjí a zámekem.

Lidem k léčebným procedurám slouží hlavně jodobromová voda, která zde byla objevena. Voda zde byla dobře uchována v podzemních slujích, které vznikly před miliony let, kdy na tomto území existovalo prehistorické moře. Tuto vodu bychom mohli podle vlastností přirovnat k vodě mořské či velmi mineralizované. Lázně Lednice tuto vodu využívají z vrtu, který byl realizován v obci Charvátská Nová Ves. Při vytěžení má voda teplotu 7 °C a pro léčebné procedury a koupele musí být ohřívána na

37 °C. Při lázeňských koupelích se z vody vypařuje jód, který vytváří příznivé klima a pacient jej nejen vdechuje, ale jód je přijímán i lidskou kůží. Jód má léčebné účinky hlavně na nervový systém, kardiovaskulární systém a také na žlázy s vnitřní sekrecí. Podporuje také regeneraci po zranění a pozitivně se projevuje i při léčbě jiných onemocnění.

Lázně Lednice nabízí širokou škálu lázeňské péče a pacienti se sem mohou jezdit léčit jak na příspěvkovou, tak i komplexní lázeňskou péči. Pro větší pohodlí lázeňských hostů je vše situováno do jednoho lázeňského domu – Perla. Ten nabízí moderní, plně vybavené dvoulůžkové pokoje s kapacitou 80 míst. V rámci lázeňského domu mohou pacientu navštívit stravování v místní restauraci, kavárnu, tělocvičnu, bazén a jiné. Celý dům má jednu velkou výhodu – je bezbariérový (lednicelazne.cz, 2021).

12.4.1 Návštěvnost Lázní Lednice

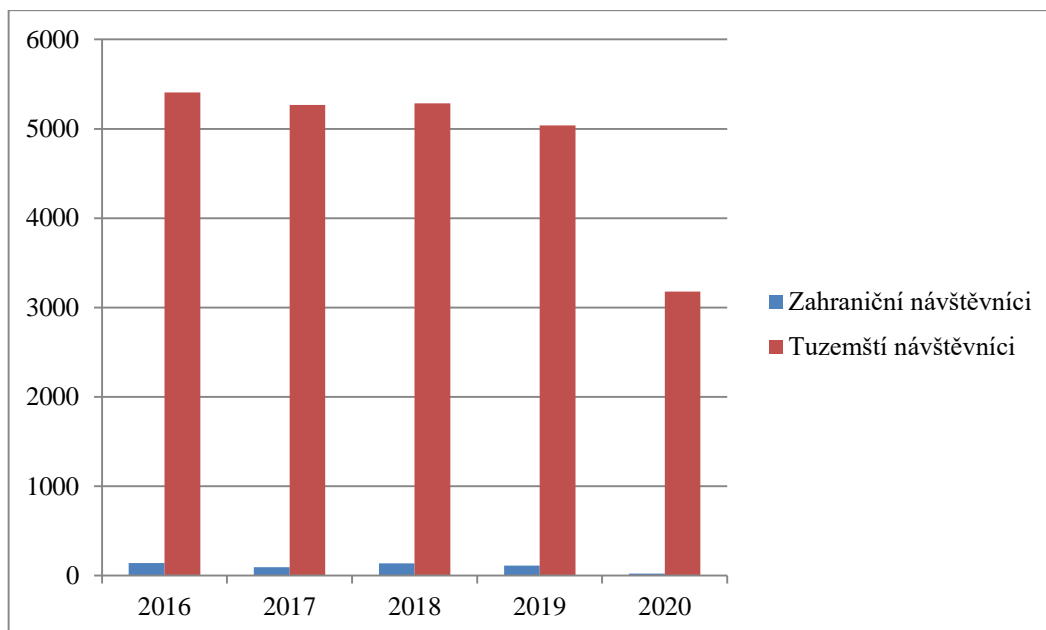
V roce 2016 měly lázně, co se hostů týče, největší návštěvnost. V tomto roce tyto lázně navštívilo celkem 5 547 hostů. O rok později, v roce 2016 se jejich počet snížil na 5 361, ale v roce 2017 se o něco málo zvýšil na 5 422. V roce 2019 byl zaznamenán pokles na 5 150 a rok 2020, spojený s pandemií onemocnění COVID-19, která způsobila rapidní pokles návštěvníků na 3 203.

Tab. č. 12: Celkový počet hostů v Lázních Lednice v letech 2016–2020

	Celkem hostů	Zahraniční návštěvníci	Tuzemští návštěvníci
2016	5547	141	5406
2017	5361	93	5268
2018	5422	138	5284
2019	5150	112	5038
2020	3203	23	3180

zdroj: vlastní zpracování, obchodní oddělení Lázní Lednice (email)

Lázně Lednice jsou zaměřené z 98 % na českou klientelu, největší zastoupení mají zahraniční návštěvníci ze Slovenska a z ostatních zemí jezdí řádově jednotky pacientů. I když se průměrná délka pobytu u pacientů zvyšuje, jejich počet za posledních pět let klesá. Lázně Lednice mají pouze omezenou nízkou kapacitu ubytování, pokoje mají pouze dvoulůžkové a nemohou tak pokrýt všechny žádosti o lázeňskou péči.

Obr. č. 30: Počet tuzemských a zahraničních návštěvníků v Lázních Lednice v letech 2016–2020

zdroj: vlastní zpracování, obchodní oddělení Lázní Lednice (email)

Největší počet návštěvníků přijíždí z České republiky, kterých bylo v roce 2016 celkem 5 406, ale během následujících let jejich počet klesal a v roce 2020 jich přijelo 3 180 a to je nejméně za posledních pět let. Cizinců jezdí do těchto lázní pouze pár desítek ročně a nejvíce jich bylo v roce 2016, celkem 141. Vlivem pandemie v roce 2020 jejich počet poklesl na pouhých 23 cizinců.

12.4.2 Hodnocení informací a propagace pro zahraniční návštěvníky

Lázně nabízí více jak 100 léčebných procedur a všechny potřebné informace najdeme na jejich internetových stránkách. Stránky jsou ve dvou jazycích – angličtina a čeština. Hned na úvodní straně vidíme fotografii hotelu Perla a rozcestník k důležitým informacím. Vybírat můžeme mezi informacemi o lázních, pobytech, procedurách, cenách, službách, volnočasových aktivitách a kontaktech. Hlavní strana nabízí také možnost pohodlné rezervace přes internet a v sekci Novinky najdeme aktuální informace o opatřeních vzhledem k pandemii COVID–19 (lednicelazne.cz, 2021).

Tab. č. 13: Hodnocení webových stránek lázní Lednice

Vzhled	Fotografie hotelu Perla hned na úvodní straně, rozsáhlý rozcestník odkazující na informace o lázních, pobytech, cenách, službách atd.
Jazykové možnosti	Angličtina a čeština
Informace	Historie lázní, aktuality, fotogalerie, služby, ceny, pobyty, léčebné procedury, volnočasové aktivity, kontakty
COVID– 19	Aktuální opatření v lázních hned na úvodní stránce v sekci Novinky
Něco navíc	Virtuální prohlídka

zdroj: vlastní dotazníkové šetření a vlastní hodnocení webové stránky lázní Lednice (lednicelazne.cz)

12.5 Lázně Libverda

Tento lázeňský komplex se rozkládá v Jizerských horách nedaleko města Liberec. Historie těchto lázní sahá až do roku 1776, kdy začal tehdejší zakladatel Kristián Filip zpřístupňovat nové léčebné prameny a to až do roku 1818. Postupně zde Kristián Filip nechal vybudovat lázeňský park, promenádu nebo empírový zámeček, pavilón a klasicistní budovu, kde dnes sídlí ředitelství lázní.

Nejdůležitějším rokem se stal 1836, kdy byl Lázním Libverda udělen statut lázní. S rostoucím zájmem pacientů začalo město rozvíjet infrastrukturu, ubytovací služby a starší budovy prošly rozsáhlejší modernizací. Bohužel to byla poslední větší investice a až do roku 1900 počet návštěvníků rapidně klesal. Ve stejném roce byla otevřena nová železnice, která lázně zpřístupnila novým klientům a velmi oblíbenou se stala místní kyselka, za kterou přijíždělo mnoho turistů.

Společnost Lázně Libverda a. s. vznikla oficiálně v roce 1992, protože až do roku 1989 fungovala jako jeden celek s lázněmi Teplice (Havránková, 2006).

Lázně Libverda jsou navštěvovány převážně dospělými pacienty, kteří sem přijíždí za léčbou pohybového aparátu, ale také kardiovaskulárních, onkologických nebo neurologických onemocnění. K léčbě těchto onemocnění slouží hlavně minerální vody, které zde známé jako hydrouhličitanovouhořečnato-vápenatou železnatou kyselku. V okolí se nachází hned několik pramenů – *Eduardův, Mariin, Kyselka, Nový vrt* a mnoho dalších.

K léčebným procedurám se používá jak již výše zmiňovaná minerální voda, ale také rašelinové obklady, teplé a různě obohacení koupele, masáže, cvičení a v neposlední řadě i elektroléčba (lazne – libverda.cz, 2021).

12.5.1 Návštěvnost Lázní Libverda

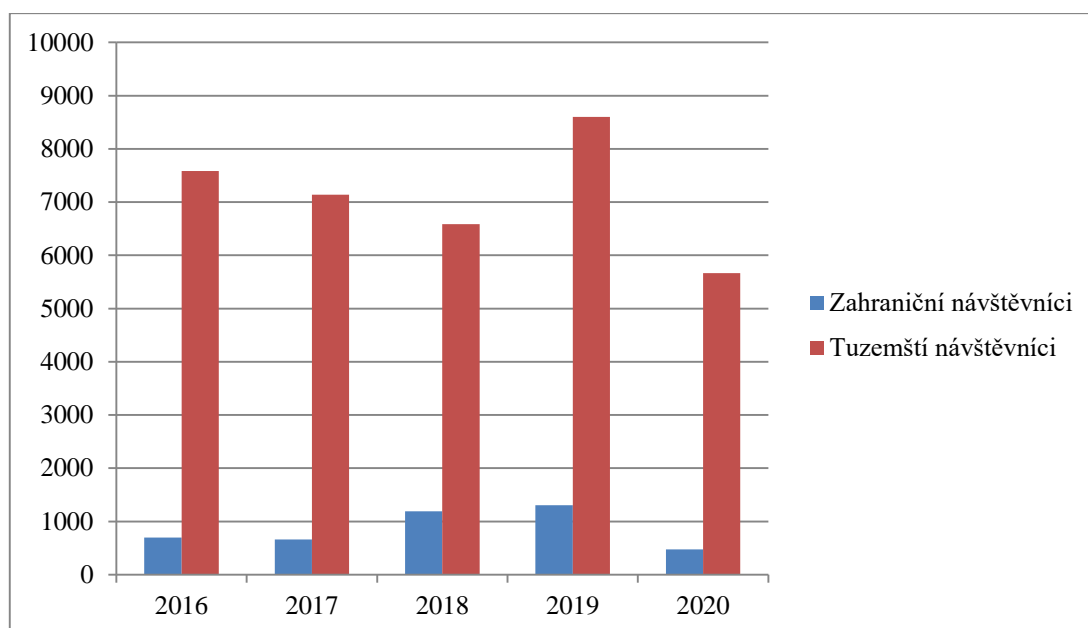
Za posledních 5 let (2016–2020) vzrůstal, jak počet zahraničních návštěvníků, tak i těch tuzemských. Rok 2020 byl ovlivněn pandemií COVID-19, která způsobila pokles ze strany zahraničních návštěvníků, u tuzemských návštěvníků nebyl pokles tak velký.

Tab. č. 14: Počet zahraničních a tuzemských návštěvníků v Lázních Libverda v letech 2016–2020

	Zahraníční návštěvníci	Tuzemští návštěvníci	Celkem
2016	695	7 583	8 278
2017	663	7 138	7 801
2018	1 188	6 584	7 772
2019	1 302	8 601	9 903
2020	475	5 667	6 142

zdroj: vlastní zpracování, vedení Lázní Libverda (email)

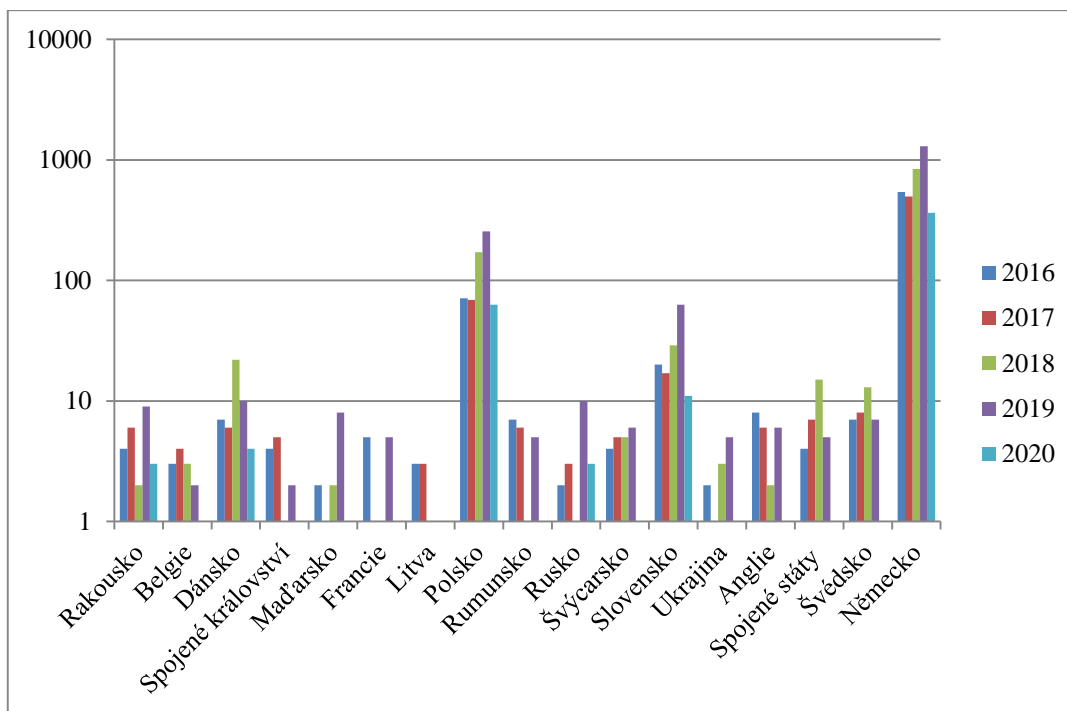
Hosté přijíždějící do Lázní Libverda mohou využít hned několik variant ubytování. Největším množstvím lůžek disponuje Hotel Nový Dům, který nabízí 167 pokojů s možností Standard a Superior. Další možností je VillaFriedland, která splňuje nároky náročnějších hostů a nabízí celkem devět pokojů. Hotel Lesní Zátíší je vhodným ubytováním pro rodiny s dětmi a pro klientelu, která upřednostňuje klidnější prostředí. Hotel prošel rozsáhlou rekonstrukcí a nabízí 15 pokojů různé kvality. Posledním ubytovacím zařízením je Hotel Panorama, který nabízí jednolůžkové, dvoulůžkové pokoje Standard, ale také apartmány s rozsáhlou terasou (lazne – libverda. cz, 2021).

Obr. č. 31: Počet tuzemských a zahraničních návštěvníků v Lázních Libverda v letech 2016–2020

zdroj: vlastní zpracování, vedení Lázní Libverda (email)

Lázně Libverda navštíví každý rok několik tisíc lidí, přičemž větší část tvoří tuzemská klientela a hned druhou nejpočetnější skupinu tvoří hosté z Německa. V roce 2016 byl počet zahraničních hostů 695 a tuzemských 7 583. Během let se množství hostů měnilo, ale největšího počtu bylo dosaženo v roce 2019, kdy Lázně Libverda navštívilo celkem 9 903 klientů, z toho 8 601 tuzemských a 1 302 zahraničních. Rok 2020 zásadně ovlivnila pandemie onemocnění COVID-19 a zahraničních hostů přijelo nejméně za posledních pět let, celkem 475 a i nejméně hostů celkově, celkem pouze 6 142.

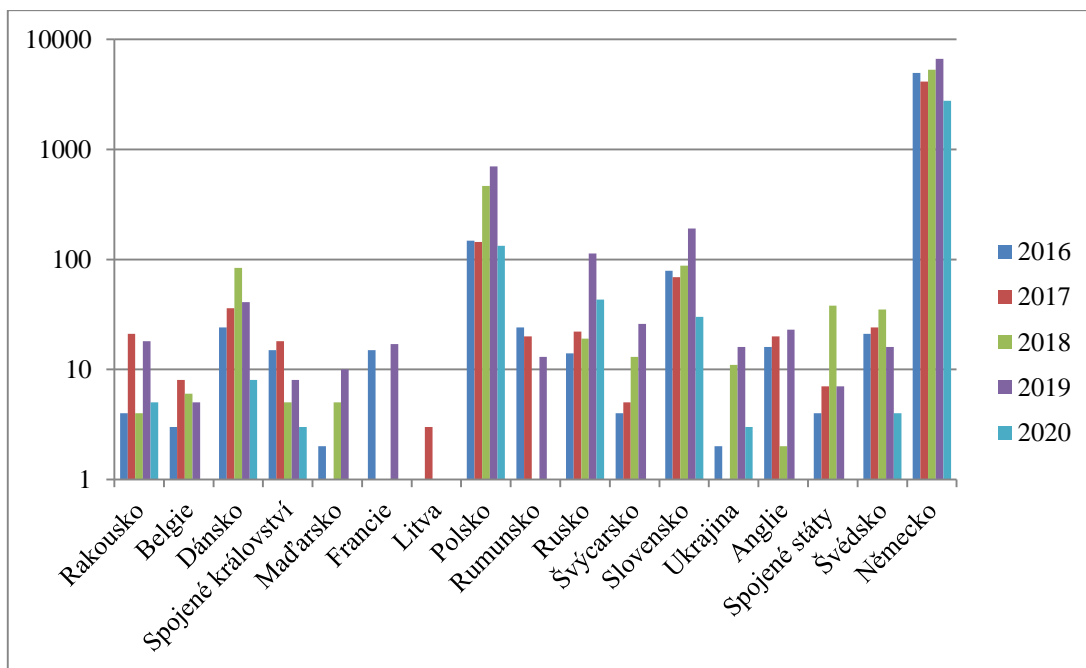
Obr. č. 32: Počet zahraničních návštěvníků podle zemí v lázních Libverda v letech 2016–2020

zdroj: vlastní zpracování, vedení Lázní Libverda (email)

V roce 2016 se v Lázních Libverda léčilo 695 zahraničních klientů, přičemž nejvíc přijelo z Německa, celkem 541. Další početnou skupinu tvořila klientela z Polska, celkem 71 hostů a také Slovenska, celkem 20 hostů. V porovnání se zahraniční klientelou přijelo z České republiky 7 583 pacientů.

Za rok 2017 navštívilo lázně Libverda o 45 klientů z Německa méně. K poklesu došlo i u návštěvníků z Polska, Slovenska a například z Maďarska, Francie a Ukrajiny nepřijel tento rok žádný host. Rok 2018 i 2019 byl ve znamení nárůstu návštěvníků hlavně z Německa, kterých přijelo v roce 2019 celkem 1 302. Ve stejném roce přijelo i nejvíce hostů z Polska, celkem 255 a ze Slovenska 63. Naopak návštěvníků ze Spojených států a Švédska ubylo.

Rok 2020 způsobil velký pokles návštěvnosti ze všech států a z Belgie, Maďarska, Francie, Litvy, Spojených států nebo Anglie nepřijel ani jeden host. Výrazný úbytek byl zaznamenán i u návštěvníků z Německa, odkud přijelo o 938 hostů méně, než v roce 2019. Slovenských hostů přijelo letos pouze 11 a z Polska jich bylo 63.

Obr. č. 33: Počet přenocování u zahraničních návštěvníků podle zemí v Lázních Libverda v letech 2016–2020

zdroj: vlastní zpracování, vedení Lázní Libverda (email)

Nejvyšší počet přenocování zaznamenáváme u návštěvníků z Německa, to souvisí i s počtem těchto návštěvníků. Nejvíce nocí v těchto lázních strávili hosté z Německa v roce 2019, kdy byl počet nocí celkem 6 646. Pacienti z Polska v těchto lázních strávili v roce 2016 celkem 148 nocí a tento počet rostl až do roku 2019, kdy dosáhl 700 nocí.

12.5.2 Hodnocení informací a propagace pro zahraniční návštěvníky

Webové stránky těchto lázní lákají hned a úvod velkými upoutávkami na aktuální pobyty, speciální pobyty a dárkové poukazy. Dále zde najdeme základní informace o celém resortu lázní, o historii, ubytování, informace rozdělené pro samoplátce a pro pojištěnce, informace pro lékaře, fotogalerii a nejdůležitější kontakty. Webové stránky chtějí lákat i zahraniční klientelu a proto jsou volitelné do cizích jazyků – angličtina, polština, němčina a čeština. Pohodlně si odtud můžeme prohlédnout ubytování, ceny služeb a rezervovat pobyt dle našich požadavků. Odkaz na aktuality nás navede přímo na požadavky a opatření související s pandemií COVID–19.

Tab. č. 15: Hodnocení webových stránek lázní Libverda

Vzhled	Poutavé odkazy na aktuální a speciální pobyty, přehledný rozcestník se všemi důležitými informacemi, odkaz na možnou rezervaci pobytu přes internet, výběr vhodného ubytování a služeb atd.
Jazykové možnosti	Čeština, angličtina, němčina a polština
Informace	Historie lázní, pobyty, služby, léčebné procedury, informace pro samoplátce a pojištěnce, fotogalerie, kontakty a volný čas
COVID– 19	Pod odkazem aktuality – platné požadavky a opatření
Něco navíc	Možnost chatu, na kterém vám odpoví na vaše dotazy

zdroj: vlastní dotazníkové šetření a vlastní hodnocení webové stránky lázní Libverda

(lazne – libverda. cz)

13 Dotazníkové šetření

Výsledky z dotazníkového šetření byly použity pro doplnění detailnějších a veřejně nedostupných informací o lázních ČR. Z odpovědí na otázku č. 2 byly vytvořeny dvě mapy pojednávající o původu lázeňských klientů v roce 2018 a 2019 (obr. č. 34 a obr. č. 35), podle kterých můžeme posoudit vývoj návštěvnosti ze strany zahraniční klientely. Na základě odpovědí na otázku č. 3 byla vytvořena mapa (obr. č. 37), ze které je patrný původ zahraniční klientely podle zemí v jednotlivých lázních ČR. Doplňkovou mapou je na téma lůžková kapacita lázní (obr. č. 38), ze které je na první pohled poznat, které lázně mají největší a které nejmenší lůžkovou kapacitu.

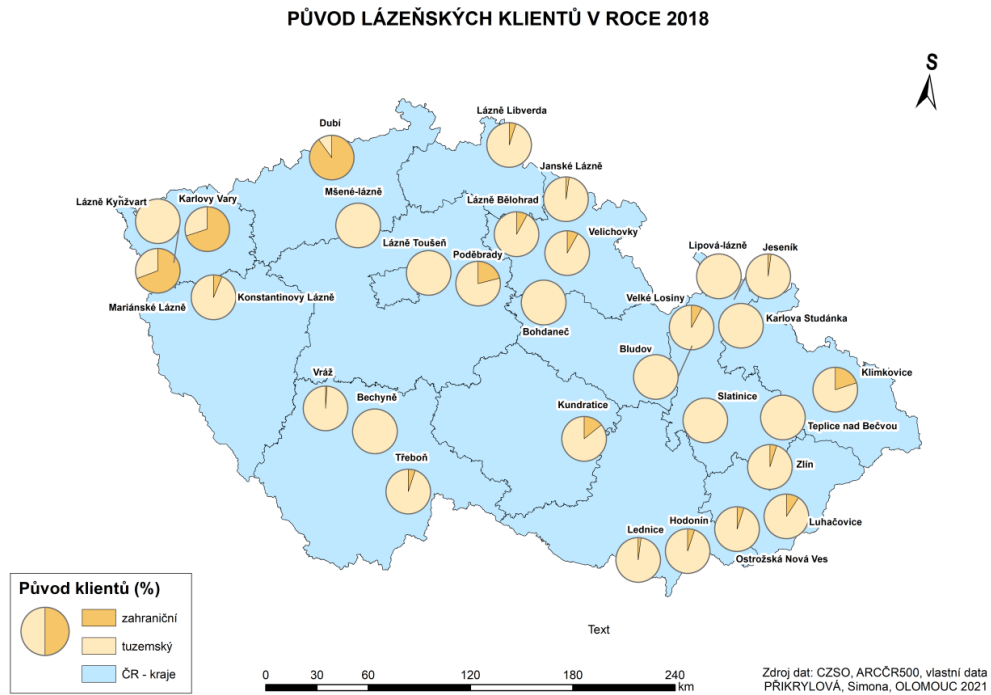
Tab. č. 16: Přehled odpovědí z jednotlivých lázní na otázku č. 1.1 a č. 1.2.

	1. Jak hodnotíte současnou podporu lázní ze strany vlády, národních strategií a propagace na národní úrovni?	
Lázně	1.1. mimo opatření, v rámci nouzového stavu	1.2. opatření v rámci nouzového stavu
Bělohrad	standardní	dostatečná, ale špatně diskutovaná
Libverda	podprůměrná	nedostatečné
Lipová	podprůměrná	na minimální možné úrovni podpory
Karlova Studánka	podprůměrná	nedostatečné
Toušeň	standardní	na minimální možné úrovni podpory
Luhačovice	standardní	na minimální možné úrovni podpory
Kynžvart	zcela nedostačující	nedostatečná
Bludov	standardní	dostatečná, ale špatně diskutovaná
Jánské lázně	podprůměrná	dostatečná, ale špatně diskutovaná
Mariánské lázně	standardní	nedostačující
Priessnitzovy lázně	standardní	na minimální možné úrovni
Františkovy lázně	/	/
Bohdaneč	podprůměrná	nedostatečná
Karlovy Vary	standardní	nedostatečná
Konstantino vy lázně	standardní	dostatečná, ale špatně diskutovaná
Třeboň	podprůměrná	na minimální možné úrovni
Dubí	nedostačující	nedostatečná
Velichovky	nedostačující	nedostatečná

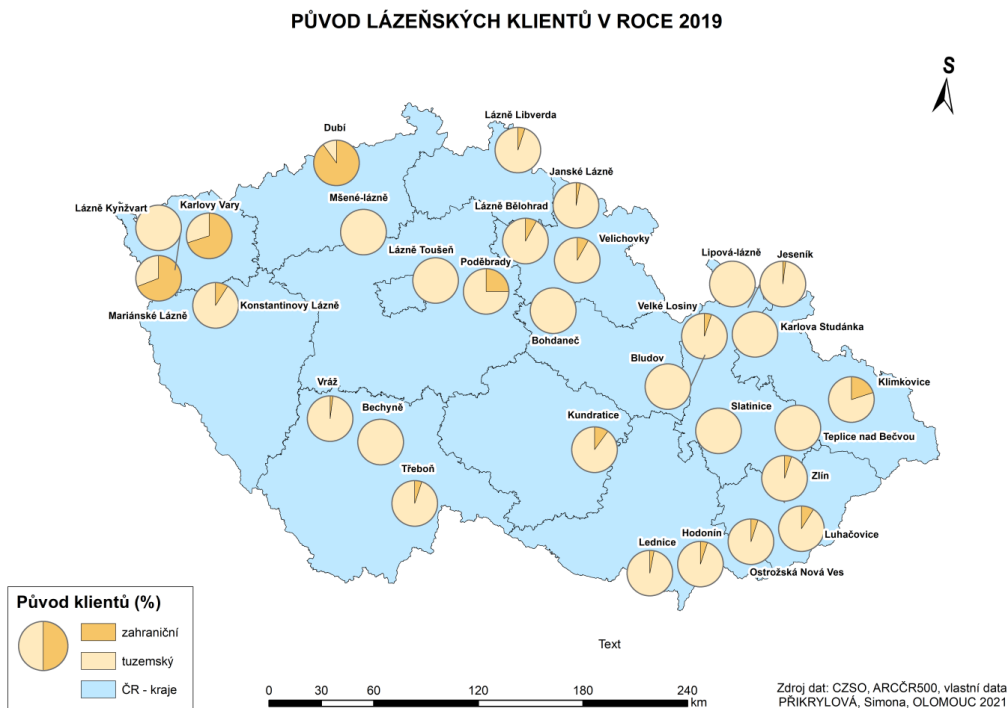
Vráž	podprůměrná	dostatečná, ale špatně diskutovaná
Bechyně	nedostačující	dostatečná, ale špatně diskutovaná
Mšené	nedostačující	dostatečná, ale špatně diskutovaná
Teplice nad Bečvou	podprůměrná	nedostatečná
Slatinice	nedostačující	nedostatečná
Hodonín	podprůměrná	dostatečná, ale špatně diskutovaná
Kostelec u Zlína	nedostačující	dostatečná, ale špatně diskutovaná
Ostrožná Nová Ves	nedostačující	nedostatečná
Kundratice	podprůměrná	dostatečná, ale špatně diskutovaná
Lednice	nedostačující	dostatečná, ale špatně diskutovaná
Klimkovice	nedostačující	nedostatečná
Poděbrady	standardní	dostatečná, ale špatně diskutovaná
Teplice v Čechách	/	/
Jáchymov	/	/
Velké Losiny	standardní	dostatečná, ale špatně diskutovaná

zdroj: vlastní dotazníkové šetření

2. Jaký podíl tvořili v roce 2018 a 2019 zahraniční návštěvníci a jaká je současná situace (za rok 2020)?

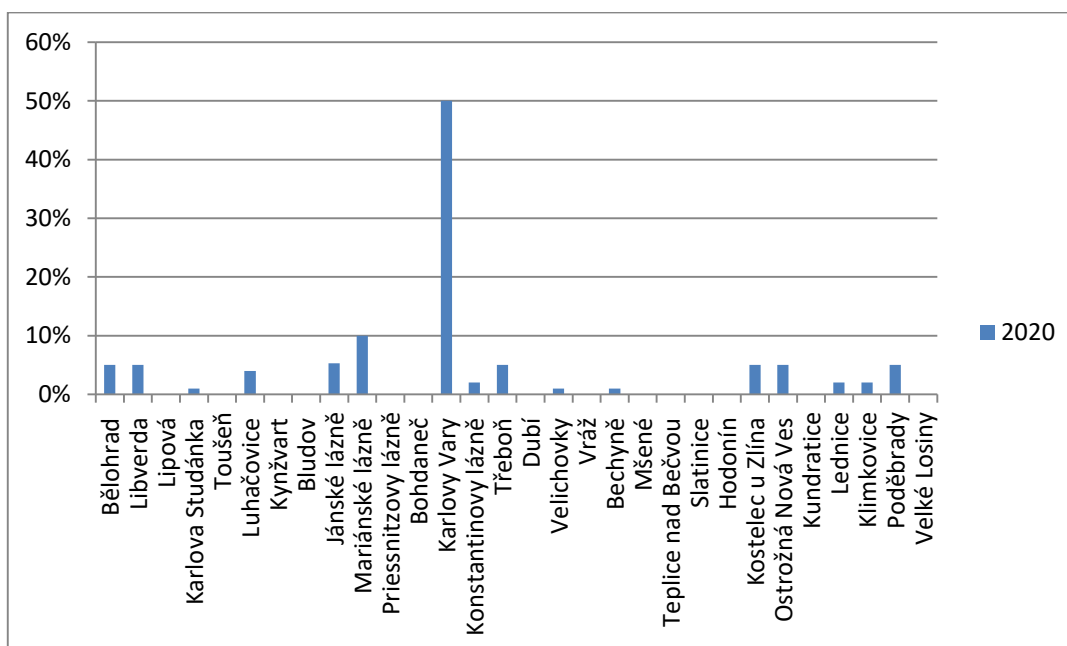

Obr. č. 34: Podíl lázeňských klientů podle původu v jednotlivých lázních ČR za rok 2018
zdroj: vlastní dotazníkové šetření

Obr. č. 35: Podíl lázeňských klientů podle původu v jednotlivých lázních ČR za rok 2019
zdroj: vlastní dotazníkové šetření

Z vytvořených map je patrný podíl zahraniční a tuzemské klientely v jednotlivých lázních ČR. Největší podíl zahraniční klientely mají lázně Dubí, které jsou typické svojí robotickou rehabilitací. Bohužel je tato léčba velmi nákladná a tyto lázně nemají smlouvu s žádnou zdravotní pojišťovnou, proto patří mezi jejich hlavní klienty pacienti ze zahraničí, kteří si léčbu platí jako samoplátci. V roce 2018 i 2019 tvořila zahraniční klientela 90 % návštěvníků. Rok 2020 a pandemie onemocnění COVID–19 znemožnila příjezd zahraničních návštěvníků. Mezi další lázně s vysokým podílem zahraničních klientů patří Karlovy Vary, kam ročně přijíždí okolo 70 % takových návštěvníků, ale i rok 2020 způsobil pokles podílu na pouhých 50 %. V roce 2018 i 2019 navštívilo 70 % zahraničních návštěvníků Mariánské lázně, ale v roce 2020 to bylo už jen 10 %. Posledními láznemi, kde podíl zahraničních návštěvníků převyšuje 10 % jsou lázně Klimkovice nebo Poděbrady, kam v roce 2018 i v roce 2019 zavítalo 20 % těchto pacientů, ale v roce 2020 jejich podíl poklesl na pouhých pár procent.

Obr. č. 36: Podíl zahraničních klientů v jednotlivých lázních ČR za rok 2020

zdroj: vlastní dotazníkové šetření

Ve většině lázní došlo během roku 2020 k úplné ztrátě zahraniční klientely. V lázních Karlovy Vary zůstal podíl těchto pacientů 50 %, v Mariánských lázních 10 % a v ostatních lázních, jako například Janské lázně, Třeboň nebo Poděbrady, byl tento podíl pouhých 5 %.

3. Nejvíce zahraničních klientů ve vašich lázních je ze státu?

Obr. č. 37: Původ zahraničních návštěvníků v jednotlivých lázních ČR podle zemí
zdroj: vlastní dotazníkové šetření

Do lázní v České republice přijíždí nejvíce návštěvníků z Německa a to konkrétně do lázní Třeboň, Kunderlice, Bělohrad, Libverda, Mariánské lázně, Františkovy lázně, Karlovy Vary, Konstantinovy lázně, Velichovky a Vráž. Dalšími hojnými zahraničními návštěvníky jsou hosté ze Slovenska, kteří přijíždí nejvíce do lázní Lipová, Luhačovice, Slatinice, Hodonín, Kostelec u Zlína, Ostrožná Nová Ves a Lednice. Zajímavými hosty

jsou návštěvníci ze Spojených Arabských Emirátů, kteří jsou pravidelnými klienty v lázních Klimkovice.

Tab. č. 17: Přehled odpovědí jednotlivých lázní na otázku č. 4

Lázně	Otázka č. 4 - V posledních letech vnímáte pokles nebo spíše zvyšující se zájem hostů?
Bělohrad	Návštěvnost roste
Libverda	Návštěvnost roste
Lipová	Návštěvnost roste
Karlova Studánka	Návštěvnost roste
Toušev	Návštěvnost klesá
Luhačovice	Návštěvnost roste
Kynžvart	Návštěvnost klesá
Bludov	Návštěvnost roste
Jánské lázně	Návštěvnost klesá
Mariánské lázně	Návštěvnost roste
Priessnitzovy lázně	Návštěvnost klesá
Františkovy lázně	/
Bohdaneč	Návštěvnost roste
Karlovy Vary	Nevnímáme pokles ani nárůst
Konstantinovy lázně	Návštěvnost roste
Třeboň	Návštěvnost roste
Dubí	Návštěvnost roste
Velichovky	Návštěvnost klesá
Vráž	Návštěvnost klesá
Bechyně	Návštěvnost roste
Mšeno	Návštěvnost roste
Teplice nad Bečvou	Návštěvnost roste
Slatinice	Návštěvnost klesá
Hodonín	Návštěvnost roste
Kostelec u Zlína	Návštěvnost roste
Ostrožná Nová Ves	Návštěvnost roste
Kundratice	Nevnímáme pokles ani nárůst
Lednice	Návštěvnost klesá
Klimkovice	Návštěvnost roste
Poděbrady	Návštěvnost roste
Teplice v Čechách	/
Jáchymov	/
Velké Losiny	Návštěvnost roste

zdroj: vlastní dotazníkové šetření

Vedení každých lázní se snaží o dostatečnou propagaci, zlepšování nabízených služeb, udržení kvality a jména. Proto je důležité sledovat zpětnou vazbu návštěvníků, kterých přibývá nebo ubývá. Otázka byla položena tak, aby vedení lázní nebralo v úvahu rok 2020, který všem lázním ubral na klientele, ale aby zhodnotili počty návštěvníků více let zpátky.

Většina lázní odpověděla, že jejich návštěvnost roste, v Karlových Varech a Kundraticích nevnímají pokles ani nárůst a v ostatních osm lázních zaznamenali pokles.

Tab. č. 18: Přehled odpovědí jednotlivých lázní na otázku č. 5

Lázně	5. Tvoří většinu hostů pacienti, kterým hradí pobyt zdravotní pojišťovna nebo samoplátci?
Bělohrad	Pacienti se zdravotní pojišťovnou
Libverda	Pacienti se zdravotní pojišťovnou
Lipová	Pacienti se zdravotní pojišťovnou
Karlova Studánka	Samoplátci
Toušeň	Samoplátci
Luhačovice	Samoplátci
Kynžvart	Pacienti se zdravotní pojišťovnou
Bludov	Pacienti se zdravotní pojišťovnou
Jánské lázně	Pacienti se zdravotní pojišťovnou
Mariánské lázně	Samoplátci
Priessnitzovy lázně	Samoplátci
Františkovy lázně	/
Bohdaneč	Pacienti se zdravotní pojišťovnou
Karlovy Vary	Samoplátci
Konstantinovy lázně	Pacienti se zdravotní pojišťovnou
Třeboň	Pacienti se zdravotní pojišťovnou
Dubí	Samoplátci
Velichovky	Pacienti se zdravotní pojišťovnou
Vráž	Samoplátci
Bechyně	Pacienti se zdravotní pojišťovnou
Mšené	Samoplátci
Teplíce nad Bečvou	Pacienti se zdravotní pojišťovnou
Slatinice	Pacienti se zdravotní pojišťovnou
Hodonín	Pacienti se zdravotní pojišťovnou
Kostelec u	Samoplátci

Zlína	
Ostrožná Nová Ves	Pacienti se zdravotní pojišťovnou
Kundratice	Pacienti se zdravotní pojišťovnou
Lednice	Samoplátci
Klimkovice	Pacienti se zdravotní pojišťovnou
Poděbrady	Samoplátci
Teplíce v Čechách	/
Jáchymov	/
Velké Losiny	Samoplátci

zdroj: vlastní dotazníkové šetření

Většina malých lázní je závislá na pacientech, kteří mají plně hrazený pobyt zdravotní pojišťovnou. Potom jsou zde lázně, jako například lázně Dubí, které nemají smlouvu se žádnou zdravotní pojišťovnou a proto jsou existenčně odkázáni na samoplátce. Samoplátci tvoří většinu hostů také v lázních Lednice, Velké Losiny nebo Karlovy Vary. V takto velkých lázních je to hlavně z důvodu převahy zahraniční klientely, která právě tímto způsobem svoje pobyty platí.

Tab. č. 19: Přehled odpovědí jednotlivých lázní na otázku č. 6

Lázně	6. Vnímáte větší návštěvnost pravidelných hostů?
Bělohrad	Ano, mnoho pacientů jezdí opakovaně
Libverda	Ano, mnoho pacientů jezdí opakovaně
Lipová	Ano, mnoho pacientů jezdí opakovaně
Karlova Studánka	Ano, mnoho pacientů jezdí opakovaně
Toušň	Ano, mnoho pacientů jezdí opakovaně
Luhačovice	Ano, mnoho pacientů jezdí opakovaně
Kynžvart	Ano, mnoho pacientů jezdí opakovaně
Bludov	Ano, mnoho pacientů jezdí opakovaně
Jánské lázně	Ano, mnoho pacientů jezdí opakovaně
Mariánské lázně	Ano, mnoho pacientů jezdí opakovaně
Priessnitzovy lázně	Ano, mnoho pacientů jezdí opakovaně
Františkovy lázně	/
Bohdaneč	Ano, mnoho pacientů jezdí opakovaně
Karlovy Vary	Ano, mnoho pacientů jezdí opakovaně
Konstantinovy lázně	Ano, mnoho pacientů jezdí opakovaně
Třeboň	Ano, mnoho pacientů jezdí opakovaně

Dubí	Ano, mnoho pacientů jezdí opakovaně
Velichovky	Ano, mnoho pacientů jezdí opakovaně
Vráž	Ano, mnoho pacientů jezdí opakovaně
Bechyně	Ano, mnoho pacientů jezdí opakovaně
Mšené	Ano, mnoho pacientů jezdí opakovaně
Teplíce nad Bečvou	Ano, mnoho pacientů jezdí opakovaně
Slatinice	Ano, mnoho pacientů jezdí opakovaně
Hodonín	Ano, mnoho pacientů jezdí opakovaně
Kostelec u Zlína	Ano, mnoho pacientů jezdí opakovaně
Ostrožná Nová Ves	Ano, mnoho pacientů jezdí opakovaně
Kundratice	Ano, mnoho pacientů jezdí opakovaně
Lednice	Ano, mnoho pacientů jezdí opakovaně
Klimkovice	Ano, mnoho pacientů jezdí opakovaně
Poděbrady	Ano, mnoho pacientů jezdí opakovaně
Teplíce v Čechách	/
Jáchymov	/
Velké Losiny	Ano, mnoho pacientů jezdí opakovaně

zdroj: vlastní dotazníkové šetření

Všechny lázně odpověděly, že většina jejich hostů jsou hosté pravidelní a opakovaně se vrací. Mezi častou klientelu patří lidé pokročilého věku, kterým je lékařem doporučována opakovaná léčba k udržení jejich vitality. Další často se vracející se hosté jsou zahraniční návštěvníci, kteří své pobyty hradí jako samoplátci a ti volí pobyt v našich lázních spíše jako relaxační dovolenou.

Tab. č. 20: Přehled odpovědí jednotlivých lázní na otázku č. 7

Lázně	7. Jak byste celkově zhodnotil/a kvalitu českého lázeňství?
Bělohrad	Vynikající
Libverda	Dobrá
Lipová	Vynikající
Karlova Studánka	Dobrá
Toušeň	Dobrá
Luhačovice	Dobrá
Kynžvart	Velmi dobrá
Bludov	Vynikající
Jánské lázně	Dobrá
Mariánské lázně	Dobrá
Priessnitzovy lázně	Dobrá
Františkovy lázně	/

Bohdaneč	Dobrá
Karlovy Vary	Průměrná
Konstantinovy lázně	Dobrá
Třeboň	Vynikající
Dubí	Dobrá
Velichovky	Dobrá
Vráž	Dobrá
Bechyně	Dobrá
Mšeno	Dobrá
Teplice nad Bečvou	Dobrá
Slatinice	Vynikající
Hodonín	Dobrá
Kostelec u Zlína	Dobrá
Ostrožná Nová Ves	Vynikající
Kundratice	Průměrná
Lednice	Dobrá
Klimkovice	Dobrá
Poděbrady	Průměrná
Teplice v Čechách	/
Jáchymov	/
Velké Losiny	Průměrná

zdroj: vlastní dotazníkové šetření

Ve většině lázní odpovědělo vedení na tuto otázku, že hodnotí naše lázeňství jako „Dobré“, „Velmi dobré“ a „Vynikající“. Pouze v lázních Velké Losiny, Poděbrady, Kundratice a Karlovy Vary je ohodnotilo jako „Průměrné“.

Tab. č. 21: Přehled odpovědí jednotlivých lázní na otázku č. 8

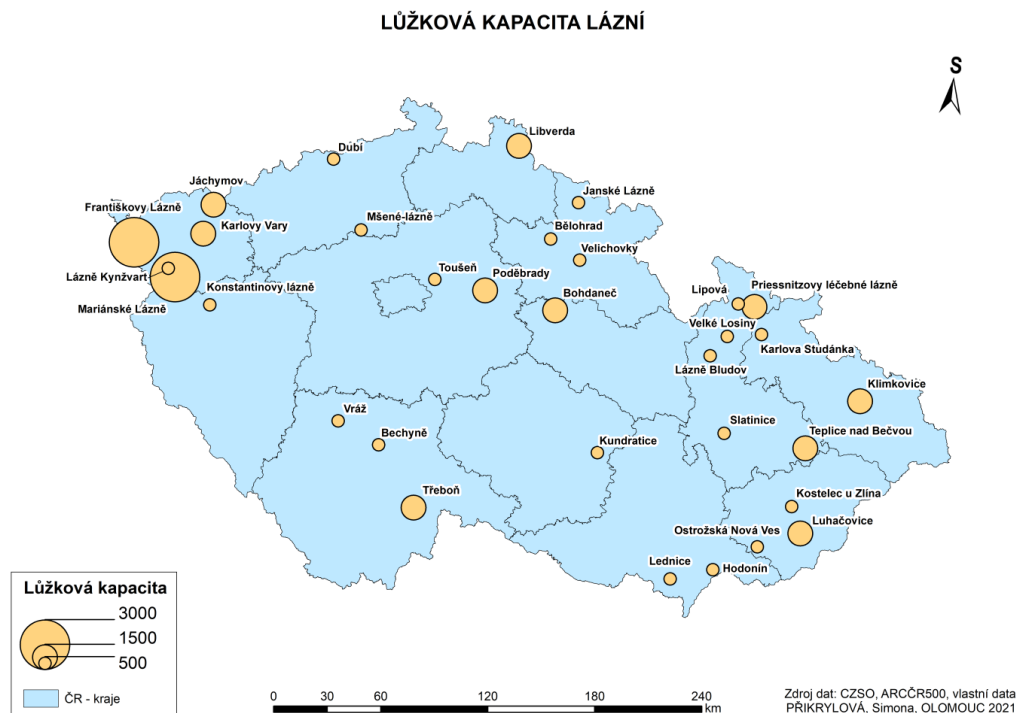
Lázně	8. Považujete současný počet lázní a lázeňských míst na území ČR za dostačující?
Bělohrad	Ano
Libverda	Ano
Lipová	Ano
Karlova Studánka	Ano
Toušeň	Ano
Luhačovice	Ano
Kynžvart	Ano
Bludov	Ano

Jánské lázně	Ano
Mariánské lázně	Ano
Priessnitzovy lázně	Ano
Františkovy lázně	/
Bohdaneč	Ano
Karlovy Vary	Ano
Konstantinovy lázně	Ano
Třeboň	Nemohu posoudit
Dubí	Ano
Velichovky	Ano
Vráž	Ano
Bechyně	Ano
Mšené	Ano
Teplice nad Bečvou	Ano
Slatinice	Ano
Hodonín	Ano
Kostelec u Zlína	Ano
Ostrožná Nová Ves	Ano
Kundratice	Nemohu posoudit
Lednice	Ano
Klimkovice	Ano
Poděbrady	Ano
Teplice v Čechách	/
Jáchymov	/
Velké Losiny	Nemohu posoudit

zdroj: vlastní dotazníkové šetření

S rostoucím zájmem klientů o lázeňskou péči rostlo v průběhu let i množství lázeňských míst. Některé jsou známé svoji tradicí a kvalitou, jiné jsou známé a vyhledávané hlavně zahraniční klientelou, ale oblíbené jsou i malé lázně pro svoje soukromí a klid. Každé lázně jsou orientované na různé typy léčby a jsou specializované pro různé typy onemocnění. Většina lázní je se svojí návštěvností spokojená i přesto, že rok 2020 snížil návštěvnost lázní na minimum a proto vedení ve většině lázní ohodnotilo množství lázní a lázeňských míst jako dostačující. Vedení lázní Velké Losiny, Kundratice a Třeboň nedokázalo tuto situaci posoudit.

Lůžková kapacita

Obr. č. 38: Lůžková kapacita lázní ČR
zdroj: vlastní dotazníkové šetření

Lůžková kapacita se samozřejmě v jednotlivých lázních liší. Z předchozí mapy lze vyčíst, že největší lůžkovou kapacitu mají Františkovy lázně, se svými 3 000 lůžky a Mariánské lázně, které nabízí 1 647 míst. Na třetím místě jsou lázně Luhačovice, které mohou nabídnout až 1 300 lůžek a Karlovy Vary na čtvrtém, s 1 039 lůžky.

Kapacita lůžek v jednotlivých lázních je ovlivněna možnostmi, které dané lázně mají. Například Františkovy lázně nebo Luhačovice, jsou obrovskými lázeňskými městy, která rostla podle potřeb návštěvníků. Jiné lázně, menší, jsou limitovány nedostatkem prostoru, případně budov, kde by se mohla kapacita navyšovat. Například lázně Hodonín, které jsou nejmladší v ČR, disponují pouze jedním lázeňským domem Eva, který nabízí pouze 104 lůžek.

13 Diskuse

Pro vybrané charakteristiky byly stanoveny pracovní hypotézy, které se podle zjištěných výsledků zamítají či nezamítají.

- Mezi jednotlivými lázněmi neexistuje statisticky významný rozdíl v podílu zahraničních návštěvníků.
- Mezi lázněmi v blízkosti státní hranice jsou lázně, kde je významnější podíl zahraničních návštěvníků z druhé strany státní hranice.
- Lázně s významnějším podílem zahraničních návštěvníků mají webové stránky v jiném než českém a anglickém jazyce.
- Lázně s největší lůžkovou kapacitou jsou historicky starší lázeňská města.

Nejnavštěvovanějšími lázněmi ze strany zahraničních klientů jsou lázně Dubí, které jsou vyhlášené pro svoji speciální robotickou rehabilitaci. Tato léčba je velmi nákladná a lázně nemají smlouvu s žádnou zdravotní pojišťovnou a proto sem přijíždějí hlavně pacienti ze zahraničí a léčbu si hradí na vlastní náklady. Dalšími lázněmi, kam ročně přijíždí 70% zahraniční klientely, jsou lázně Karlovy Vary. Tyto lázně jsou cizinci vyhledávanými hlavně pro svou pověst a prestiž. Na druhé straně jsou lázně, které jsou zaměřené pouze na českou klientelu. To jsou například Lázně Lednice, kde česká klientela tvoří 98 % ze všech návštěvníků. Proto je první hypotéza zamítnuta.

Lázně ležící v blízkosti státní hranice jsou navštěvovány hlavně zahraničními pacienty z druhé strany státu. Příkladem jsou lázně Karlovy Vary, kam přijíždí hlavně pacienti z Německa. V roce 2018 jich bylo 47 688 z celkového počtu zahraničních návštěvníků, kterých bylo v tomto roce 157 458. Stejná situace nastává i v případě Mariánských Lázní, Františkových Lázní a Konstantinových Lázní, které všechny leží při německé hranici. V případě lázní Lednice, Hodonín nebo Luhačovice ležících v blízkosti slovenské hranice, tvoří největší zastoupení, ze zahraničních klientů, pacienti ze Slovenska. Z tohoto důvodu se druhá hypotéza nezamítá.

Hypotéza číslo tři se zamítá, protože neplatí, že by pouze lázně, s větším podílem zahraničních návštěvníků, měly webové stránky v jiném než českém nebo anglickém jazyce. Příkladem jsou Lázně Luhačovice, kde cizinci tvoří pouze 5-10 % z celkové návštěvnosti, ale webové stránky mají i v ruském jazyce. Vedle nich lázně Karlovy

Vary, kde cizinci tvoří až 70% z celkové návštěvnosti, mají webové stránky také jenom v anglické, německém a ruském jazyce.

Největší lůžkovou kapacitou disponují velká lázeňská města a dlouholetou tradicí a historií. Lázně Karlovy Vary vznikly již ve středověku a bylo budováno v okolí Vřídla (nejteplejšího pramene u nás) a postupně se rozrostly až do dnešní velikosti. Město tedy vznikalo na základě objevení léčivých pramenů, které se staly základem léčebných lázní, a rostlo se zvyšujícím se zájmem široké veřejnosti. Opakem jsou Lázně Lednice, které jsou nejmladšími lázněmi u nás, protože vznikly až v roce 2007. Lázně mohou nabídnout pouze jeden lázeňský dům s kapacitou 80 lůžek. Důvodem je pozdější objevení léčebných pramenů a v okolí se nenachází dostatek místa pro stavbu nových budov. Poslední hypotéza se nezamítá.

14 Závěr

Diplomová práce pojednává o zahraničních návštěvnicích ve vybraných lázních České republiky. V České republice se aktuálně nachází 34 míst se statutem lázní.

Lidé využívali lázeňství už v dávných dobách, kdy využívali vodu k očištným nebo léčebným účelům. Věřili v sílu některých léčebných pramenů, a proto se v jejich blízkosti stavěli například kaple nebo oltáře. V České republice jsou první písemné zmínky o lázeňství z roku 762. Největší rozvoj zažilo lázeňství v 19. století, kdy lidé bohatli a začali si užívat svůj volný čas. Celé toto období bylo typické rozvoje a to jak v průmyslu, tak i v medicíně. Stoupal počet odborníků, kteří se zdokonalovali v lázeňské medicíně a tím se i české lázeňství dostalo na velmi vysokou úroveň. Vše zastavila 2. světová válka, protože Německo využívalo lázně k léčbě raněných. Ve 20. století prošlo lázeňství několika změnami a v roce 1989 bylo umožněno vlastnit lázeňské komplexy i soukromníkům. Dodnes jsou naše lázně celosvětově vyhledávanými a stali se nedílnou součástí kulturního života.

Lázeňská péče se u nás dělí na několik typů: komplexní, příspěvková a samoplátci. První dva typy péče jsou hrazeny zdravotní pojišťovnou a samoplátci si péči hradí sami. Nejvíce dospělých pacientů využilo komplexní lázeňskou péči v roce 2019, kdy jich bylo celkem 96 021. Příspěvkovou lázeňskou péči využívá mnohem méně pacientů a nejvíce jich bylo, za poslední 4 roky, v roce 2016 a to celkem 8 810. Jako samoplátci do našich lázní přijíždějí hlavně zahraniční návštěvníci, kterých nejvíce přijelo v roce 2017, celkem 148 889.

Dětských pacientů přijíždí do českých lázní nejvíce na komplexní lázeňskou péči a nejvíce jich bylo v roce 2016, kdy jich přijelo 10 831. Na vlastní náklady si péči hradí více zahraničních dětských pacientů, kterých bylo nejvíce 2 774 v roce 2017.

Pacienti se jezdí do lázní léčit s různými nemocí, a proto vznikl indikační seznam skupin nemocí pro dospělé, děti a dorost. Největší počet dospělých osob se jezdí do lázní léčit nejčastěji s onemocněním pohybového aparátu, převážně nemoci kloubů nebo artróza a jejich počet se neustále zvyšuje. Na druhém místě jsou to nemoci nervové a na třetím nemoci související s oběhovým ústrojím. V posledních letech je pozorovatelný i zvyšující se počet onkologických pacientů. U dětí a dorostu jsou na prvním místě nemoci dýchacího ústrojí, následují onemocnění nervová a nemoci z poruchy látkové

výměny. Za posledních pět let se zvyšuje počet dětských pacientů s obezitou a nemocemi pohybového aparátu.

Za posledních 10 let, tj. od roku 2010 až 2020, se nejnavštěvovanějším rokem, z řad cizinců, rok 2013, kdy jich do České republiky přijelo za lázeňským cestovním ruchem celkem 164 214 (tj. 44,7 % z celkového počtu návštěvníků, kterých v tomto roce bylo 367 371). V roce 2017 přicestovalo 151 663 cizinců a v roce 2018 se jejich počet zvýšil na 161 311. Rok 2020 se stal, co se návštěvnosti z řad cizinců týká, nejhorším. V tomto roce navštívilo lázně pouhých 39 261 zahraničních klientů.

Nejvíce navštěvovaným lázeňským krajem je dlouhodobě Karlovarský kraj, který v roce 2016 navštívilo celkem 179 344 lázeňských hostů a to je zhruba všech návštěvníků, kteří tento rok do České republiky přijeli. Naopak nejméně navštěvovaným krajem byl v tomto roce kraj Středočeský, kam přijelo pouhých 1 089 pacientů. Zahraniční návštěvníci nejvíce navštěvují Karlovarský kraj, kam v roce 2016 přijelo celkem 140 947 pacientů a to hlavně z Německa. Žádného zahraničního pacienta nezaznamenali v kraji Středočeském, Pardubickém a Libereckém.

V praktické části byla provedena detailnější analýza tuzemské a zahraniční návštěvnosti u vybraných lázní ČR. Mezi vybrané lázně patří Lázně Luhačovice a.s., Karlovy Vary, Jánské lázně, Lázně Lednice a Lázně Libverda. Nejvíce zahraničních pacientů navštěvuje lázně Karlovy Vary, kterých přijelo nejvíce v roce 2019, celkem 172 660. Z toho bylo 60 426 pacientů z Německa a na dalším místě jsou pacienti z Ruska.

Karlovy Vary jsou každoročně více navštěvovány zahraniční klientelou, než tou českou. Na druhém místě v počtu zahraniční klientely jsou Jánské lázně, kam v roce 2019 přijelo celkem 19 217 pacientů a to je nejvíce za poslední čtyři roky. Mezi návštěvníky je největší počet pacientů z Polska, Německa nebo Dánska. Do Luhačovic přijelo nejvíce cizinců v roce 2018 a to celkem 16 222. Jánské lázně a Lázně Luhačovice navštěvuje více pacientů z České republiky, než ze zahraničí. Z malých lázní byly vybrány Lázně Libverda, kde je podíl českých a zahraničních pacientů srovnatelný. Zahraničních klientů přijelo nejvíce v roce 2019, celkem 9 903 a z toho 1 302 z Německa. Dále pak přijíždí velké množství pacientů z Polska nebo Slovenska. Nejmladšími lázněmi jsou Lázně Lednice, které jsou z 98 % zaměřeny na českou klientelu a zahraničních pacientů přijíždí každý rok pouze několik desítek a to nejvíce ze Slovenska.

V rámci detailní analýzy byly vybrané lázně hodnoceny podle webových stránek, které jsou v dnešní době stěžejní pro propagaci daných lázní. Webové stránky se u jednotlivých lázní liší a jsou v různých jazycích. Nejčastěji na nich najdeme fotografie ubytování, prostředí lázní, ale také veškeré informace o pobytech, cenách a také kontakty, které může host využít k vyřízení dotazů.

15 Summary

The thesis deals with foreign visitors in selected spas of the Czech Republic. There are currently 34 places with spa status in the Czech Republic.

People used spas in ancient times when they used water for cleansing or healing purposes. They believed in the power of some healing springs, so chapels or altars were built near them. In the Czech Republic, the first written references to the spa are from 762. The spa experienced the greatest development in the 19th century, when people became richer and began to enjoy their leisure time. This whole period was a typical development, both in industry and medicine. The number of experts who were improving in spa medicine was rising and this brought the Czech spa industry to a very high level. Everything was stopped by World War II because Germany used the baths to treat the wounded. In the 20th century the spa underwent several changes and in 1989 it was allowed to own spa complexes and private citizens. To this day, our spas are globally sought after and have become.

Spa care is divided into several types: complex, contributory and self-payers. The first two types of care are covered by the health insurance company and self-payers pay for their own care. The most adult patients benefited from comprehensive spa treatment in 2019, with a total of 96,021. Many fewer patients are using contributory spa treatment and the largest number, in the last 4 years, was 8,810 in 2016. As self-payers, our spa is mainly visited by foreign visitors, who arrived most in 2017, a total of 148,889.

Children's patients come to the Czech spa for the most comprehensive spa treatment and the most were in 2016, when 10,831 arrived. More foreign children's patients are paying for their care at their own expense, up from 2 774 in 2017.

Patients go to the spa to be treated with various illnesses, so there was an indicative list of groups of illnesses for adults, children and adolescents. The largest number of adults go to the spa to be treated most often with locomotor disease mainly joint disease or arthritis and their number is constantly increasing. Nervous diseases in second place and circulatory diseases in third place. The increasing number of cancer patients has also been observed in recent years. Respiratory diseases come first in children and adolescents, followed by nervous diseases and diseases from substance exchange

disorders. The number of paediatric patients with obesity and locomotor diseases has been increasing over the last 5 years.

Over the last 10 years, i.e. from 2010 to 2020, with the most visited year, among foreigners, 2013 when a total of 164,214 came to the Czech Republic for spa tourism (i.e. 44.7% of the total number of visitors, of which there were 367,371). In 2017, 151,663 foreigners arrived and in 2018 the number increased to 161,311. 2020 has become the worst year in terms of foreign visitors. In that year, only 39,261 foreign clients visited the spa.

Most visited spa region in the long term is the Karlovy Vary Region, which in 2016 was visited by a total of 179,344 spa guests and that is about all the visitors who came to the Czech Republic this year. In contrast, the least visited region this year was the Central Bohemian region, where only 1,089 patients arrived. Foreign visitors are most likely to visit the Karlovy Vary region, where a total of 140 947 patients arrived in 2016, mainly from Germany. No foreign patient has been recorded in the region of Central Bohemia, Parisian and Liberal.

In the practical part, a more detailed analysis of domestic and foreign visitors was carried out at selected spas in the Czech Republic. Selected spas include Spa Luhačovice a.s., Karlovy Vary, The Yan Spa, Spa Lednice and Spa Libverda. Most foreign patients visit the spa Karlovy Vary, which arrived the most in 2019, a total of 172,660. Of these, 60,426 were patients from Germany and the next site is patients from Russia.

Karlovy Vary is visited by more foreign clients each year than the Czech one. In second place in the number of foreign clients is the Jan Spa, where a total of 19,217 patients arrived in 2019 and this is the highest in the last 4 years. Among visitors are the largest number of patients from Poland, Germany or Denmark. The most foreigners came to Luhačovice in 2018, with a total of 16,222. More patients from the Czech Republic visit Jan Spa and Spa Luhačovice than from abroad. The spa Libverda was selected from a small spa, where the proportion of Czech and foreign patients is comparable. Foreign clients arrived the most in 2019, 9,903 in total, including 1,302 from Germany. In addition, a large number of patients arrive from Poland or Slovakia. The youngest spa is the Spa Lednice, which is 98% focused on the Czech clientele and foreign patients arrive only a few dozen every year and the most from Slovakia.

As part of the detailed analysis, the selected spas were evaluated according to the website, which is nowadays central to the promotion of the spa. The website varies from one spa to another and is in different languages. Most often we find photos of the accommodation, the setting of the spa, but also all information about stays, prices and also contacts, which can be used by the guest to answer questions.

16 Použité zdroje

16.1 Knižní literatura

1. BOŘÍKOVÁ, Jana a Otakar BOŘÍK. *Hospice, špitály a nemocnice v Karlových Varech*. Vyd. 1. Dobřichovice: KAVA-PECH, 2004, 292 s. ISBN 80-858-5373-6.
2. BUDINSKÁ, Jitka a Petra ZERJATKE. *Kapitoly z dějin lázeňství*. Teplice: Regionální muzeum v Teplicích, 2006, 164 s. ISBN 80-853-2143-2.
3. BURACHOVIČ, Stanislav, WIESER, Stanislav. *Encyklopedie lázní a léčivých pramenů v Čechách, na Moravě a ve Slezsku*. Praha: LIBRI, 2001. 456 s. ISBN 80-7277-048-9.
4. CMÍRAL, Pavel a Josef KRŮŽELA. *Luhačovice: lázně z nejkrásnějších*. Praha: Lika klub, 2003. ISBN 80-86069-24-9
5. ČERTÍK, M. a kolektiv autorů: *Cestovní ruch – vývoj, organizace a řízení*. Vyd. 1. Praha: OFF s.r.o., 2001. ISBN 80-238-6275-8.
6. DAVID, Petr a Vladimír SOUKUP. *Velká turistická encyklopedie*. Vyd. 1. Praha: Knižní klub, 2009, 328 s. ISBN 978-80-242-1941-7.
7. DĚDINA, Jiří. *Management, organizování a ekonomika lázeňství - vybrané kapitoly*. Vyd. 1. Praha: Vysoká škola cestovního ruchu, hotelnictví a lázeňství, 2004, 170 s. ISBN 80-865- 9201-4.
8. FIALOVÁ, Dana. *České lázeňství*. Geografické rozhledy. 2003 – 2004, roč. 13, č. 3, str.76-77
9. INDROVÁ, Jarmila, et al. *Cestovní ruch (základy)*. Praha: Oeconomica, 2007. 120 s. ISBN 978-80-245-1252-5.

10. JANDOVÁ, Dobroslava. *Balneologie*. 1. vyd. Praha: Grada, 2009, xvi, 404 s., 16 s. barev. obr.příl. ISBN 978-80-247-2820-9.
11. KNOP, Karel. *Lázeňství: ekonomika a management*. Vyd. 1. Praha: Grada, 1999, 231 s. ISBN 80-716-9717-6.
12. KŘÍŽEK, Vladimír. *Obrazy z dějin lázeňství*. 1987. vyd. Praha: AVICENUM, 1987. 1. ISBN 08-096-87.
13. KUKLÍK, Jan. *Dějiny 20. století: učebnice pro střední školy*. 2. vyd. Praha: 63 Práce, 1998, 191 s. ISBN 80-208-0454-4.
14. NOVOTNÝ, Lukáš. *Karlovy Vary*. Vyd. 1. Litomyšl: Paseka, 2007, 73s. ISBN 978-80-7185-798-3
15. SVAZ LEČEBNÝCH LÁZNÍ ČESKÉ REPUBLIKY. *Almanach lázní České republiky 1999*. 2. vyd. Praha: ZEM, 1999. ŠOLC, Pavel. *Karlovarská lázeňská léčba, její vývoj a logika*. Vyd. 1. Sokolov: FornicaGraphics, 2011, 150 s. ISBN 978-80-87194-34-8.
16. VOŠTOVÁ, I.: *Morava a Slezsko: Česká republika*. Vyd. 1. Luhačovice: Atelier IM 2001. ISBN 8-85948-43-5

16.2 Elektronické zdroje

1. ASTORIA HOTEL & MEDICAL SPA. *O nás* [online]. [cit. 2021-03-21]
Dostupné z:<https://www.astoria-spa.cz/>
2. Bohemia – lázně a.s. *Home*[online]. [cit. 2021-03-21] Dostupné z:<https://bohemia-lazne.cz/>
3. Eden Group. *O společnosti* [online]. [cit. 2021-03-21] Dostupné z:<https://edengroup.cz/o-spolecnosti/>
4. Hotel Praha. *O nás* [online]. [cit. 2021-03-20] Dostupné z:<https://www.luhacovicepraha.com/o-nas/soucasnost/>
5. Imperial Group. *Úvod* [online]. [cit. 2021-03-21] Dostupné z:<https://www.imperial-group.cz/cs/uvod>
6. Jánské Lázně. *O nás*[online]. [cit. 2021-03-25] Dostupné z:
<https://www.janskelazne.com/o-nas/>
7. Karlovy Vary. *Alžbětiny Lázně* [online]. [cit. 2021-03-21] Dostupné z:<https://www.karlovyvary.cz/cs/alzbetiny-lazne-0>
8. Karlovy Vary. *Návštěvnost města Karlovy Vary (2015 – 2019)* [online]. [cit. 2021-03-21] Dostupné z:<https://www.karlovyvary.cz/cs/pro-media-partnery>
9. Karlovy Vary. *Lázně iii*[online]. [cit. 2021-03-21] Dostupné z:<https://www.karlovyvary.cz/cs/lazne-iii>

10. Karlovy Vary. *O Karlových Varech* [online]. [cit. 2021-03-21] Dostupné z:<http://www.karlovy-vary.cz/cz/o-karlovych-varech>
11. Karlovy Vary. *Regionální den železnice 2020 Karlovy Vary* [online]. [cit. 2021-12-28] Dostupné z: <https://www.karlovyvary.cz/cs/regionalni-den-zeleznice-2020-karlovy-vary>
12. Lázně Lednice. *O nás* [online]. [cit. 2021-03-26] Dostupné z: <https://www.lednicelazne.cz/o-nas>
13. Lázně Libverda. *O nás* [online]. [cit. 2021-10-15] Dostupné z:<https://www.lazne-libverda.cz/cz/o-nas/>
14. Lázně Luhačovice a.s. *O nás* [online]. [cit. 2021-03-20] Dostupné z:<https://www.lazneluhacovice.cz/25032-o-spolecnosti>
15. Lázeňská péče (2016-2020) [online]. Ústav zdravotnických informací a statistiky ČR [cit. 2021-03-23]. ISSN 1210-8596. Dostupné z: <https://www.uzis.cz/index.php?pg=vystupy--statistika-zdravotnich-sluzeb--lazenska-pece>
16. Lázeňství. *Právo a legislativa* [online]. 2020 [cit. 2021-03-15] Dostupné z:<https://www.mzcr.cz/lazenstvi/>
17. Lázeňský zákon. *Zákon č. 164/2001 Sb., Zákon o přírodních léčivých zdrojích, zdrojích přírodních minerálních vod, přírodních léčebných lázních a lázeňských místech a o změně některých souvisejících zákonů.* [online] 2021 [cit. 2021-12-28]. Dostupné z: <https://www.mzcr.cz/wp-content/uploads/wepub/1700/26789/P%C5%99%C3%ADloha%201%20-%20Z%C3%A1kon%20%C4%8D%20164%202001Sb.pdf>

18. Mánes lázně Karlovy Vary. *Úvod* [online]. [cit. 2021-03-21] Dostupné z:<http://manes-spa.cz/>
19. Ministerstvo zdravotnictví České republiky. *Ochranná pásma zdrojů a lázeňská místa* [online] 2015 [cit. 2021-12-28] Dostupné z:<https://www.mzcr.cz/ochranna-pasma-a-lazenska-mista/>
20. National Center for Biotechnology Information. *History of the Baths and Thermal Medicine* [online]. 2017 [cit. 2021-12-28]. Dostupné z: <https://www.ncbi.nlm.nih.gov/pmc/articles/PMC5535692/>
21. ROYAL SPA. *Lázně Luhačovice* [online]. [cit. 2021-03-20] Dostupné z:<https://www.royalspa.cz/lazne-luhacovice>
22. SART –stavby a rekonstrukce a.s. *Historie* [online]. [cit. 2021-12-28] Dostupné z:<http://www.sart.cz/zeleznice-desna/historie/>
23. Speleoterapie. *Sanatorium EDEL- Informace o Sanatoriu EDEL* [online]. [cit. 2021-12-28]. Dostupné z:<https://www.speleoterapie.cz/sanatorium-edel/>
24. Statistika (2016 – 2020) *Cestovní ruch* [online]. [cit. 2021-02-10] Dostupné z:https://www.czso.cz/csu/czso/cestovni_ruch
25. Thermal. *Domů* [online]. [cit. 2021-03-21] Dostupné z:<https://www.thermal.cz/cs/>
26. World Tourism Organization, International Labour Organization. *Measuring Employment in the Tourism Industries – Guide with Best Practices* [online]. 2014 [cit.2021-12-28]. Dostupné z: <https://www.eunwto.org/doi/pdf/10.18111/9789284416158>